

Община РАДНЕВО

**Програма
за управление на отпадъците на
територията на община Раднево
2021-2028 г.**

2021 г

Съдържание

№	Описание	стр.
1.	Въведение	6
2.	Обща характеристика на община Раднево	14
2.1.	Природо-географска и териториално-административна характеристика	14
2.1.1.	Географско положение спрямо територията на страната	14
2.1.2.	Съседни общини	15
2.1.3.	Инженерно-геоложки условия. Релеф	16
2.1.4.	Климат	17
2.1.5.	Води	17
2.1.6.	Почви	18
2.1.7.	Полезни изкопаеми	18
2.1.8.	Горски територии	19
2.1.9.	Биоразнообразие. Екологична мрежа и защитени територии	19
2.1.10.	Населени места в общината и брой население	19
2.2.	Социално-икономически фактори	20
2.2.1.	Демографско развитие	20
2.2.2.	Структура на населението	23
2.2.3.	Трудова заетост и безработица	24
2.2.4.	Състояние на местната икономика	25
2.2.5.	Култура, културно-историческо наследство и туризъм	28
2.2.6.	Транспортна и техническа инфраструктура	31
3.	Основни изводи и препоръки от анализа на състоянието и управлението на отпадъците	33
3.1.	Нормативни и програмни документи на община Раднево относно управление на отпадъците	33
3.2.	Количество и състав на отпадъците	34
3.3.	Инфраструктура за управление на отпадъците	37
3.4.	Закриване и рекултивация на депа с преустановена експлоатация и нерегламентирани сметища	39
3.5.	Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците	39
3.6.	Финансиране на управление на отпадъците	40
3.7.	Административен капацитет за управление на отпадъците	41
3.8.	Информирание на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	41
3.9.	Прогнози	41
4.	SWOT анализ	42
5.	Цели на ОПУО 2021-2028 г. и подпрограми за тяхното постигане.	46
5.1.	Цели на Програмата	46
5.2.	План за действие с подпрограми с мерки за изпълнение на целите	50
5.2.1.	Подпрограма с мерки за предотвратяване образуването на отпадъци	51
5.2.2.	Подпрограма с мерки за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци	62
5.2.3.	Подпрограма с мерки за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци	66
5.2.4.	Подпрограма с мерки за разделно събиране и постигане на целите за оползотворяване на битови биоразградими отпадъци	76
5.2.5.	Подпрограма с мерки за управление на опаковките и отпадъците от опаковки	81
5.2.6.	Подпрограма с мерки за управление на МРО	87
5.2.6.	Подпрограма с мерки за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаването на сгради	95
5.2.7.	Подпрограма с мерки за намаляване на количествата и на риска от	101

	<i>депонирането на отпадъци</i>	
6.	Координация с други планове и програми	107
7.	Система за наблюдение, оценка и контрол на изпълнението	108
8.	Приложение 1. Анализ на текущото състояние при управление на отпадъците в община Раднево	111
8.1.	<i>Нормативни и програмни документи, регулиращи управлението на отпадъците в община Раднево</i>	<i>111</i>
8.2.	<i>Данни за отпадъците</i>	<i>122</i>
8.3.	<i>Инфраструктура за управлението на отпадъците</i>	<i>128</i>
8.4.	<i>Анализ и информация на старите депа и сметища</i>	<i>138</i>
8.5.	<i>Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците</i>	<i>139</i>
8.6.	<i>Финансиране на управление на отпадъците</i>	<i>144</i>
8.7.	<i>Административен капацитет за управление на отпадъците</i>	<i>148</i>
8.8.	<i>Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците</i>	<i>155</i>
9.	Приложение 2. Окончателен доклад от изготвен през 2019 год. Четири сезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Раднево.	156

Списък на съкращенията

БВП	Брутен вътрешен продукт
ЕГО	Едрогабаритни отпадъци
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ООп	Организации за оползотворяване на отпадъци от опаковки
ОП КДПИ	Общинско предприятие „Комунална дейност и поддръжка на инфраструктурата“
ОПОС	Оперативна програма "Околна среда"
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПОО	Предотвратяване образуването на отпадъци
ПО	Предотвратяване на отпадъци
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците на община Раднево 2021-2028 г.
ОПУО	Общинска програма за управление на отпадъците на община Раднево 2021-2028 г.

ОЦ	Оперативна цел
РИОСВ	Регионални инспекции по опазване на околната среда и водите
СМР	Строително-монтажни работи
ТБО	Такса битови отпадъци

1. Въведение

Основание за изработване на Програмата

Общинската програма за управление на отпадъците е един от най-важните инструменти за прилагане на законодателството за отпадъците на местно ниво. Тя се разработва в съответствие с нормативните изисквания на чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), във връзка с чл.15, ал.1, т.3, чл.57 и чл.59 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Програмата за управление на отпадъците е секторна програма и е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Раднево.

Програмата за управление на отпадъците на територията на община Раднево 2021-2028 г. е разработена за период, който съвпада с действието на Националния план за управление на отпадъците (НПУО 2021-2028 г.) и при необходимост ще бъде актуализирана при промяна във фактическите или нормативни условия.

Националният план е съобразен с изискванията на Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, като са отчетени общите принципи за опазване на околната среда, като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействие върху човешкото здраве, икономиката и обществото. Крайният срок на програмата съвпада с периода на програмиране и ползване на европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2021-2028 г.

Приоритет „Отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда“ за периода 2021-2028 г. е насочен към специфична цел „Насърчаване на прехода към кръгова икономика“ и ще се финансират мерки, чрез които отпадъците ще се подготвят за повторна употреба и поправка, ще се рециклират или генерирането им ще бъде предотвратено, както и дейности, свързани с осведомеността на населението и промяна в нагласите му.

Цел на Програмата

ПУО има за цел да определи основните стратегически приоритети за устойчиво и екологосъобразно управление на отпадъците на територията на община Раднево, които трябва да бъдат постигнати в периода 2021-2028 г. От изпълнението на програмата се очаква да бъдат постигнати следните резултати:

- Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;
- Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда;
- Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда;
- Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

При разработването на Програмата са отразени промените в нормативната уредба и фактическите условия, породени от стремежа на Община Раднево за постигане на устойчиво управление на отпадъците.

Програмата включва три стратегически цели, които са съобразени с изискването на ЗУО да съответстват на целите на НПУО 2021-2028 г. За постигане на всяка стратегическа цел са идентифицирани оперативни цели и мерки, като мерките са обособени в подпрограми.

Отпадъци в обхвата на Програмата

ПУО включва в обхвата си отпадъците, които са в приложното поле на ЗУО и в същото време управлението им е от компетенциите на общинските власти:

- битови отпадъци,
- производствени отпадъци – утайки от ПСОВ,
- строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради,
- опасни отпадъци – битови.

Географско покритие

Програмата за управление на отпадъците се отнася за цялата територия на община Раднево.

Регион за управление на отпадъците

Община Раднево участва в регион за управление на отпадъците Стара Загора съгласно НПУО 2014-2020 г.

С Решение № 384 от 03.04.2009 г. Общински съвет Раднево даде съгласие за участие на Община Раднево в сдружение на общините Стара Загора, Казанлък, Опан, Гълъбово, Братя Даскалови, Чирпан, Гурково, Николаево, Павел баня, Мъглиж и Твърдица, създадено с цел управление на отпадъците на регионален принцип. Регионалното сдружение за управление на отпадъците в регион Стара Загора обединява действията на общините членки за изграждането на система за регионално управление на отпадъците, отговаряща на националните нормативни изисквания и европейските стандарти. В резултат на сътрудничеството общините по Процедура: BG161PO005/10/2.10/07/22 „Изграждане на регионални системи за управление на отпадъците в региони: Борово (Бяла, област Русе), Варна, Велико Търново, Габрово, Добрич, Костенец (Самоков), Левски (Никопол), Луковит, Панагюрище, Плевен, Разлог, Стара Загора и Ямбол" подготвиха и реализираха проект DIR-5112122-9-77 „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Стара Загора", по Договор за безвъзмездна помощ №DIR-5112122-C007/29.08.2012, финансиран от Европейски фонд за регионално развитие на Европейския съюз и правителството на Р.България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.". С изпълнение на проекта са осигурени съответстваща на нормативните изисквания инфраструктура за депониране на неопасни отпадъци.

Етапи при разработване на общинската програма за управление на отпадъците

Подход при разработване на Програмата

При разработването на ПУО, община Раднево взе предвид основните изисквания на Закона за управление на отпадъците и подзаконовата уредба по

прилагането му и насоките в публикуваните от МОСВ през март 2015 г. Методически указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците. В допълнение, при разработването на Програмата са взети предвид и редица европейски и национални програмни и методически документи и изследвания, в т.ч:

- Национален план за управление на отпадъците 2014–2020 г. и Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци, като част от него;
- Национален план за управление на отпадъците 2021–2028 г.
- Изготвяне на план за управление на отпадъците, методологична обяснителна бележка, 2012 г., ЕК, Генерална дирекция „Околна среда“;
- Ръководство за разработване на програми за предотвратяване на образуването на отпадъци, ЕК, Генерална дирекция „Околна среда“;
- Насоки за изготвяне на програми за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци, ЕК, Генерална дирекция „Околна среда“;
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010–2020 г.;
- Национален стратегически план за управление на строителните отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради за периода 2011-2020 г.;
- Методология за стратегическо планиране в Р.България, април 2010 г., Съвет за административна реформа.

Принципи и действащо законодателство

ПУО е изготвена при съблюдаване на основните принципи и йерархията за управление на отпадъците:

- **Предотвратяване** - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- **Разширена отговорност на производителя и „замърсителят плаща“**– лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- **Превантивност** – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.
- **Близост и самодостатъчност** – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близо до мястото на тяхното образуване.
- **Участие на обществеността**– съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в обсъждането на плановете за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците, да правят предложения и да имат достъп до тях след разработването им.

ЗУО въведе т.нар. **йерархия на управление на отпадъците**, която определя приоритетния ред при управление на отпадъците от гледна точка на най-добрата възможност за опазване на околната среда, предотвратяване на вредните въздействия върху нея и ефективно използване на ресурсите. ЗУО определя пет възможни начина за третиране на отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

Основните приоритети на община Раднево за управление на отпадъците до 2028 г. и мерките за тяхното постигане бяха определени като се има предвид йерархията на управление на отпадъците след изготвяне на анализи на текущото състояние по управление на отпадъците на територията на общината и произтичащите от тях основни изводи и препоръки за подобряване на системите за управление на отпадъците. Анализите са представени в Приложение № 1 към Програмата.

Програмата е отворен документ, който може да бъде допълван и актуализиран при:

- промяна на нормативната уредба;
- промяна на фактическата обстановка;
- по препоръка на компетентните органи;
- при конкретизация на инвестиционните проекти.

Структура на Програмата

Програмата за управление на отпадъците на община Раднево 2021-2028 г. е структурирана съобразно изискванията на чл. 52 от ЗУО и препоръките на МОСВ, посочени в Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците от март 2015 г. Съобразно с това, структурата на ПУО обединява съдържанието в следните основни части:

- Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците
- SWOT анализ (анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите)
 - Цели и подцели
 - План за действие с Подпрограми от мерки за постигане на целите
 - Координация с други планове и програми
 - Система за контрол на изпълнението, оценка на резултатите, отчети
- актуализация на НПУО
 - Приложения, в които са представени - Подробните анализи за състоянието на управлението на отпадъците

Мерките в настоящата програма ще се изпълняват в съответствие с Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. и Стратегия и

план за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 - 2027 г.

Мерките в настоящата програма са в съответствие с изискванията на действащото законодателство и изпълнението им следва да се съобрази със следните нормативни актове:

1. Закон за управление на отпадъците;
2. Закон за опазване на околната среда;
3. Закон за устройство на територията;
4. Закон за местните данъци и такси;
5. Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане;
6. Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. (изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г.) за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;
7. Наредба № 2 от 23.07.2014 г. (изм. ДВ. бр.86 от 6октомври 2020 г.) за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.
8. Наредба № 4 от 5.04.2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.101 от 27ноември 2020 г.) за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;
9. Наредба № 6 от 27.08.2013 г. (изм. и доп. ДВ. бр.36 от 1май 2021 г.) за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.
10. Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
11. Наредба №7 от 19.12.2013 год., посл. изм. и доп., ДВ бр. 26 от 22.03.2020 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
12. Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.(изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8януари 2021 г.)
13. Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;
14. Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8януари 2021 г.;
15. Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016 г., изм. ДВ. бр.55 от 7 Юли 2017 г.;
16. Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г. (посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8януари 2021 г.);
17. Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013 г.(посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8януари 2021 г.);
18. Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г., (посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8януари 2021 г.);

19. Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012 г., (посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 8 януари 2021 г.);

20. Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. ДВ.бр. 70 от 7 август 2020 г.

21. Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г., посл. изм. ДВ. бр.67 от 23 Август 2019 г.;

22. Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони. Приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г., в сила от 11.09.2007г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. бр. 3 от 5 януари 2018 г.

23. Наредба №1 за опазване на обществения ред на територията на община Раднево, приета с Решение № 911/20.12.2018 г.;

24. Наредба за управление на отпадъците на територията на община Раднево изм. и доп. с Решение № 230/24.09.2021 г.;

25. Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Раднево, изм. и доп. с Решение №325/28.01.2021г.;

26. Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Раднево, изм.с Решение №343/27.10.2016 г.;

Законодателството на ЕС за управление на отпадъците включва три категории законодателни актове:

1. **Рамково законодателство: Директива 2008/98/ЕО** на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.

2. **Законодателство относно операции и съоръжения по третиране на отпадъци:** Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/ и Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци.

3. **Законодателство относно специфични потоци отпадъци и включва следните базови директиви:** Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО; Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване; Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства; Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства; Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлориранибифенили и полихлориранитерфенили; Директива 86/278/ЕИО на

Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието и Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид.

Рамкова директива за отпадъците (РДО) с посл. изм. (Директива (ЕС) 2018/851)

Отпадъците, според определението в член 3, параграф 1 от Директива 2008/98/ЕО са „всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи“. Те представляват огромна загуба на ресурси под формата както на материали, така и на енергия. Освен това управлението и обезвреждането на отпадъците може да окаже сериозно въздействие върху околната среда. Депата за отпадъци например заемат земни площи и могат да предизвикат замърсяване на въздуха, водата и почвата, докато изгарянето може да доведе до емисии на опасни замърсители на въздуха. Поради това целта на политиките на ЕС в областта на управлението на отпадъците е да се намали въздействието на отпадъците върху околната среда и здравето и да се повиши ефективността при използването на ресурсите в ЕС. Дългосрочната цел на тези политики е да се намали количеството отпадъци, а когато образуването им не може да бъде избегнато, да се насърчава тяхното използване като ресурси и да се постигнат по-високи равнища на рециклиране и безопасно обезвреждане на отпадъците.

РДО, освен посочената йерархията на отпадъците, въвежда и други ключови разпоредби за страните-членки, съответно за техните компетентни национални, регионални и местни власти, отговорни за съответните политики:

- да се постигне повторна употреба и рециклиране на минимум 50% от битовите и приравнените на битовите отпадъци
- да се постигне рециклиране и оползотворяване на най-малко 70% от отпадъците от строителство и от разрушаване на сгради
- да се разработят национални програми за предотвратяване на образуването на отпадъци
- да се въведе разделно събиране минимум за битовите отпадъци и подобни източници от хартия, метал, пластмаса и стъкло
- въвежда процедура за определяне на критерии за край на отпадъка и специфицира в кои случаи вещества или предмети, получени в резултат от производствен процес, представляват странични продукти, а не отпадъци;
- разграничава кога изгарянето на отпадъци е ефективно от енергийна гледна точка и се счита за операция по оползотворяване;
- определя ясно разликата между „оползотворяване” и „обезвреждане” на отпадъци
- въвежда „разширена отговорност на производителя” като едно от средствата за подпомагане на разработването и производството на стоки, при които се отчита и се улеснява ефективното използване на ресурси по време целия им жизнен цикъл.

Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда. Една от основните цели на директивата е да се

намали количеството на пластмасовите отпадъци. Съгласно новите правила до 2021 г. ще бъдат забранени пластмасовите чаши, чинии, прибори, сламки и др. До 2029 г. целта е за 90% разделно събиране на пластмасови бутилки, както и целта за рециклирано съдържание на пластмасовите бутилки от най-малко 25% до 2025 г. и 30% до 2030 г.

Процедури за преценка необходимостта от Екологична оценка и Оценка за съвместимост с предмета и целите за опазване на защитените зони в съответствие с изискванията на ЗООС и ЗБР

Законът за опазване на околната среда (ЗООС) и Законът за биологичното разнообразие (ЗБР) регламентират изискванията и последователността на провеждане на процедурите и определят рамката за провеждане на съвместени процедури за екологична оценка и оценка за съвместимост на планове и програми и съответните подзаконов актове - Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г., посл. изм. ДВ.бр. 70 от 7 август 2020 г. и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г. Компетентен орган за процедурите е РИОСВ Стара Загора.

Процес на обществени консултации при разработване на програмата:

При разработването на настоящата програма са използвани следните методи за консултации с обществеността:

- Информиране на обществеността, чрез публикуване на сайта на Общината на проект на Програма за управление на отпадъците на Община Раднево 2021-2028г.;
- Публикувана на интернет страницата на общината на покана към обществеността и заинтересованите страни за обществено обсъждане /на посочено от Общината място в определен ден и час или дистанционно, чрез споделяне на мнения и предложения на е-мейл за проекта на програмата/;
- Разглеждане в комисии и приемане на програмата на заседание на Общински съвет.

2. Обща характеристика на община Раднево

2.1. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКА И ТЕРИТОРИАЛНО-АДМИНИСТРАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА

2.1.1. Географско положение спрямо територията на страната

Община Раднево е разположена в източната част на Горнотракийската низина и е в административните граници на област Стара Загора.

Заетата от общината площ възлиза на 545.15 кв. км, което представлява 0.5% от територията на страната и 10.6% от територията на областта.

Раднево е място с древна и богата история. Първите селища, възникнали на територията на общината, датират от преди 4 000 години. Доказателство за това са многобройните археологически находки. Първият етнос населявал района, е тракийското племе пирогери. По исторически данни, на територията на общината се е намирала и римската пътна станция Арзус. В средновековието, след образуването на българската държава, районът се превръща в буферна зона между България и Византия. През 1872-1873 г. е построена железопътната линия Симеоновград-Раднево-Нова Загора. След изграждането ѝ търговията в района се развива с бурни темпове. През 1906 г. Радне махле е преименувано в село Раднево, а от 1911 г. придобива правата на околийски център. На 7 септември 1964 г. Раднево е обявен за град. Развитието на енергийния комплекс „Марица-изток“ след 1960 г. променя коренно живота на хората в общината и ги свързва трайно с въгледобива и енергетиката.

Селищната мрежа на общината включва 22 населени места, административния център на общината - град Раднево и 21 села.

Географското положение на общината я определя като един от значимите транспортни възли в Южна България. През нея преминава главен път Е-85 (Русе-Капитан Андреево), свързващ Румъния с Турция и Гърция, а в посока север-юг железопътна линия, свързваща градовете Нова Загора-Раднево-Гълъбово-Симеоновград. Предимство по отношение на географското положение е близостта до автомагистрала „Марица“, която е част от Еврокоридор №4 и до автомагистрала „Тракия“ - част от Еврокоридор №8.

През територията на община Раднево преминава ж.п. линия №83 от Нова Загора до Симеоновград, която обслужва района и осигурява връзките север-юг с останалите райони от страната посредством ж.п. линия №8 София-Нова Загора-Бургас и връзките югоизток-северозапад чрез ж.п. линия №1 Свиленград-София. Основните гари, обслужващи района са гара Раднево и Гълъбово.

2.1.2. Съседни общини: Оградена е от землищата на съседните общини – Стара Загора, Нова Загора, Тополовград и Гълъбово. На север и северозапад община Раднево граничи с община Стара Загора /област Стара Загора, на запад - с община Опан /област

Стара Загора/, на юг - с община Гълъбово, също от област Стара Загора. В посока югозапад има обща граница с община Тополовград /област Хасково/, а в посока запад - с общините Нова Загора /област Сливен/ и Тунджа /област Ямбол/.

2.1.3. Инженерно-геоложки условия. Релеф

В основата си геоложкият строеж на територията на община Раднево е изграден от допалеозойски и палеозойски скали. Те са покрити с терциерни седименти, които придават равнинния характер на релефа. Те са отложени през терциера, когато земите са били дъно на воден басейн. Над терциерните наслаги са установени дебели кватернерни и речни наслаги.

През терциера територията е заета от езерен басейн. Едновременно с потъването на дъното на езерото се осъществява издигането на Родопите и Средна гора. Най-големи потъвания има в южната част на низината, където са най-дебелите терциерни наслаги. През този период разрушените скални материали от планините се натрупват на дъното на езерото. В по-късен етап езерните води са изтекли и в низината са се отложили речни наслаги с дебелина до 100 m, в резултат на което се е оформил съвременния вид на низината.

Понастоящем Горнотракийската низина представлява лабилна зона, в която неотектонските движения продължават да се проявяват твърде активно и диференцирано. Доказателство за това е, че Маричината низина е най-чувствителната сеизмична зона в България. За последните 200 години са се случили 4-5 разрушителни земетресения, а общият брой на земетресенията през този период е над 2000. Най-опустошителни са Чирпанско земетресение от 1928 г. и Велинградско земетресение от 1977 г. През плиоцена (младия терциер) езерният басейн се разширява в резултат на нейното потъване и тогава се образуват в източната ѝ част дебели утайки от лигнитни въглища (Източно- и Западно-маричкия въглищен басейн). По същото това време се натрупват и големи запаси от гипс в района на град Раднево. В същата тази връзка са и студените минерални извори при Мерицлери и Симеоновград.

Територията на община Раднево попада в крайните и източни предели на Горнотракийската низина /понякога наричана само Тракия/ която се простира на територията на 6 области /Пазарджишка, Пловдивска, Старозагорска, Хасковска, Сливенска и Ямболска/. Средната надморска височина е 141,1 м. Топографската повърхнина е леко наклонена на югоизток. Най-ниската точка е 93 м, най-високата е 360,6 м. Релефът ѝ е преобладаващо равнинен, леко навълнен от широки речни долини, слабо врязани в плиоценската седиментационна повърхнина.

2.1.4. Климат

Климатът на територията на община Раднево е преходноконтинентален. Орографските прегради около низината оказват съществено значение за формирането на многогодишния режим на времето. На север Стара планина и Средна гора са сериозни орографски прегради спрямо студените въздушни маси, а на юг Родопите възпрепятстват нахлуването на топлия средиземноморски въздух. Зимният сезон е сравнително мек и топъл. Средната януарска температура е от 0°C до 1°C, а средната юлска 23-24°C. Средногодишната температура е 12,10°C. Топлият климат благоприятства отглеждането на топлолюбиви култури.

Планините разположени от двете страни на равнината са естествена преграда пред силните далекообхватни ветрове. В района най-често духат слаби регионални ветрове.

Валежните суми не са равномерно разпределени през годината и са между 500 и 600 мм средногодишно. Наблюдава се един главен максимум през месеците април и май и един второстепенен – през ноември и декември. Главният минимум на валежите е през юли и август. Процентът на валежите от сняг е сравнително малък, като образуваната снежна покривка не се задържа дълго време. Средният годишен брой на дъждовните дни е около 75.

2.1.5. Води

Територията на община Раднево се характеризира с разнообразие по отношение на водните запаси. Реките в този район са от Беломорския водосборен басейн. Основен воден ресурс и водоприемник в общината е река Сазлийка. Дължината на река Сазлийка до устието възлиза на 145,4 км с водосборна площ около 3300 кв. км, включваща равнинно-хълмисти и нископланински релефи със средна надморска височина 330 м и слаб наклон от север на юг. Хидрографската мрежа на р. Сазлийка е асиметрична, с преобладаване на левите притоци, от които по големите са река Блатница с дължина 54 км и водосборна площ 656,3 кв. км и река Овчарица – с дължина 71,5 км и водосборна област 636,1 кв. км.

Хидроложкият режим на реките в района се формира в условията на континентална климатична зона, снеговете през зимата бързо се стопяват, поради южното изложение на площите и проникване на средиземноморски топъл и влажен въздух по р. Марица, а през летния период губят много вода поради инфилтрация и изпарение. Основната фаза в оттока на реките – пролетното пълноводие започва през м. февруари и продължава до м. юни, а лятното маловодие се наблюдава от м. юли до м. октомври. От ноември до февруари се установява есенно повишение на водното количество. Средногодишният отточен модул се изменя от 7,219 l/s/km² (месец февруари) до 3,13 l/s/ km² (месец септември).

На територията на общината има 22 микроязовира. Изградени са съоръжения за напояване на 65 600 дка или на 20,97% от обработваемите земи. От общата поливна

площ 96,76% ползва за водоизточници язовири и 3,24% реки. В непосредствена близост до „ТЕЦ Марица-изток 2” ЕАД е най-големият язовир в общината – “Овчарица”.

2.1.6. Почви

Община Раднево се намира в Среднотракийско-Тунджанската почвена провинция от Балканско-Средиземноморската почвена подобласт, която пък от своя страна е част от субтропичния ксерофитно-горски почвен сектор на Европа (Нинов, 2002).

Под въздействието на основните фактори на почвообразуване – климат, релеф, растителност и човешка дейност, с решаващото значение на почвообразуващата основа, което е пряк резултат от местоположението на общината - в делувиялния шлейф и поройния конус на река Сазлийка, в района са се формирали следните основни генетични почвени типа: смолници (Vertisols, VR), метаморфни (Cambisols, CM), подтип канелени почви (Chromic, CMx), лесивирани почви (Luvisols, LV), наносни почви (алувиални, алувиално-ливадни) (Fluvisols, FL) и делувиялни (Colluviosols, CL) и на отделни петна солончаци (засолени почви, солени почви, герени) (Solonchaks). На някои отделни места са разпространени и антропогенни почви (Anthrosols, AT).

2.1.7. Полезни изкопаеми

Основното богатство на Община Раднево са полезните изкопаеми.

От полезните изкопаеми, разкрити на територията на областта най-голямо значение имат лигнитните въглища, добивани по открит способ и използвани за производство на електрическа енергия и гипсът.

Общината заема монополни позиции по производството на лигнитни въглища, чиито обем варира около 30 млн. тона на година.

В Източно-маришкото въглищно находище са съсредоточени около 2,5 млрд. т въглищни запаси, което представлява приблизително 63% от балансовите запаси на лигнитни въглища и 57% от запасите на всички въглища в страната. Промисленото усвояване на басейна започва през 1952 г. със строителството на рудник Трояново 1. Добивът на въглища от него започва през 1960 г. По-късно са построени и въведени в експлоатация още два рудника – „Трояново Север“ (въгледобивът започва през 1964 г.) и „Трояново 3“ (въгледобивът започва през 1969 г.) .

Находищата на лигнитни въглища в района са около 2 630 млн. тона при мощност на въглищния хоризонт 30 м. Така при годишен добив 35-40 млн. тона, експлоатацията на находището може да продължи 50-60 години.

От естествените строителни материали са установени промишлени запаси от гипс. Гипсовото находище е част от Радневската гипсоносна област, разположена между реките Съзлийка и Овчарица. Установени са 12 находища. Гипсът образува различно големи друзи, буци, срастъци и единични кристали, споени с глинесто вещество. Находището се експлоатира от 1931 г. до откриването на рудника при с. Кошава - Видинска област (1965 г.).

В общината няма находища на полезни рудни изкопаеми. Плиоценски гипсови находища са установени в района на гр. Раднево, където са проучени находища в землищата на Раднево и селата Гипсово, Гледачево, Ковачево, Староселец, Радецки и Новоселец. Гипсоносният хоризонт е представен от варовити глини. В тях могат да се отделят три хоризонта: долен, гипсоносен и горен (Трашлиев, 1988). Дебелината на гипсоносния хоризонт е от 1 до 20 м, а на покривката (горния хоризонт) от 1 до 15 м.

На отделни места под почвения слой, в обема на покривката се образува зона с дебелина до 3 м, обогатена на малки гипсови кристали, споени с глинест материал. Тази зона е с високи механични показатели, поради което се нарича от местните жители "бетон" или "солище".

Речни инертни материали се добиват в отделни участъци на р. Сазлийка и Блатница в количества, задоволяващи местните нужди.

2.1.8. Горски територии

Най-разпространените дървесни видове са зимен дъб, благуна, цер, космат дъб, келяв габър, мъждрян, сребролистна липа, мекиш. Насажденията, които те образуват понастоящем са предимно от издънков произход (поради нискостъбленото им стопанисване в миналото), а по състав са както чисти, така и смесени.

В състава на растителните формации участват и драка, леска, трънка, глог, шипка, дрян и други храсти.

Създадени са култури от следните дървесни видове: черен бор, акация, тополи, орех, бадем, летен дъб, миризлива върба и други.

Мерките за възстановяване състоянието и устойчиво ползване на горите в района следва да се търсят в изпълнение изискванията на Закона за горите и съвременните концепции във водещата европейската практика.

Наложително е да се създадат условия за възстановяване на тополовите насаждения около водните течения и напоителните и отводнителни канали, предлагащи типични тополови месторастения и характеризиращи в миналото ландшафта на Общината. Всеизвестна е и ролята им като полезащитни пояси.

Горите на територията на Община Раднево се управляват и стопанисват от Регионална дирекция по горите - Стара Загора.

2.1.9. Биоразнообразие. Екологична мрежа и защитени територии

Въпреки нарушените терени в резултат на открития добив на лигнитни въглища, територията на общината се отличава с богато биоразнообразие. Елементите от Националната екологична мрежа Натура на територията на община Раднево са посочени на следващата таблица:

Код на защитена зона	Име на защитена зона	Тип на защитена зона
BG0002023	Язовир Овчарица	Защитена зона по директивата за птиците
BG0000441	Река Блатница	Защитена зона по директивата за местообитанията
BG0000427	Река Овчарица	Защитена зона по директивата за местообитанията
BG0000425	Река Сазлийка	Защитена зона по директивата за местообитанията

На територията на община Раднево попада само една защитена територия по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ) - защитена местност „Боздугановска кория“

2.1.10. Населени места в общината и брой население.

Съгласно настоящото административно-териториално деление на страната

община Раднево е в района на Старозагорска област. В рамките на общината има 22 населени места – 1 град и 21 села. В състава на Община Раднево влизат следните кметства и кметски наместничества:

- Кметства - с. Боздуганово, с. Знаменосец, с. Ковачево, с. Коларово, с. Любеново, с. Полски Градец, с. Сърнево, с. Трояново и с.Трънково;
- Кметски наместничества - с. Бели бряг, с. Българене, с. Даскал Атанасово, с. Диня, с. Землен, с. Ковач, с. Константиновец, с. Маца, с.Рисиманово, с. Свободен, с. Тихомирово и с. Тополяне.

По общия брой на населението, общината попада в групата на малките общини (до 20 000 души). Разпределението на жителите по населени места е неравномерно, като 70.46% от населението на общината е съсредоточено в гр.Раднево.

2.2. Социално-икономически фактори.

2.2.1. Демографско развитие.

Таблица 1. Население на община Раднево към 2019 г. по населени места.

Населено място	Жители (бр.)
гр. Раднево	11 291
с. Бели бряг	73
с. Боздуганово	398
с. Българене	70
с. Гледачево	0
с. Даскал-Атанасово	276
с. Диня	162
с. Землен	125
с. Знаменосец	611
с. Ковач	75
с. Ковачево	411
с. Коларово	449
с. Константиновец	32
с. Любеново	438
с. Маца	74
с. Овчарци	0
с. Полски Градец	379
с. Рисиманово	77
с. Свободен	109
с. Сърнево	1 273
с. Тихомирово	129
с. Тополяне	150
с. Трояново	460
с. Трънково	456
Общо	17 518 жители

Източник: НСИ, Инфостат

В зависимост от броя на населението, селата в община Раднево могат да бъдат разделени на няколко групи:

- До 100 жители - 8 села (с. Бели бряг, с. Българене, с. Землен, с. Ковач, с. Константиновец, с. Маца с. Рисиманово и с. Свободен);
- До 200 жители - 3 села (с.Тихомирово с. Диня и с.Тополяне);
- От 200 до 500 жители - 7 села (с. Боздуганово, с. Даскал Атанасово, с. Ковачево, с. Коларово, с. Любеново, с. Полски Градец, с.Трояново и с.Трънково);
- над 500 жители - 2 села (с. Знаменосец и с. Сърнево);

По данни на НСИ, населението на общината за периода 2014-2019г. намалява с 1581 души или с 8,3%.

Гъстотата на населението на община Раднево също намалява за периода 2014-2019г. от 35,3 д./кв.км. на 32.1 д/кв.км. през 2019г.

Община Раднево попада в групата на средно урбанизирани общини (междинни). Към 2019 г., 64,45% от населението на общината е съсредоточено в гр. Раднево, а останалата част от населението - 35,55% е съсредоточено в селата. Динамиката в броя на населението на общинския център се характеризира с определена стагнация, но с много по-ниски темпове, за разлика от тази в селата.

Таблица 2. Разпределение на населението – в гр. Раднево и селата

години	Общо (бр.)			В гр. Раднево (бр.)			В селата (бр.)		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2014г.	19099	9475	9624	12322	6124	6198	6777	3351	3426
2015г.	18833	9358	9475	12013	5963	6050	6820	3395	3425
2016г.	18475	9187	9288	11847	5881	5966	6628	3306	3322
2017г.	18206	9028	9178	11735	5817	5918	6471	3211	3260
2018г.	17877	8878	8999	11587	5747	5840	6290	3131	3159
2019г.	17518	8712	8806	11291	5579	5712	6227	3133	3094

Източник: НСИ

Таблица 3. Възрастова структура на населението на община Раднево (към 31.12.2019г).

години	община Раднево			град			села		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
	17518	8712	8806	11291	5579	5712	6227	3133	3094
0 - 4	697	361	336	492	255	237	205	106	99
5 - 9	739	370	369	526	257	269	213	113	100
10-14	784	418	366	541	286	255	243	132	111
15-19	780	425	355	523	285	238	257	140	117
20-24	712	368	344	474	246	228	238	122	116
25-29	870	475	395	577	300	277	293	175	118
30-34	989	519	470	712	352	360	277	167	110
35-39	1113	622	491	809	429	380	304	193	111
40-44	1329	715	614	980	509	471	349	206	143

45-49	1438	770	668	1000	521	479	438	249	189
50-54	1286	690	596	887	451	436	399	239	160
55-59	1334	662	672	925	457	468	409	205	204
60-64	1298	617	681	790	370	420	508	247	261
65-69	1261	605	656	729	349	380	532	256	276
70-74	1078	438	640	554	232	322	524	206	318
75-79	818	297	521	384	137	247	434	160	274
80+	992	360	632	388	143	245	604	217	387

Източник: НСИ

Възрастовата структура на населението на община Раднево към 31.12.2019г. е както следва:

- Население под трудоспособна възраст – 2220 души или 12,67% от населението на общината;
- Население в трудоспособна възраст - 11149 души или 63,64% от населението на общината;
- Население в над трудоспособна възраст – 4149 души или 23,69% от населението на общината.

Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите” възрасти (населението под 15 и на 65 + години) на 100 лица от населението в „независимите” възрасти (от 15 до 64 години). За община Раднево този показател е 69,17% при 60,30% за област Стара Загора.

Един от основните демографски фактори даващи отражение върху числеността на населението са фактическите параметри на показателите формиращи неговия естествен прираст – раждаемост и смъртност. Анализите и оценките за състоянието и очертаващите се тенденции в естественото движение на населението са важни от гледна точка на стратегическите насоки за развитието на общината.

От представените данни от НСИ в област Стара Загора през 2019 г са живородени 2 818 деца. В регионален аспект най-висока е раждаемостта в общините Гурково - 15.8‰, Николаево - 14.1‰ и Мъглиж - 11.4‰ , а най-ниска в общините Опан – 5.3‰, Раднево - 7.2‰ и Гълъбово - 7.9‰. В общината са живородени 219 деца.

Броят на умрелите лица през 2019 г. в област Стара Загора е 5 196 души, а коефициентът на обща смъртност - 16.5‰. Спрямо предходната година броят на умрелите намалява с 61 случая, или с 1.2%. Нивото на обща смъртност продължава да е твърде високо. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (23.7‰), отколкото в градовете (13.8‰). В община Раднево през 2019г. са починали 393 човека.

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение. Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие на страната се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. През 2019 г., в резултат на отрицателния естествен прираст, населението на област Стара Загора е намаляло с 2 402 души. Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествения прираст, е минус 7.6‰. Коефициентът на естествения прираст в градовете е минус 5.0‰, а в селата - минус 14.7‰, или намалението на населението в резултат на естествения прираст се дължи предимно на негативните демографски тенденции в селата. През 2019 г. всички общини в областта имат отрицателен естествен

прираст. С най-малки по стойности коефициенти на отрицателен естествен прираст са общините Гурково (-0.8%), Николаево (-2.7%) и Стара Загора (-5.1%). С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст е община Опан - минус 28.7%, следвана от общините Братя Даскалови (-16.4%) и Раднево (-15.0%).

Вторият фактор, оказващ въздействие върху броя на населението засяга неговото механично движение. Механичният прираст като демографски показател е резултат от разликата между броя на заселените и броя на изселените жители на общината.

Таблица 4. Механичен прираст на населението на община Раднево за периода 2014-2019г.

години	<i>(брой)</i>								
	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общ	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2014г.	318	154	164	488	232	256	-170	-78	-92
2015г.	563	295	268	619	302	317	-56	-7	-49
2016г.	364	180	184	505	229	276	-141	-49	-92
2017г.	409	176	233	471	201	270	-62	-25	-37
2018г.	371	176	195	492	222	270	-121	-46	-75
2019г.	552	300	252	646	319	327	-94	-19	-75

Източник: НСИ

Видно от представените данни, механичният прираст на населението на общината за всяка година от изследвания периода 2014-2019 г. е отрицателна величина. Очертана е негативна тенденция на изселване на жителите на общината към областния център гр. Стара Загора. Това се дължи на по-високите възнаграждения, които получават работещите в енергийния комплекс „Марица изток“, както и близостта на общината до областния център.

2.2.2. Структура на населението

Няма дисбаланс в разпределението на населението в община Раднево по признак пол. Броят на жените превишава този на мъжете в минимални граници през последните години.

Образователната структура на населението в община Раднево е приблизително равна на средностатистическата за областта. Преобладаващият дял от населението в община Раднево е с със средно образование - 45,62%, а 19,4% са с висше образование. Делът на лицата с висше образование е почти равен на средния за страната изсьответно за областта.

По данни от преброяване на населението през 2011 г, 99,18% от населението е с българско етническа принадлежност.

Таблица 5

Етноси	Численост	Дял (в %)
Българи	17 430	86,81
Турци	199	0,99
Роми	1 202	5,99
Други	43	0,21
Не се самоопределят	73	0,36
Не отговорили	1 132	5,64

2.2.3. Трудова заетост и безработица.

Най-голяма трудова заетост в област Стара Загора осигуряват държавните предприятия, развиващи дейност в сферата на енергетиката – „Мини Марица-изток” ЕАД и „ТЕЦ Марица изток 2” ЕАД. Освен тях най-голям е броят на фирмите, които се занимават с търговия, като повечето от тях са търговци на стоки на дребно.

По данни на Дирекция „Бюро по труда”- Раднево, отразени в Анализа за състоянието и тенденциите в развитието на пазара на труда, икономически активното население в общината е 8 793 души (преброяване 2011г.) и представлява 50,19 на сто от общия брой на живеещите в общината към края на 2019 година. Поддържащата тенденция към намаляване е друг показател сигнализиращ, че общината е заплашена от намаляване на най-ценния си ресурс – работната сила.

Основните производствено-стопански дейности в общината са въгледобив и енергопроизводство и свързаните с тях ремонт и поддържане на минните и енергийни мощности. И в близките години енергийният комплекс „Марица-изток” ще бъде стабилизиращ фактор за развитие на областната и общинска икономика.

Общият брой на регистрираните безработни в Община Раднево по данни на Дирекция „Бюро по труда“ - Раднево към 31.12.2019 г. е 521 души. Броят на безработните в края на годината се увеличава с 68 души в сравнение с предходната година. Средногодишното равнище на безработицата в общината за 2019 г. е 5,49 %, като отново остава по-ниска от средногодишното ниво в страната – 5,65 %.

През 2019 г. средногодишния брой безработни лица в общината е 483 души, което е с 2,11 % по-малко от предходната година.

По данни на Дирекция „Бюро по труда“ – Раднево, новорегистрираните безработни лица през 2019 г. са с 12,18 % повече в сравнение с 2018 г. С най-голям брой са освободените от дейностите в сектор „Услуги” – 463 лица. Следва сектор „Индустрия” – с освободени 367 лица. С най-малък брой продължават да са безработните, освободени от „Аграрен сектор” – 29 лица. През 2019 г. лицата от „Неуточнен отрасъл” са 209.

През 2020 г. обаче средногодишния брой безработни в общината е 604 души, което е с 25,05% повече в сравнение с 2019г., което е резултат от възникналата световна пандемия COVID-19 в началото на 2020г. и обявеното извънредно положение в България.

Делът на безработните жени е с превес над този на мъжете, което показва че конкурентоспособността им е значително по-малка и проблемът с тяхната реализация е един от най-острите на пазара на труда наред с младежката безработица.

По-ниската заетост при жените до голяма степен се обуславя от факта, че заявените работни места в реалната икономика са най-вече в сферите преработваща промишленост, търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети, строителство, където основно биват наемани мъже.

През 2020 г. се наблюдава ръст на общия брой безработни лица във всички възрастови групи. Основната част от входящия поток са новорегистрираните безработни, които идват от фирми от местната икономика, от други региони и от чужбина. Това са преобладаващо хора, които сменят местоработата си или освободени поради COVID-19 кризата. Очертаните обективни фактори налагат акцентирание върху трудовото посредничество за по-бързото устройване на пазара на труда на търсещи работа или неактивни лица.

Броят на продължително безработните лица за периода 2018-2020г. намалява, но броят на безработните лица над 50 г. за същия период нараства.

С най-голяма численост и относителен дял в общата структура на безработните лица се запазва групата на лицата без квалификация, чийто относителен дял намалява за периода 2017-2020 г., а се наблюдава леко нарастване на дела на безработните специалисти.

2.2.4. Състояние на местната икономика

Водещи сектори за икономиката в региона на Стара Загора, в т. ч. и за Община Раднево са въгледобивът и производството на електрическа енергия. От полезните изкопаеми, открити в Старозагорския регион, основно значение имат находищата на лигнитни въглища - най-големите на Балканския полуостров, добивани в откритите рудници на „Мини Марица-изток“ ЕАД. Те се използват като суровина за производство на електрическа енергия от четири топлоелектрически централи в комплекса Марица изток. Енергийният сектор допринася съществено за водещото място на област Стара Загора в икономиката на България. Благодарение на него регионът привлича сериозни чуждестранни и вътрешни инвестиции. В областта се произвежда над 40% от електроенергията в България.

Делът на произведената продукция на нефинансовите предприятия в община Раднево в областната икономика през 2017г. е 18,11% и по този показател тя се нарежда на 4-то място в област Стара Загора.

Делът на НПП на нефинансовите предприятия в община Раднево в областната икономика през 2017г. е 14,09% и по този показател тя се нарежда на 3-то място в областта.

Най-голямо впечатление прави делът на разходите за ДМА на нефинансовите предприятия в община Раднево към областната икономика – 30,47%.

Община Стара Загора, заедно с Казанлък и енергийният комплекс Раднево – Гълъбово, формират почти 94% от приходите в областта. Останалите 7 общини допринасят едва 6%. Отнесени към населението, резултатите по този показател извеждат Раднево и Гълъбово на първите 2 места.

Инвестициите в община Раднево са основно в отраслите енергетика, добивна и преработваща промишленост, ремонтни дейности, водоснабдяване и търговия. Потенциал за привличане на инвестиции имат селското стопанство и рибовъдството.

По произведена продукция, приходи от дейността, НПП и разходи за ДМА, безспорно водещ е сектор „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“, следван от сектор „Добивна промишленост“, които са структуроопределящите отрасли на общинската икономика.

Най-крупните и най-проспериращи промишлени предприятия на територията на общината са:

ТЕЦ „Марица изток 2“ ЕАД произвежда топло - и електроенергия, като този отрасъл заема второ място в отрасловата структура на региона. ТЕЦ „Марица изток 2“ ЕАД е базова кондензационна топлоелектрическа централа, изградена върху 150 ha в източномаришкия енергиен комплекс. Тя се намира близо до с. Радецки, на 60 км югоизточно от гр. Стара Загора. На изток граничи с язовир „Овчарица“. Топлоцентралата има 1 450 MW инсталирана мощност и е най-голямата ТЕЦ в страната.

„Мини Марица - Изток“ ЕАД, гр. Раднево с клонове „Рудник Трояново - Север“, „Рудник Трояново 1“ и „Рудник Трояново 3“.

„Мини Марица-изток“ ЕАД е еднолично акционерно дружество със 100% държавно имущество и с едностепенна система на управление. Дружеството е образувано със заповед номер 84/10.06.1993 г. на председателя на Комитета по енергетика, като новоучреденото дружество приема активите и пасивите на: Рудник „Трояново-1“ ООД, Рудник „Трояново-север“ ООД и Рудник „Трояново-3“ ООД. Регистрирано е с решение номер 2773/07.07.1993 г. на Окръжен съд – Стара Загора, по фирмено дело 2444/1993 г. „Мини Марица-изток“ ЕАД е дъщерно дружество на Българския енергиен холдинг – БЕХ. На 11.08.2005 година е сключен Концесионен договор между Министерски съвет на Република България, представляван от Министъра на енергетиката и енергийните ресурси, и от друга страна концесионер „Мини Марица-изток“ ЕАД. По силата на сключения договор в полза на „Мини Марица-изток“ ЕАД е учредена концесия за добив на въглища от находище „Източномаришки въглищен басейн“. „Мини Марица-изток“ ЕАД има въведена

интегрирана система по стандарти за управление на качеството, околната среда и здраве и безопасност при работа.

Рекултивирани терени в Дружеството са 46 364 дка в т.ч. 30 976 дка за земеделско и 15 088 дка за горско ползване. Пред фронта на минните работи на територията на Дружеството са предвидени за събиране и съхранение за последваща рекултивация около 1 100 000 м³ хумус.

„Мини Марица-изток“ ЕАД притежава две Комплексни разрешителни /КР/– № 398-Н0/2010 г. за експлоатацията на „Обединени северни насипища“ и № 403-Н0/2010 г. за експлоатацията на „Насипище Медникарово“, на които се насипват производствени отпадъци от ТЕЦ и които са със статут на депа за неопасни отпадъци.

Консуматори на въглищата са:

- „Брикел“ ЕАД;
- „ТЕЦ Марица Изток 2“ ЕАД;
- ТЕЦ Контур Глобал Марица Изток 3 АД;
- ТЕЦ „AES Гълъбово“.

На територията на община Раднево е развита и хранително-вкусовата промишленост. Някои от по-големите фирми в отрасъла са:

➤ „Нанюк Интернешънъл“ ООД, с. Коларово е фирма с установена водеща позиция в производството на замразени и охладени пилешки разфасовки и широка гама готови продукти. Базата на фирмата е разположена в землището на село Коларово;

➤ Четири са мелниците в общината. Две от тях са в гр. Раднево - “ТРАКИЯ МЕЛ” ООД (производство на брашно, грис, трици и висококачествени миксове) и „АГРО ГАРАНТИ“ ЕООД, гр. Раднево. Мелница има и в село Знаменосец - “АГРОМЕЛ” ООД и мелница в с. Полски Градец.

➤ “ЗЪРНОБАЗА РАДНЕВО” АД, гр. Раднево - изкупуване, съхранение и заготовка на зърнени храни; търговия с брашна и фуражни смеси.

Други важни за общината фирми са:

➤ „МЕТАЛИНВЕСТ РЕМКО“ ЕООД - проектиране, изработка и монтаж на метални конструкции, тръбопроводи, съдове под налягане, резервни части и ремонтни дейности в областта на енергетиката;

➤ ИНДУСТРИАЛ СЪЛЮШЪНС БЪЛГАРИЯ ЕООД, с. Ковачево, община Раднево - Производство на гипсокартон и сухи строителни смеси на гипсова основа;

➤ АЙ ВИ ПИ ТРАНС ДЗЗД Раднево - строително-монтажни дейности;

➤ „СТРОИТЕЛСТВО И МОНТАЖ“ ООД - развива своята дейност в областта на строителството;

➤ "МИНСТРОЙ МАРИЦА ИЗТОК" АД - монтаж и ремонт на тежки минни машини, промишлено строителство, строителна механизация;

➤ „ЯВОРКОМЕРС“ ЕООД - производство, транспорт, логистика, Извършва строително-ремонтни работи, изработва резервни части, металообработване;

➤ „ЕКОВАТ ЕООД“, Раднево – инженеринг, внедряване и търговия с алтернативни енергийни източници;

➤ „ВД ИНВЕСТ“ ООД – инвеститор в областта на ВЕИ;

➤ „КД СОЛАР“ ООД - инвеститор в областта на ВЕИ;

➤ НАКРА ЕООД - производство на температурни сензори, проектиране и изграждане на промишлени системи за температурни измервания;

➤ “ГЕОРГИ БАЛЕВ – БЕГЕ” ЕТ - язовир с. Даскал Атанасово - производство и търговия със сладководна риба;

➤ НОМИКОМ - сладководно рибовъдство на язовир Овчарица.

В селското стопанство са заети значителна част от трудовите ресурси на общината и произвежданата продукция задоволява нуждите на населението. Природните условия с които разполага община Раднево са най-подходящи за отглеждането на пшеница, ечемик, слънчоглед, памук и др. От трайните насаждения най-голям е относителният дял на бадемовите насаждения, следват лозовите масиви, черешите и сливовите градини. Основна част от обработваемите земи се обработват от земеделски кооперации и арендатори.

Най-големите площи в община Раднево са използвани за производството на пшеница (42,03%), маслодаен слънчоглед (29,74%) и маслодайна рапица (8,32%). От есенните култури са застъпени главно пшеницата и ечемика. Втората група култури, застъпени в Общината са пролетните: царевица, слънчоглед, памук, зеленчуци и др. През последните години като основни култури са се наложили слънчогледът и рапицата поради високата им доходност – отглеждането им създава възможност за механизизирано производство и има сигурен пазар.

Базата за растениевъдното производство се ограничава от разширяването на възледобива, тъй като на рудниците ежегодно се предоставят обработваеми земи. Обратният процес – рекултивирането се осъществява със забавените темпове. На територията на селата Коларово, Землен и Трънково съществуват 8 045 дка оризища. Съществуват възможности за изграждане на специализирани земеделски стопанства за производство на оризова арпа.

По-големи фирми в бранша са: ЕТ “ГЕОРГИ БАЛЕВ – БЕГЕ”, с. Тихомирово - зърнопроизводство, услуги със селскостопански машини и транспорт; “ЙОАНА – КР” ЕООД, гр. Раднево – зърнопроизводство. РАДОМИР - ПТ - ПЕНЬО ТОДОРОВ ЕТ, с. Боздуганово - отглеждане на зърнени, клубеноплодни, технически и фуражни култури. В гр. Раднево осъществява дейност и ЗКПУ “ТРАКИЯ” - производство, заготовка и търговия на посевен материал от зърнени, фуражни и маслодайни култури. ЗК „ДЕТЕЛИНА 2007“ - зърнопроизводството и търговията със земеделска продукция.

„АГРО ГАРАНТИ“ ЕООД, гр. Раднево е една от най-големите фирми в Старозагорския регион, специализирана в производството на селско-стопанска продукция - пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед, рапица, а също и олио-рафинирано и нерафинирано и студено пресовано и производство на мастни киселини, нахут, грах, слънчоглед за чоплене и вторичните продукти кюспе, шрот и други. Фирмата притежава две бази - административна сграда, складове и товаро-разтоварна техника в с. Опан и мелница с капацитет 10 хиляди тона в гр. Раднево. Втората база е в гр. Раднево - мелница с капацитет 10 хиляди тона.

Животновъдството в община Раднево е по-слабо развито и основно задоволява потребностите на общината. Характерно за животновъдството на територията на община Раднево е, че се развива предимно в личните стопанства. В общината е застъпено основно свиневъдството и птицевъдството. На територията на общината има ферми за отглеждане на говеда в с. Полски Градец, с. Знаменосец и с. Любеново. Преобладават малките семейни ферми, което предопределя ниската механизация на процесите или липса на такава и ниската производствена ефективност. На територията на Общината има един голям свине комплекс към „Аякс 95“ ООД в с. Боздуганово и в с. Коларово към „Реал“ ООД. През последните години се наблюдава тенденция за намаляване броя на отглежданите животни, предвид липсата на интерес у предприемачите за реализиране на инициативи в тази област.

На територията на община Раднево се развива още и пчеларството. Съществуващите добри традиции, високият професионализъм на занимаващите се с пчеларство и природоклиматични особености обуславят развитието на пчеларството в района. Тенденцията е към увеличаване на броя на пчелните семейства.

2.2.5. Култура, културно-историческо наследство и туризъм.

Раднево е място с древна и богата история. Първите селища, възникнали на територията на общината, датират от преди 4000 години. Доказателство за това са многобройните археологически находки. Първият етнос населявал района, е тракийското племе пирогери. По исторически данни, на територията на общината се е намирала и римската пътна станция Арзус. В средновековието, след образуването на българската държава, районът се превръща в буферна зона между България и Византия. Според най-правдоподобното предание за създаването на Раднево, около 1700 година дядо Радни, заедно с други българи се заселват в този район. Те го намират за най-подходящ заради плодородните черноземни почви, наличието на големи количества вода и мекия климат. Постепенно в селището се изгражда метох и матерен манастир. През 1873 год. започва строежът на църквата “Свети Иван Рилски” със средства от дарения. Седемдесетте години на 19 век са преломни за развитието на Раднемахле и района.

Община Раднево е община с богато културно-историческо наследство.

На територията на енергийния комплекс “Марица - изток” най-ранни следи от човешка дейност има от епохата на Неолита. Те са съсредоточени главно в селищните могили, разположени в землищата на селата Боздуганово, Сърнево, Ковачево, Знаменосец и Полски градец. Единственото засега проучено плоско селище от същата епоха е край село Сърнево, понастоящем по трасето на автомагистрала “Тракия”.

От следващата историческа епоха – Халколита проучени културни паметници има в землищата на с. Знаменосец и гр. Раднево. Халколитни погребения се проучени в несъществуващите вече села Малка и Голяма детелина.

От желязната епоха има регистрирани селища, светилища и култови ями, частично или цялостно проучени в землищата на селата Гледачево, Овчарци, Полски градец и гр. Раднево. Гробните съоръжения през тази епоха са обикновено надгробни могили. Такива имаме проучени в селата Овчарци и Староселец. На територията на общината са регистрирани и човешки жертвоприношения - край селата Полски градец и Гледачево. Масово в бита навлиза използването на железни оръдия на труда.

Следващата изключително застъпена е римската епоха I – V в. сл. Хр. От нея имаме проучени две селища край с. Овчарци. Следи от селищни структури има проучени и край с. Полски градец. Характерното за погребалния обред на тази епоха основно е трупозгарянето. Засечени са зидани гробове, монтирани в насипите на надгробни могили. Подобни имаме открити край Гледачево, Ковачево, Бели бряг и Овчарци. В края на тази епоха широко навлиза Християнството в диоцеза Тракия. Монолитен паметник, свързан с християнския култ има край с. Полски градец. Базиликата е трикорабна, едноабсидна с притвор. Тя е съществувала до средата на V в. Нейното разрушение се свързва с големите хунски нашествия, извършени в края на първата половина на V в.

Масово започват да се строят през VI в. крепостни съоръжения - както по долините на реките, така и по доминиращите околни възвишения. Две крепости имаме край с. Полски градец, една крепост край Раднево и една крепост край с. Знаменосец. Характерното за тях е, че те били крепости- убежища и не прераснали в градски селища. Масово споменатите по-горе крепости са напуснати и разрушени в края на VI в. Тези разрушения са причинени от нахлуванията на славяни и авари.

За един период приблизително от два - три века нямаме регистрирани културни паметници. Единствено изключение прави прокопания пограничен ров

Еркесия, който пресича територията на Община Раднево в южната ѝ част.

Сравнително добре е проучена селищната система през средновизантийския период – X-XII в. През тази епоха селищата са разположени на първите, рядко на вторите, незаливни тераси на речните артерии. Подобни селища са проучени край село Гледачево – три на брой, край с. Овчарци – две, край с. Полски градец – един, край селата Гипсово, Знаменосец и гр. Раднево.

Материалната култура е типична за тази епоха. Освен местните традиции се чувства влиянието на византийските културни центрове – Константинопол, Адрианопол и Солун. Единственото за сега средновековно селище, което има материали от началото на XIII в. е в процес на проучване край с. Овчарци. През XIII – XIV в. в резултат на честите военни действия между Българската държава и Византийската империя в равнинните части на Община Раднево няма следи от човешка дейност.

Богатото археологическо наследство на общината е представено от 92 селища, 5 селищни могили, 114 надгробни могили, 4 крепости, общо 275 археологически паметника, които са представени в *Археологическия музей "Марица Изток" в гр. Раднево*.

Археологически музей "Марица Изток" разполага с богата временна експозиция. Най-ранните находки в нея датират от каменно-медната епоха от гр. Гълъбово. Сред тях са костени женски фигури, свързани с религиозни вярвания на хората и две "култови масички". Интерес предизвиква колекцията от канички от къснобронзовата епоха, украсени с бяла креда, внесеният от Елада киликс, колекцията от сребърни римски монети от с. Гледачево. От римската епоха е и един зидан гроб от с. Медникарово. Като гробен дар са намерени голямо количество глинени съдове, обеци и пръстен с гравирано върху него име Теодора. Също от римската епоха са стъклените балсамарии, открити в надгробна могила край с. Мъдрец. Златните украшения от римската епоха, намерени край същото село са експонирани на "Европалия 2002" през м. октомври в Брюксел. От същото погребение са и бронзови съдове, бронзови апликации за тоалетни сандъчета, костени игли. В музея се съхраняват златни и сребърни накити от ранната бронзова епоха, които нямат аналог в България. Интерес представляват съхраняваните в музея предмети от Средновековието. Между тях са бронзови и стъклени гривни, бронзови кръстове, рисувана и сграфито керамика.

За популяризиране на научната дейност на музея са издадени 7 тома от поредицата "Марица-Изток. Археологически проучвания" и том I от поредицата "История и култура на Раднево и радневския край".

Друга културна забележителност, изразяваща богатството на местния регион е Археологически парк „Нов живот за миналото“.

Паркът е изграден през 2013г. със средства по Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013г. Създаването му дава възможност да бъдат представени в паркова среда интересни образци и изключително важни за историческото минало на този край частично реконструирани подбрани примери, представящи различните епохи. Направените проучвания показват богатството на културата в района на Раднево през хилядолетия и векове. При организирането на този изключителен парк на площ от около 13 дка са пресъздадени вече несъществуващи на мястото, на което са били разкрити, паметници:

- Вход на крепост с двойка правоъгълни вратни кули;

- Фрагмент от Ранно-византийска крепост от VI в.;
- Ранно-християнските базилики край с. Полски Градец
- Стражева кула и комплексна стопанска сграда от римската епоха;
- Зидан гроб от Римската епоха;
- Защитни покрития, в т.ч. Яма с човешки останки от обект край с. Полски

Градец в района на енергийния комплекс "Марица-Изток", Гроб № 6 в надгробната "Черньова могила" в землището на с. Голяма детелина, Гроб № 7 в надгробната Голямата могила край с. Овчарци, Човешко жертвоприношение от късножелязната епоха, Масов гроб с трупополагане и гробен инвентар от златни накити и сребърни коланни гарнитури., Масов гроб с трупополагане и гробен инвентар от железни земеделски оръдия на труда.

Археологическият музей "Марица изток" в съчетание с Археологическия парк „Нов живот за миналото”, гр. Раднево са солидна база за стимулиране развитието на културно-историческия туризъм в общината, чийто основи са поставени, но все още не са напълно оползотворени.

Паметник с изключителна художествена и архитектурна стойност на територията на община Раднево е и **„Паметникът на Свети Иван Рилски“** посветен на Свети преподобни Иван Рилски - български духовник, най-великият български светец и отшелник, небесен покровител на българския народ и закрилник на миньорите, патрон и основател на най-големия ставропигиален манастир в България - Рилския, патронът на българските будители, още приживе наричан земен ангел и небесен жител, е висок 32 метра и е построен през 2007г. Проектът е дело на скулптура Минчо Минев.

На територията на общината има и редица исторически паметници.

В центъра на града се намира родната къща на българския поет и публицист, основен представител на експресионизма в българската литература – Гео Милев - роден на 15 януари 1895 г. в Раднемахле (дн. гр. Раднево). През 2011г. Община Раднево си връща собствеността върху родната къща на поета.

В село Коларово е издигнат и паметник на Поп Минчо Кънчев Стоянов - български революционер, съратник на Васил Левски, учител и свещеник, автор на книгата „Видрица“, деец на национално-освободителното движение. Минчо Кънчев е роден през 1836 година в село Арабаджиево, тогава в Османската империя, днес село Коларово, община Раднево. Една от иконите на българското Възраждане и движението за национална независимост. В читалището на селото е разположен музея на поп Минчо Кънчев.

На базата на утвърдилите се вече прояви в община Раднево – Фолклорния фестивал за инструменталните и танцови групи, Конкурса за индивидуални изпълнители „Тракийски славеи - с песните на Динка Русева“, пленера по живопис и скулптура “Светлина, земя, хора”, празника на гр. Раднево с културни и спортни прояви (7 септември), Майските дни на културата, Геомилевите дни и празника за „Трифон Зарезан“, са поставени основите и на фолклорния туризъм в общината.

Богатото биоразнообразие, наличието на защитени зони и местности са предпоставка за развитието на екотуризма в общината.

В околностите на гр. Раднево са създадени условия за отдих и развитие на риболовния туризъм, като в близост до гр. Раднево се намират река Сазлийка и язовирите Раднево и Овчарица, който е един от язовирите с най-едра риба. Тук се срещат американски сом, шаран, толстолоб, бял амур, които достигат до трофейни

размери и са предизвикателство за всеки рибар.

Възможност за развитие на екстремн туризъм като нов вид туристически продукт, са частично рекултивираните терени след добиването на лигнитни въглища, върху които могат да се изградят писти за картинг, вело– и мотоспорт, площадки за пейнт-бол и други.

Община Раднево разполага с значителен потенциал за развитие на различни форми на туризъм. Към 2019г. легловата база за настаняване на туристи е недостатъчна и е представена от хотел „Раднево“, гр. Раднево с капацитет 40 стаи с обща леглова база 49 легла и хотел „Накра“, гр. Раднево с капацитет 20 стаи и леглова база 42 легла.

2.2.6. Транспортна и техническа инфраструктура

Географското положение на Общината я определя като важен транспортен възел, през който се осъществяват пътните връзки между Северна и Южна България. През нея преминава главен път Е-85 (Русе - Капитан Андреево), свързващ Румъния с Турция и Гърция, а в посока север-юг железопътна линия, свързваща градовете Нова Загора –Раднево - Гълъбово - Симеоновград. По тази линия се движат товарни влакове. Пътната мрежа е много добре развита. Има изградени два околоръстни пътя, които улесняват придвижването на товарните и международните превози. Освен това по този начин се запазват спокойствието и чистотата на града.

Общата дължина на общинската пътна мрежа в община Раднево е 144,85 км.

Дължината на пътищата по категория е следния:

- пътища I-ви клас – 0 км
- пътища II-ри клас – 34,250 км
- пътища III-ти клас – 29,300 км
- пътища IV-ти клас - 81,30 км

Транспортните услуги се осъществяват от следните превозвачи:

„ЕЛИТ ТРАНС - 14“ ДЗЗД, включващо „ЕЛИТ ТРАНС - 14“ ООД, „ВЕДА ТРАНС“ ООД, „ДЖИНА“ ООД, с. Тополяне, „ИВАНИНА-11“ ЕООД, с. Сърнево, чиято основна дейност е свързана с превоз на граждани и на работници от комплекса „Марица-изток“.

Разстоянията до някои основни градове в страната са както следва:

- до областния град Стара Загора – 32 км;
- до столицата София – 250 км;
- до най – близкия пристанищен град Бургас – 170 км;
- до гр. Пловдив, където се намира най-близкото международно летище – 124 км.

В Община Раднево са регистрирани следните таксиметрови превозвачи:

- “МИГ 2015 МИ“ ЕООД
- “ВИЛ Такси-ДБ“ ЕООД
- “ДМ ХОЛДИНГ“ ЕООД
- “ДИМТЕД 2017“ ООД

През територията на Община Раднево преминава ж.п. линия №83 от Нова Загора до Симеоновград, която обслужва района и осигурява връзките север-юг с останалите райони от страната посредством ж.п. линия №8 София – Нова Загора – Бургас и връзките югоизток-северозапад чрез ж.п линия №1 Свиленград – София.

Водоснабдяването на гр. Раднево се осъществява от “ВиК” ЕООД – Стара

Загора чрез група за поддържане в гр. Раднево. Захранването за различните населени места в общината е от собствени водоизточници.

Общата дължина на вътрешната водопроводна мрежа на община Раднево е **178 887 м.**

Общата дължина на външната водопроводна мрежа на община Раднево е **126 171м.**

Канализационната мрежа в гр. Раднево е изградена на почти 100%. Канализационната система е от смесен тип. Изграденост на главния канализационен колектор до площадката на ПСОВ - събира 100% от отпадъчните води и 100% отиват в ПСОВ. Като цяло канализационната мрежа в града е стара и в някои квартали се нуждае от спешна подмяна, за да се преустанови навлизането на инфилтрирани води в системата и на значителното разреждане на водите при вход ПСОВ. Това затруднява работата на ПСОВ и води до трудна експлоатация.

Сериозен екологичен проблем представлява и липсата на канализация във всички селища на общината, което ще продължава бъде приоритет в развитието на общинската инфраструктура през следващия планов период.

През април 2017 г. е въведена в редовна експлоатация в рамките на проект по Оперативна програма околна среда (ОПОС) изцяло новата ГПСОВ - Раднево, с което са приключени и дейностите по цялостната реализация на водния цикъл на град Раднево. ГПСОВ - Раднево и ГПСОВ - Стара Загора са най-модерните за поречието на р. Марица, като и двете станции покриват изискванията високо ниво за пречистване на отпадъчните води от населените места.

Основен източник на електроенергия е националната електроенергийна система. На територията на община Раднево има изградени три подстанции – „Гълъбово“, „Раднево“ и „Трояново-запад“, които имат връзка с външните електропроводи 110 KW и осигуряват районното електрозахранване в общината. Всички селища в общината са електроснабдени.

В община Раднево е изградена мрежа за електроснабдяване на основните потребители – бита, комуналния сектор и производствените предприятия. Основни точкови елементи на електроенергийната мрежа са голям брой понижаващи трансформатори.

Състоянието на сградите, оборудването и инсталациите в повечето общински и обществени обекти налагат провеждането на мерки за намаляване разхода на енергия, както и влагане на инвестиции във физическото обновяване на сградите и подмяната на съоръженията. Сградата на общинска администрация-Раднево, както и почти всички детски градини и училища в общината са с извършени енергийни обследвания и внедрени мерки за енергийна ефективност.

В гр. Раднево е извършена подмяна на уличното осветление с LED и енергоспестяващи осветителни тела. През 2020г. стартира подмяна на осветителните тела в останалите населени места на общината.

В община Раднево има подходящи условия за изграждане на инсталации за производство на електроенергия от ВЕИ. Към 2020г. в община Раднево за изградени 11 инсталации за производство на енергия от ВЕИ – всички фотоволтаични електрически централи.

Издадено е разрешение за строеж „Газоснабдяване на Община Раднево“, Подобект Газоразпределителна мрежа на град Раднево – I етап. Издадено е разрешение за строеж на обект „Газоснабдяване на Община Раднево“, Подобект “Главен

разпределителен газопровод извън границите на урбанизираната територия”.

Въпреки продължаващото разширение на газоснабдителната мрежа все още малка част от домакинствата са се присъединили към нея.

Територията на цялата община е покрита от мрежите на трите мобилни оператора – А1, Теленор и Виваком. Доставчици на интернет са фирмите: "Булсатком" ЕАД, „Верея кабел“, „Интернет Груп“ ООД.

Към Районна пощенска станция Раднево при “Български пощи“ ЕАД са изградени 13 пощенски станции, обслужващи населението на общината. Технологичен възел “Далекосъобщения” – Раднево има изградена мрежа до всички населени места в общината. Има монтирани 11 централи тип КРС. В град Раднево има аналогова централа с 6 000 поста, от която в момента се използват 5 000 и цифрова АТЦ – RSU с 1 530 поста и 30 – ISDN.

В град Раднево има офис на „ЕКОНТ–ЕКСПРЕС“ ЕООД и „Спиди“, които извършват куриерски услуги на територията на цялата страна.

Ефирното покритие на община Раднево със сигнал на лицензираните национални телевизии е в рамките на 100%.

3. Основни изводи от анализа на текущото състояние при управлението на отпадъците

За целите на разработването на Програмата за управление на отпадъците на община Раднево бяха изготвени подробни анализи на текущото състояние при управление на отпадъците в общината. По-долу са представени основните констатации, изводи и препоръки от анализите. Подробните анализи са представени в Приложение към ПУО.

3.1. Нормативни и програмни документи на община Раднево относно управление на отпадъците

■ Законодателството относно управление на отпадъците, прието през последните години, поставя високи и конкретни изисквания към местните власти относно подобряване на йерархията на управление на потоците отпадъци, за които отговорност носят общините. Несправянето с тези задължения води до сериозни финансови последици за общините и съответно – за населението и бизнеса.

■ Нормативната уредба и програмните документи на община Раднево в разглежданата област се основават на националното законодателство и следват националната политика по управление на отпадъците.

■ Анализът на общинските наредби показва, че община Раднево има опит и традиции в разработването и прилагането на местна нормативна уредба по управление на отпадъците.

■ Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Раднево отговаря на минималните изисквания на ЗУО от 2012г. за съдържание; подробно регламентира правата и задълженията на физическите и юридическите лица, отговорностите на кмета, изискванията към системите за разделно събиране на различни отпадъчни потоци, контрола за изпълнение на разпоредбите. Последните промени в Наредбата, приети с Решение № 230/24.09.2021 г на Общински съвет –

Раднево, я привеждат в съответствие с действащите нормативни актове от по-висок порядък, променени през последните години, привеждат я в съответствие с политиката на община Раднево за насърчаване на разделното събиране на отпадъци, оползотворяването им и намаляване на количеството депониран отпадък. Промените внасят по-голяма яснота при управление на специфичните потоци отпадъци – биоразградими, ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС, опасни отпадъци. Препоръчително е при следващи изменения Наредбата да се допълни с текстове, регламентиращи задълженията на лицата, извършващи дейности по събиране и предаване за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, да предоставят данни в общината за събраните и предадени количества отпадъци по ред, образец и периодичност, утвърдени със заповед на кмета на общината. Подобни разпоредби са от ключово значение, тъй като събирането на информация за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци е от съществено значение, за да може общината да докаже пред МОСВ изпълнение на целите – и съответно освобождаване от заплащане на отчисления за депониране по чл.64 от ЗУО

■ Община Раднево има натрупан опит и изпълнява нормативните си задължения за разработването на общински програмни документи, в т.ч. относно управление на отпадъците. Модерното управление на отпадъците е сред програмните приоритети на общината, видно не само от тематичните програми, отнасящи се до околната среда, но и от общите планови документи, които включват интегрирано развитие на общината за периода до 2028 г. Общината е предприела своевременно действия за разработване на общинска Програма за управление на отпадъците, към която като неразделна част се разработва подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъците.

■ В периода на Програмата до 2028 г. общината ще предприеме своевременни промени в местната нормативна уредба за отпадъци в случай на съществени промени в националното законодателство, които налагат промени в наредбите на общината. Например очакваната промяна на методиката на определяне на такса битови отпадъци ще наложи промени в Наредбата на определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Раднево.

3.2. Количество и състав на отпадъците

Изготвените анализи на количествата и морфологичния състав на отпадъците, генерирани в община Раднево, тенденциите и прогнозите за периода до 2028 г. очертават необходимите мерки, които общината следва да предприеме.

Битови отпадъци

Таблица 6

Година	Отпадъци годишно в тонове	Брой жители	Средно количество отпадъци на жител кг/ж/г
2016 г	5 734,400	18 475	310,39

2017 г	6 440,920	18 206	353,78
2018 г	6 705,340	17 877	375,08
2019 г	6 323,880	17 518	360,99
2020 г	6 284,020	17 615	356,74

Източник НСИ, община Раднево

- Годишните количества генерирани битови отпадъци на територията на община Раднево от 2016 г до 2020 г. намаляват. Населението на общината също намалява за периода 2016-2020 г, годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението през последните години е с тенденция към леко намаляване, което е в унисон със световната тенденция.
- За периода 2016 г-2020 г нормата на натрупване е с по-неблагоприятна стойност от средната за страната. От анализа на съществуващите данни и тенденциите при проучванията в страната, може да бъде предположена като най-реалистична за момента норма на натрупване, публикувана в разработената от МОСВ „Методика за определяне на морфологичния състав на отпадъците“. Там норма на натрупване за населени места с 3-25 хил. (където попада гр. Раднево) е 295.5 кг/ж/г, а за селища под 3 хил. жители, каквито са всички села в Общината , нормата е още по-ниска - 241.7 кг/ж/г. Видно е, че за периода 2016 – 2020 г община Раднево надвишава този показател.
- Общината следва да планира и изпълни мерки за намаляване на депонираните и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, за да изпълни европейските и национални цели за отпадъците за предстоящия период до 2028 г. в съответствие със ЗУО и Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

Строителни отпадъци

С приетия през 2012 г. ЗУО отпадна задължението на общините да осигуряват депа за строителни отпадъци. Общините имат ангажимент относно строителните отпадъци в малки количества, които се получават от строително-ремонтните дейности на домакинствата.

В Общината основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност. Делът на физическите лица, генериращи строителни отпадъци главно при ремонт на жилища е незначителен спрямо другите количества.

Генерираните строителни отпадъци не могат да се определят точно, поради факта, че към тяхното количество са включени земни маси и инертни материали.

В община Раднево, строителните отпадъци се формират основно от строителството, реконструкцията и ремонта на сградите, улици и пътища (когато Общината е възложител на СМР или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи и от ремонтната дейност на домакинствата), като делът им в общото количество на ТБО не е голям. На територията на община Раднево няма Депо за строителни отпадъци. Строителните отпадъци, които се генерират на територията на общината са в резултат на строителни дейности – ново строителство, ремонт и разрушаване на стари сгради. След издаване на съответното

разрешително от страна на Кмета на Общината, фирмите генериращи тези отпадъци ги извозват до площадки за рециклиране, влагат ги в обратни насипи или ги предават за повторна употреба. Минималните количества, които не могат да се използват за тези дейности, се предават за обезвреждане на Регионалното депо за отпадъци.

Генерираните строителни отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата – ангажимент на общината по ЗУО до 2019 г се извозват и обезвреждат на Регионалното депо. Понякога все още тези отпадъци се изхвърлят от недобросъвестни граждани и в контейнерите за смесени битови отпадъци или до тях, като замърсяват уличните пространства. Общината е закупила и предоставя по заявка при извършване на строително-ремонтни дейности контейнери с вместимост 4 м³, в които да се събират строителните отпадъци, след което същите се депонират или се оползотворяват, като от 2020 г има сключен договор с фирма за рециклиране на тези отпадъци. Предвижда се да се увеличи броят на контейнерите и да се разшири дейността.

За да подобри йерархията на управление на този поток отпадъци и да намали количествата на строителните отпадъци в потока смесени битови отпадъци, които ще се транспортират за депониране до регионалното депо Ракитница, препоръчително е община Раднево да направи следното:

- Препоръчително е община Раднево да предприеме допълнителни действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности, в резултат на което да се постигне намаляване на количествата на депонираните смесени битови отпадъци и подобряване на техния състав от гледна точка на извличане на рециклируеми отпадъци.
- Препоръчително е общината да обсъди възможностите за рециклиране на общинско ниво или на регионален принцип на отпадъците от строителство и ремонти с други съседни общини и по възможност със строителния бизнес, както и възможностите за повторно използване на строителни материали от селективно разрушени сгради.

Отпадъци от утайки от ПСОВ

На територията на община Раднево има една функционираща пречиствателна станция за отпадъчни води на град Раднево.

Към настоящия момент обезводнените утайки от ПСОВ се обезвреждат чрез депониране.

Алтернатива за оползотворяването на утайките е използването им за рекултивация на нарушени терени. Оползотворяването на утайките в земеделието е перспективна алтернатива, но за нейното прилагане е нужна целенасочена дългосрочна дейност за информиране на потенциални земеделски ползватели, подготовка, планиране и осъществяване. Утайките получени от ГПСОВ Раднево имат добри характеристики за съвместно депониране с твърди битови отпадъци, но тази алтернатива не е водеща и не съответства на йерархията на управление на отпадъците.

С въведените отчисления за депониране по ЗУО се увеличават значително текущите разходи за депониране и депонирането трябва да бъде използвано само частично до преминаване на процедурите и проучванията за оползотворяване на утайките най-вече за рекултивация на нарушени терени в района на община Раднево.

Утайките, които се генерират средногодишно от Пречиствателна станция - гр. Раднево са около 60 т сухо вещество.

През последните години учени от „Тракийски университет“ – Стара Загора разработват технологии за иновативни продукти от утайките от ПСОВ за прилагане в селското стопанство и в градинарството. Има проучвания и от Института по почвознание "Н. Пушкин" за качествата на утайките от ПСОВ Раднево и възможността им за използване за рекултивация на терени, засегнати от въгледобивната промишленост. Реално обаче все още няма практическо решение на въпроса.

Отговорността за оползотворяване на утайките е на регионалния оператор ВиКСтара Загора.

Препоръчително е „Водоснабдяване и Канализация“ ЕООД Стара Загора заедно с община Раднево да анализират възможността и предприемат мерки в дългосрочен план да се оползотворят утайките, а депонирането да се минимизира по изключение.

3.3. Инфраструктура за управление на отпадъци

Инфраструктура за битовите отпадъци

Основните изводи и препоръки за състоянието на инфраструктурата за събиране, транспортиране и третиране на битовите, строителните отпадъци и отпадъци от утайки от ПСОВ са основата за формулиране на препоръките за развитието на тази инфраструктура и на съответните мерки в програмата за управление на отпадъците:

- Община Раднево осигурява необходимите съдове и техника за извозване на смесените битови отпадъци чрез Общинското предприятие „Комунална дейност и поддръжка на инфраструктурата“. Предприемат се мерки за оптимизиране графика за сметосъбиране и сметоизвозване за осигуряване на необходимата като качество и количество инфраструктура при прилагане на оптимална честота на транспортиране на отпадъците, които към момента са достатъчни.
- Общината е осигурила контейнери и техника за разделно събиране и извозване на битовите отпадъци от опаковки чрез сключване на договор с организация за оползотворяване „Екопак България“ АД, която осигурява за своя сметка необходимия контейнерен парк и обслужването му.
- Както в почти всички общини в страната, общината е осигурила съдове за разделно събиране на градински биоразградими отпадъци, но за хранителни няма инфраструктура. Препоръчително е осигуряване на съдове и въвеждането на система за разделно събиране на биоотпадъци - хранителни- с оглед намаляване на количествата извозвани и депонирани на регионалното депо от тези потоци отпадъци, след осигуряване на съответната инсталация. Изграждането на инсталация за третиране на хранителни отпадъци за регион Стара Загора е залегнала в НПУО 2021 – 2028 г.
- С въвеждането в експлоатация на клетка №1 на регионалното депо Стара Загора в края на 2016 г., което отговаря на най-високите европейски стандарти и обслужва община Раднево и другите общини от РСУО, се осигурява капацитет за обезвреждане на смесените битови отпадъци за депониране най-малко до 2025 г. Община Раднево съвместно с другите общини от Регионалното сдружение следва

да предприеме действия по възлагане на проектиране и изпълнение на клетка №2 преди изчерпване капацитета на клетка №1.

- От 2021 г. част от битовите отпадъци на община Раднево не се транспортират директно до Регионалното депо, а за трансфера им се използва ПС – Гълъбово, част от Регионалната система за управление на отпадъците в регион Стара Загора. Така се спестяват част от транспортните разходи за дълги разстояния.
- Община Раднево няма сепарираща инсталация за предварително третиране на смесените битови отпадъци преди депонирането им. Водят се преговори с община Гълъбово за включване на община Раднево, към изграждащата се в момента сепарираща инсталация на тяхна територия. Там ще се сепарират полезните компоненти от потока на смесените битови отпадъци.
- Общината е осигурила мобилен пункт за събиране на опасни отпадъци от бита и провежда два пъти годишно кампании сред населението за събиране на опасни отпадъци от бита.
- Общината изгради площадката за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, където ще могат да се предават от страна на населението безвъзмездно хартия и картон, пластмасови отпадъци, пластмасови и метални опаковки, някои опасни домакински отпадъци, лекарства с изтекъл срок на годност, ИУЕЕО, НУБА и едрогабаритни отпадъци.
- Общината е осигурила склад за препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива с неустановен характер. Общината следва да предприеме действия за кандидатстване по ОПОС и ПУДООС при наличие на проекти за унищожаване на препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива с неустановен характер.
- На територията на община Раднево има и други пунктове за изкупуване на битови рециклируеми отпадъци, но в общината не постъпва информация за количествата предадени за рециклиране отпадъци и тези пунктове не се регистрират в общината, съгласно изискванията на ЗУО.
- Община Раднево има изградена система за разделно събиране за зелени отпадъци – компостираща площадка и техника за обслужването ѝ, съдове за събиране на градински биоотпадъци и др.
- Общината следва да предприеме действия съвместно с други общини от регионалното сдружение за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на хранителните отпадъци.

Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване

- Община Раднево има сключен договор с фирма за рециклиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата.
- Общината е закупила и предоставя по заявка при извършване на строително-ремонтни дейности контейнери с вместимост 4 м³, в които да се събират строителните отпадъци, след което същите се депонират или се оползотворяват, Предвижда се през 2022 г да се закупят и предоставят за събиране на строителни отпадъци още 3 бр. контейнери.
- Общината следва да предприеме действия самостоятелно и съвместно с други общини за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на строителните отпадъци.

Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ПСОВ

В ПСОВ – гр. Раднево, излишните утайки се третират чрез аеробна стабилизация, уплътняване и обезводняване с шнекова филтър-преса. Утайките се управляват съгласно „План за управление на утайките“ за пречиствателната станция и разходите за това са включени в тарифата за канализация. Пречиствателната станция е предадена за стопанисване на ВиК Стара Загора и разходите по третиране на утайките се включват в таксите, които жителите заплащат на дружеството за предоставените от него услуги. Необходимо е ВиК операторът заедно с общината да намери решения за най-ефективното оползотворяване на утайките, като се преустанови тяхното депониране.

3.4. Закриване и рекултивация на депа с преустановена експлоатация и нерегламентирани сметища

- През 2021 г. Община Раднево приключва и биологичната рекултивация на закритото общинското депо за неопасни отпадъци. Със започването на експлоатацията на Регионалната система, респ. на Регионалното депо, се пристъпи към рекултивация на Общинското депо за ТБО на територията на Община Раднево. През 2018 г. е завършена техническата рекултивация, която е приета от Комисия, назначена на основание чл.19 и чл.23 от Правилника за прилагане на Закона за опазване на земеделските земи.
- Общината провежда ежегоден мониторинг на околната среда на закритото депо за неопасни отпадъци с външен специализиран изпълнител.
- С въвеждане на организирано сметосъбиране на 100%, в общината изхвърлянето на битови отпадъци на нерегламентирани места е сведено до минимум. Община Раднево има финансов ресурс за своевременното почистване на замърсени с отпадъци терени.

3.5. Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците

- Организираната система за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци обхваща 100% от територията на община Раднево.
- Въведени са схеми за разделно събиране на повечето потоци битови отпадъци. Общината е осигурила услуги за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата, масово разпространени отпадъци, площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, включително едрогабаритни отпадъци. Община Раднево е сключила договорни споразумения с организации за оползотворяване и лица с разрешителни по ЗУО за прилагане на схеми за разделно събиране на четири групи масово разпространени отпадъци - отпадъци от опаковки от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, ИУЕЕО, НУБА и ИУМПС.
- Община Раднево работи по въпроса за предварително третиране на смесени битови отпадъци в инсталация за сепариране.

- Общината е въвела схеми за разделно събиране и оползотворяване на градинските биоотпадъци, но за хранителните такава липсва.

3.6. Финансиране на управлението на отпадъците

- Разходите за управление на отпадъците имат най-висок дял в общите разходи за опазване на околната среда в България, като този дял непрекъснато нараства и изпреварват всички останали сектори на околната среда.
- Принципът „замърсителят плаща“ не се прилага изцяло при определяне на такса битови отпадъци. В зависимост от въведените на национално ниво методики за определяне на такса битови отпадъци, община Раднево ще предприеме действия с цел по-пълно прилагането на принципа и справедливо заплащане на услугите от страна на всички групи генератори на отпадъци.
- Схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират подобни на битовите отпадъци. Схемата се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на 6 групи МРО) и за отпадъци, подобни на битовите, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, но образувани от други източници. Задължени лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Задължените лица заплащат такса битови отпадъци, с приходите от която се финансира функционирането на схемата. Понастоящем размерът на таксата се определя масово като промил от данъчната оценка/отчетната стойност на имотите на гражданите, фирмите и институциите, което води до неспазване на принципа „замърсителят плаща“. През 2017 г. бе приет ЗИД на ЗМДТ, с който бяха въведени нови основи за определяне на такса за битови отпадъци. След няколко отлагания, към настоящия момент за стартова година на новия механизъм за определяне на такса битови отпадъци е приета 1.01.2022 г.
- Събираемостта на приходите от такса битови отпадъци е висока. Въпреки това приходите от такса битови отпадъци в община Раднево са по-ниски от средствата, които общината изразходва за управлението на отпадъците. Този факт показва, че общината следва да преразгледа политиката за определяне на такса битови отпадъци, така че да покрива разходите и да разширява и подобрява услугите, свързани с управление на отпадъците.
- В структурата на разходите най-висок дял имат разходите за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци. Размерът на заплащаните отчисления по чл. 64 от ЗУО нараства значително през анализирания период, тъй като годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици и начин на живот на домакинствата и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения. В същото време размерът на отчисленията за един тон отпадъци нараства всяка година. Общината трябва да предприеме мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и нарастване на количествата разделно събрани, рециклирани и оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране.

- ОПОС е също водещ източник за финансиране на публична инфраструктура в управлението на битовите отпадъци. Очаква се през новия програмен период да се финансират проекти в тази област.

3.7. Административен капацитет за управление на отпадъците

- Възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на кмета на общината са обезпечени чрез функциите на административните звена в общинската администрация. Разпределението на функциите е ясно и няма припокриване на функции в хоризонтален и във вертикален аспект.
- Изпълнението на всички възложени функции е на много добро ниво. Общината има капацитет за разработване и изпълнение на нормативни и планови документи и големи инфраструктурни проекти, за осигуряване на услуги за отпадъците. Необходимо е засилване на контролната дейност по отношение нерегламентирано изхвърляне на отпадъци и санкциониране на нарушителите, като се търси съдействие от органите на МВР.
- Квалификацията на служителите с функции за управление на отпадъците е на много добро ниво. Броят им е достатъчен за изпълнение в пълен обхват на възложените функции.

3.8. Информирание на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

- Община Раднево има дългогодишен опит и устойчива практика за информирание на обществеността. Общината поддържа на интернет страницата си секция „Околна среда“, в която публикува разнообразна информация относно различни аспекти от управление на отпадъците. Този систематизиран подход улеснява достъпа на гражданите до полезна информация за отпадъците и тяхното управление. Общината прилага много добри практики за информирание на гражданите, като информацията обхваща всички отпадъчни потоци, за които общината предоставя услуги директно или чрез външни организации. Тази дейност обаче не е достатъчна за стимулиране на населението да съблюдава задълженията относно управлението на генерираните битови отпадъци. Липсата на регулярни кампании за повишаване на общественото разбиране относно управлението на отпадъците пречи да се намали общата незаинтересованост и неспазване на нормативните разпоредби относно отпадъците, които се явяват проблем в общината.
- Необходимо е общината да съчетае информационната дейност с провеждане на целенасочени разяснителни кампании и предоставяне на подходящи стимули за специфични целеви групи, с цел изграждане на екологосъобразни навици и поведение сред населението за предотвратяване, намаляване и разделно събиране на отпадъците.

3.9. Прогнози.

Прогнозата за образуваните битови отпадъци в община Раднево за периода 2021-2028 г. е изготвена въз основа на два компонента:

- Демографска прогноза за периода 2021-2028 г.
- Норма на натрупване на отпадъци на 1 жител и прогноза за нарастването ѝ.

За периода 2016 г. – 2020 г. нормата на натрупване на смесените битови отпадъци и разделно събраните отпадъци бавно намаляват. За целите на прогнозата се прави допускането, че тази тенденция ще продължи в резултат от мерките за предотвратяване образуването на отпадъци, които община Раднево следва да предприеме във връзка с изпълнението на програмата за управление на отпадъците.

Подробните прогнози са представени в Приложение към ПУО.

- Прогнози относно постигане на целите за рециклиране на битовите отпадъци, съгласно чл.31, ал.1, т.3 и т.4 от ЗУО

Изготвените прогнози показват, че община Раднево следва да изпълни заложените цели за рециклиране на битовите отпадъци, като предприеме действия за увеличаване делът на разделно събраните отпадъци от общия поток смесени битови отпадъци.

- Прогнози относно постигане на целите за намаляване на количествата битовите отпадъци на депата съгласно чл.31, ал.1, т.6 от ЗУО

Изготвената прогноза показва, че община Раднево следва да постигне заложените цели за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата като предприеме действия за:

- по-ефективно използване на изградената система за събиране и компостиране на зелени отпадъци;
- извеждане на текстилните отпадъци от общия поток битови отпадъци;
- проучване възможността за третиране на хранителните отпадъци на регионален принцип или в инсталации в региона;
- събиране на строителните отпадъци от домашни ремонти и предаването им за третирането на специализирани площадки за такива;

- По експертна оценка количествата на образуваните строителни отпадъци не се очаква да се променят значително, тъй като общинският план за развитие на общината не предвижда по-голямо развитие на строителния бранш от сегашното му състояние.

- Не се очаква увеличаване на посочените количества утайки от ПСОВ до 2028 г., тъй като прогнозите за населението за община Раднево не показват ръст, от което зависи и количеството на утайките.

4. SWOT анализ

SWOT анализът е инструмент в планирането, който изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегическия анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите “силни страни” и “слаби страни”. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на “възможности” и “заплахи”.

- *Силните страни (Strengths)* са достижения, ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

- *Слабите страни (Weaknesses)* представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които възпрепятстват развитието на сектора.
- *Възможностите (Opportunities)* представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.
- *Заплахите (Threats)* са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Въз основа на направените констатации и изводи от анализа на текущото състояние при управлението на отпадъците в община Раднево беше направен SWOT анализ с цел да се отграничат силните страни и възможностите, свързани с управлението на отпадъците в общината и да се планират цели и мерки за преодоляване на слабите страни и превръщане на заплахите във възможности. Направеният SWOT анализ на управлението на отпадъците в община Раднево показва посочените по-долу резултати.

Достижения и силни страни

- Разработени са стратегически и нормативни документи, които се фокусират върху действия с цел решаване на съществуващите проблеми.
- Общината е осигурила значителен брой инфраструктурни обекти за предварително третиране и обезвреждане на смесените битови отпадъци.
- Общината е организираща прилагане на схемата за разширена отговорност на производителя за масово разпространени отпадъци, чрез партньорство с организациите за оползотворяване на МРО.
- Изградени са предпоставки за участието на обществеността в управлението на отпадъците – публични обсъждания, предоставяне на подробна информация и др.
- Въведен е регионален принцип на управление на отпадъците;
- Изграден е значителен административен капацитет;
- Закрито общинско депо с приключила техническа рекултивация и в етап на приемане на биологичната рекултивация.

Проблеми и слаби страни

- Нивото на депониране на отпадъците е високо.
- Община Раднево е с по-добри стойности от средните стойности за страната по показателя „норма на натрупване на битови отпадъци на жител”.
- Липсва инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на хранителните биоотпадъци.
- Не са въведени механизми за защита на социално слабите слоеве от населението, което ограничава увеличаването на размера на такса битови отпадъци и осигуряване на финансови ресурси за инвестиции в сектора на управление на отпадъците.
- Недостатъчна ангажираност на жителите за спазване на изискванията за регламентирано изхвърляне на отпадъци.
- Не се прилагат целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци.
- Липсва мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността от услугите по управление на отпадъците.
- Недостатъчен капацитет за обезвреждане на опасни отпадъци (В случая обезвреждане на пестицидите в склада в кв. Гипсово)

Възможности

- Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците.
- Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразно и ефективно управление на отпадъците.
- Нови ефективни технологии, позволяващи рециклиране и

Заплахи

- Повишаване на такса битови отпадъци за населението, съобразно промени в законодателството на ЕС.
- Намаляваща държавна подкрепа към местната власт за изпълнение на законовите задължения в сферата на управление на отпадъците.
- Налагане на санкции на местната власт при неспазване изискванията на

оползотворяване на отпадъците.

- Механизми за включване на обществеността при вземане на решения, свързани с управление на отпадъците - публични обсъждания, информация чрез медии и интернет.

нормативната уредба в сферата на управление на отпадъците.

- Необходимите публични инвестиции и оперативни разходи за управление на отпадъците съобразно нормативните изисквания и достигане на набелязаните цели са значителни;
- Увеличаващи се разходи за дейностите за сметосъбиране и депониране на отпадъците.
- Слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците.

5. Цели на ОПУО 2021-2028 г. и подпрограми за тяхното постигане

5.1. Цели на Програмата

Отправна точка за определяне на стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците за периода до 2028 г. на община Раднево са:

- целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите, респ. предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.,
- направените изводи и препоръки от извършените анализи на текущото състояние на управлението на отпадъците на територията на община Раднево, представени по-горе в т.3,
- SWOT анализът на управление на отпадъците, представен по-горе в т.4.

Целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективното използване на ресурсите са посочени в националните нормативни и програмни документи за отпадъците. ЗУО и наредбите по прилагането му поставят конкретни количествени цели, които общините следва да изпълнят поетапно до 2035 г. както следва:

- най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци, а именно:
 - 31 декември 2021 г. – 51 на сто;
 - 31 декември 2022 г. – 52 на сто;
 - 31 декември 2023 г. – 53 на сто;
 - 31 декември 2024 г. – 54 на сто;
 - 31 декември 2025 г. – 55 на сто
- най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло), а именно:
 - до 31 декември 2025 г. – най-малко до 50 на сто от общото им тегло;
 - до 31 декември 2030 г. – най-малко до 30 на сто от общото им тегло.

Целите се изпълняват индивидуално от общините в РСУО, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната регионална система.

Системите за третиране на строителни отпадъци осигуряват най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторната им употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности, чрез заместване на други материали с отпадъци в количество не по-

малко от 70 на сто от общото им тегло, от което се изключват материали в естествено състояние, определени с код 17 05 04 от списъка на отпадъците съгласно Решение 2000/532/ЕО.

В съответствие с европейските практики и политика, с оглед стимулиране и ускоряване на процесите на рециклиране и оползотворяване на отпадъците държавата въведе икономически инструменти. Такъв инструмент са паричните отчисления за депониране на отпадъците, въведени чрез ЗУО, които стимулират общините да прилагат по-високите нива в йерархията за управление на отпадъците.

Размерът на отчисленията е нормативно определен и нараства в годините както следва:

– за депата, които отговарят на нормативните изисквания

2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г. и всяка следваща година
15 лв./т	22 лв./т	28 лв./т	36 лв./т	40 лв./т	45 лв./т	57 лв./т	69 лв./т	82 лв./т	95 лв./т

– за депата, които не отговарят на нормативните изисквания, отчисленията се заплащат в двоен размер, освен ако не отговарят на едно от двете условия, посочени в § 4 от допълнителните разпоредби на Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци от общините и по-конкретно:

- При изпълнение на целите за отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци.
- При изпълнение на целите за биоразградимите и за биоотпадъците, общините се освобождават от заплащане на 50% от отчисленията за депониране на отпадъци.
- Ако общините изпълнят двата вида цели, те се освобождават на 100% от заплащане на отчисленията за депониране.
- При неизпълнение на изискванията за осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци за населени места над 10 000 ж. до средата на 2014 г. отчисленията за депониране се увеличават с 15%.

За депониране на строителни отпадъци се заплащат отчисления в същите размери както, посочените по-горе за битови отпадъци.

Генералната цел на Програмата за управление на отпадъците на община Раднево до 2028 г. е:

Изграждане на ефективна и устойчива система за управление на отпадъците в община Раднево, предлагаща достъпни и качествени услуги, в съответствие с

екологичното законодателство за ограничаване на вредното въздействие на отпадъци върху околната среда и човешкото здраве.

Общинската програма се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците (НПУО), съобразена е с Европейската стратегия за устойчиво развитие и подхода „нулеви отпадъци“ и включва следните **стратегически цели**:

Стратегическа цел 1:Намаляване на вредното въздействие на отпадъците, чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване.

Стратегическа цел 2:Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.

Стратегическа цел 3:Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други

За всяка от стратегическите цели са разработени оперативни цели, които са пряко съотнесими към съответната стратегическа цел, т.е. допринасят за нейното постигане. За разлика от стратегическите цели, оперативните могат да бъдат краткосрочни и средносрочни.

Общинската програма поставя следните оперативни/специфични цели за управлението на отпадъците в община Раднево за периода 2021-2028 г.:

ОЦ1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;

ОЦ 2:Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците;

ОЦ 3: Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци;

За да се изпълнят оперативните цели и да се достигнат стратегическите цели на програмата, е заложено да се изпълни определен набор от дейности, които са обособени в подпрограми. Достигането на всяка стратегическа цел може да се осъществи, чрез изпълнението на една или няколко подпрограми.

ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците. Като се имат предвид стратегическите цели и програмите с мерки за тяхното достигане от Националния план за управление на отпадъците, общинската програма за управление на отпадъците на Община Раднево, включва следните стратегически цели и подпрограми за достигане на всяка от тези цели:

Стратегически цели	Оперативни цели	Подпрограма
Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване	ОЦ 1: Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци	• Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци • Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци
Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.	ОЦ 2: Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците	• Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци • Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за оползотворяване на битови биоразградими и биоотпадъци • Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки • Подпрограма за управление на МРО • Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради
Стратегическа цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други	ОЦ 3: Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци;	• Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните отпадъци

В началото на всяка подпрограма, преди представянето в табличен формат на мерките/ дейностите, резултатите от тях и т.н., е направено кратко представяне на подпрограмата, в което са изложени: какви са националните цели и посока на развитие в разглежданата област; най-важните резултати, които общината е постигнала до момента и които ще надгражда; най-важните изводи и препоръки от анализите, съотнесими към подпрограмата; ключовите резултати, които се очакват от изпълнението на подпрограмата и ще спомогнат за достигането на съответната стратегическа цел на програмата за управление на отпадъците; наличието на други дейности и мерки, включени в други подпрограми на общинската програма за управление на отпадъците, които допълват и подпомагат изпълнението на оперативната цел на подпрограмата.

Подпрограмите съдържат както инвестиционни мерки, така и неинвестиционни мерки.

Инвестиционните мерки включват основно изграждането на инфраструктура в т.ч.: инсталации за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяване на битовите отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове; инсталации за компостиране/анаеробно разграждане; закупуване и инсталиране на компостери за домашно компостиране; закупуване на съдове и транспортни средства за разделно събиране и транспортиране на биоотпадъци и др. Инвестиционните проекти и възможностите на финансиране на определените стратегически цели в програмата и мерките в плана за действие са представени в тази глава. За изготвяне на Инвестиционната програма се вземат в предвид възможностите на общината за финансиране на дейностите по управление на отпадъците.

Финансирането на дейностите по събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци, почистване на обществени места, почистване на замърсени с отпадъци терени се поема от общинския бюджет чрез приходите от такса „битови отпадъци”. Осигуряването на финансови средства за големи инвестиционни проекти в областта на управлението на отпадъците ще се търсят чрез външно финансиране от структурните и кохезионни фондове на ЕС, чрез Оперативните програми или други финансиращи организации. Инвестиции, свързани с проекти, като например за въвеждане на фамилно компостиране и други малки проекти с образователна цел биха могли да се финансират от ПУДООС. През плановия период ще се търсят възможности за привличане на инвестиции от частния сектор под формата на Публично-частно партньорство по отношение изграждане на инфраструктура за събиране и оползотворяване на строителни и биоразградими отпадъци, както и за изграждане на инсталации за сепариране. Инвестициите, които попадат в меката част на програмата, за разпространение на информационни материали, провеждане на кампании, обучения или инструктиране на притежателите на отпадъци се финансират от общинския бюджет или могат да бъдат финансирани от организациите по оползотворяване на отпадъците и други външни донори от частният сектор. Някои от дейностите в плана за действие не изискват наличен финансов ресурс, като въвеждане на нормативни изисквания чрез изменения и допълнения наместната нормативна уредба, което ще се осъществи чрез наличния административен капацитет.

Неинвестиционните мерки включват дейности в т.ч.: нормативни промени;

Назначаване на служители; обучение на служители; подготовка на проекти; разработване на методики, инструкции и др. административни актове; изпълнение на контролни дейности; провеждане на информационни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др.

5.2. План за действие с подпрограми с мерки за изпълнение на целите

Планът за действие съдържа мерките, които трябва да се предприемат за постигане на поставените цели в сферата на управление на отпадъците. С приемането и

прилагането на плана се цели да бъде постигнат оптимален баланс между различните законодателни, институционални, икономически и технически мерки и прилагане на интегриран подход за управление на отпадъците. Планът определя и отговорностите на различните институции и организации в областта на управление на отпадъците, свързани с реализацията на предвидените мерки и дейности, очакваните разходи и вероятните източници за тяхното финансиране.

Следва да се отбележи, че финансовите ресурси, с които разполага Община Раднево са ограничени, подкрепата от националните институции е недостатъчна и в случай на недостиг на средства може да се ревизира изпълнението на някои от представените по-долу мерки.

5.2.1. ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Европейското и националното законодателство по управление на отпадъците (Директива 75/442/ЕЕС и ЗУО) поставят като първи приоритет предприемането на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които да водят до намаляване на количеството на образуваните отпадъци и намаляване на вредното въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

Според РДО (чл. 3, т.1), както и според българския ЗУО (§1, т. 17 от ДР), „Отпадък “ е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи”. Особено важно е да се подчертае, че предотвратяването на отпадъци (ПО) има най-висок приоритет в йерархията на управление на отпадъците. Най-големите натоварвания на околната среда възникват при производството на един продукт и именно поради това тези натоварвания се намаляват, чрез мерки за ПО.

„Предотвратяване на образуването на отпадъци” означава да не възникват отпадъци, да не се произвеждат продукти, които после да трябва да бъдат рециклирани или обезвреждани. Различните възможности за третиране на отпадъците винаги са свързани с трудности и натоварвания за околната среда. Отпадъкът не изчезва просто така, а чрез депонирането и изгарянето, дори чрез рециклирането, само се променя като вещество. Всяко депониране е намеса в природата, като при това не могат на 100% да се изключат вредни въздействия върху околната среда. В най-добрия случай отпадъците се оползотворяват, но дори и в този случай възникват натоварвания поради употребата на енергия и вода. Поради това, най-адекватното противодействие на проблемите с отпадъците са действията преди образуването на отпадъци, а именно предотвратяването на образуването на отпадъци.

Необходимо е също да има доброволни и самоограничителни мерки от страна на всички участници в обществения живот, като тези мерки трябва да се разясняват, да се помага за тяхното създаване и провеждане, да се дават съвети на бизнеса и домакинствата.

Участници в дейностите по предотвратяване на образуването на отпадъци

Основни участници в разработването и реализацията на политиките по ПОО са:

Държава. Тя създава ефективни предпоставки и регулации за подпомагане на нормативни актове, например, различни данъци и/или такси, които стимулират производства или потребление с по-малко отпадъци. Държавата може също така да регламентира, чрез нормативен акт дори забрани за дадени продукти, ако това не противоречи на европейските норми, както и определянето на задължения, като например задължително обратно изкупуване, ограничения в разпространението, регламентиране на транспортирането, складирането и третирането на отпадъците и др. Освен това по силата на чл. 49 и чл. 50 от ЗУО държавата е длъжна да прилага мерки за планиране като изготвя и план за управление на отпадъците, както и програма за предотвратяване на образуването на отпадъци. Въвеждането на разрешителни и регистрационни режими също е задължение на държавата, регламентирано в ЗУО.

Общини. Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл.52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, с включено ПОО, която по силата на ЗУО е неразделна част от НПУО. В общинските програми и наредби за управление на отпадъците могат да се включат и съвсем конкретни мерки за ПО, като например ограничаване на ползването на прибори за еднократна употреба при обществени мероприятия.

Икономически и научни субекти, неправителствени организации. За предотвратяване на образуването на отпадъци икономическите субекти, подпомагани от научните среди, могат да разработят продукти и производствени процеси, които са екологосъобразни и бедни на отпадъци и да оптимизират съществуващи процеси и продукти. Предлаганите на пазара продукти трябва да бъдат с по-дълъг живот, да са лесни за поправяне и да са произведени и търгувани без излишни опаковки. Тоест икономическите субекти, подпомагани от научни организации, могат да предприемат мерки, с които се отказват от производството на не екологосъобразни продукти. Засега този отказ е по-скоро доброволен и продиктуван от маркетингови или други съображения, но той може да стане и задължителен при разработване и влизане в сила на съответни закони, наредби и стандарти. Неправителствени организации, които подкрепят идеите за общество, стремящо се към нулеви отпадъци, могат да създадат платформи и доброволни мрежи за всички субекти, които имат желание да допринесат за реализация на тези политики.

Домакинства. Въпреки, че основните количества отпадъци не се генерират от домакинствата, респективно от крайните купувачи, мерките за предотвратяване на отпадъци са насочени в най-голямата си част към тях. Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на много отпадъци и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки. На сегашния етап това означава потребителят да има такова съзнание, че дори да е готов да понесе ограничения в своите „удобства”, респективно да вложи повече усилия и време. Поради това реално и действащо предотвратяване на отпадъци сред потребителите може да се очаква, когато на пазара се предлагат достатъчно стоки и услуги, които са ефективни от екологична гледна точка.

Предотвратяването на образуването на отпадъци е задача на генераторите на отпадъци. Генераторите на отпадъци, решават чрез своите дейности дали ще произвеждат отпадъци или не. Предотвратяването на образуването на отпадъци се състои от следните елементи:

- Стриктно избягване на отпадъците;
- Намаляване на генерирането на отпадъци при източника;
- Насърчаване на повторната употреба;
- Рециклиране при източника.

Стриктното предотвратяване включва пълното избягване на генерирането на отпадъци, чрез реално премахване на вредните вещества или чрез намаляване на материалния и енергийния интензитет в производството, потреблението и разпространението. Примерите за точно прилагане на предотвратяването включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като се налага тяхното избягване и/или заместване с материали, които не са опасни за човека или за околната среда (например, чрез забрани на използването/ влагането на полихлорирани бифенили или озоно разрушаващите вещества, или премахване на тежките метали от батериите на мобилните телефони).

- Количество, като избягване употребата на материали или на етапи в производството/потреблението (например, чрез купуване на плодове и зеленчуци от открити пазари или от секцията за плодове и зеленчуци в супермаркета, вместо купуването на пакетирани плодове или чрез премахване на междинното опаковане на козметични продукти и паста за зъби).

Намаляването при източника включва минимизиране употребата на токсични или вредни вещества и/или минимизиране консумацията на материали или енергия. Примерите за намаляване при източника включват такива, които се отнасят до:

- Опасните свойства на определени съставки/ компоненти в продуктите, като намаляване употребата на вредни вещества в продуктите, в системите за производство и продажба, както и в системите за консумация и депониране и намаляване употребата на вещества, които пречат на повторната употреба или рециклирането (например, пластмасови етикети върху хартия, използване на хлорирани разтвори като почистващи средства).

- Количество, като използване на по-малки количества ресурси за осигуряване на същия продукт или услуга (например намаляване дебелината на покритието, въвеждане на системи за повторна употреба или пълнене, миниатюризация, ресурсно ориентирани покупки и потребление) и използване на по-ресурсно независими строителни подходи и материали.

Повторната употреба на продуктите включва многократната употреба на продукта в оригиналната му форма, по оригиналното му предназначение или като алтернатива, със или без допълнителна обработка. Примерите за повторна употреба на продуктите включват такива, които се отнасят до:

- Повторна употреба след допълнителна обработка, като измиване и повторно пълнене на стъклени или пластмасови бутилки и обработка и използване на празни варели от лепила за варели за петрол.

- Повторна употреба без допълнителна обработка, като използване на торбички за пазар повече от един път.

Рециклирането при източника включва дейности, които позволяват използването на даден материал след обработка на територията на производителя на отпадъка. Примери са:

- Използване след биологично третиране, като домашно компостиране.
- Използване след пречистване, като повторна употреба на вода след пречистване, на разтвори след дестилация и т.н.

Предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъците се осъществява през целия жизнен цикъл на продуктите от проектирането им до превръщането им в отпадъци и включва следните основни елементи:

- влагане на по-малко количество материали за производството на даден продукт
- удължаване полезния живот на продуктите - произвеждане на по-трайни продукти и осигуряване възможности за ремонтване и поправка на продуктите
- намаляване на опасните свойства на отпадъците, образувани след употреба на продуктите
- произвеждане на продукти, които могат да се използват повторно и влагане на материали, които могат да се рециклират
- ограничаване на ненужната употреба на продукти (напр. продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите.

Мерките за постигане на националната цел за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които могат да се предприемат на местно ниво са:

- Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци;
- Популяризиране на схемите за „еко-маркировка” и повишаване на екологичното съзнание на купувачите;
- Контрол върху спазването на изискванията, въведени в наредбите за масово разпространени отпадъци по отношение на заплащането на продуктови такси и относно повторното използване на съответния вид масово разпространен отпадък;
- Контрол върху спазването на забраните за изхвърляне в общия отпадъчен поток на опасни домакински отпадъци.

Общинските власти могат да насърчат предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъци чрез провеждане на мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на населението.

Мероприятията следва да бъдат насочени към разясняване на ролята на купувачите в намаляване на образуването на отпадъци и предизвикване на промяна в поведението им по време на покупката на продукти. Цели се вземането на решението за покупка да се влияе не само от качествата и цената на продукта, но и от възможните вредни въздействия върху околната среда като се вземат под внимание следните фактори:

- трайност на продукта, възможност за повторно използване и поправка;
- материалите от които е направен - възобновими или невъзобновими;
- съдържа ли излишни опаковки.

Специфичен инструмент за насърчаване на предотвратяването на образуването на отпадъци са еко-маркировките на продуктите.

Мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци

В Приложение №4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 на ЗУО са изброени 16 примерни мерки за ПО, обособени в три групи:

- мерки, които могат да засегнат рамковите условия, свързани с образуването на отпадъци;
- мерки, които могат да засегнат фазата на проектиране, производство и разпространение;
- мерки, които могат да засегнат фазата на потребление и употреба.

Анализът на приложимостта на примерните мерки показва, че относими към компетенциите на местните власти и подходящи за прилагане в община Раднево са посочените по-долу мерки. За всяка мярка са представени нейната същност, досегашно прилагане и планирани действия в настоящата подпрограма по всяка мярка.

Мярка: Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите

Съдържанието на тази мярка може да се раздели на две групи дейности:

- Разработване на общински програми за предотвратяване образуването на отпадъци - съгласно българското законодателство, кметът на общината разработва Програма за управление на отпадъците и Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци, която е част от нея. Кметовете на няколко общини, ако те са включени в регионално сдружение, могат да разработят и Програма за съответния регион.
- Прилагане на икономически мерки

Компостирането е най-практичният и удобен начин да се третират органичните отпадъци в райони с еднофамилни къщи. Компостирането, което е собствения начин на природата за рециклиране, представлява контролирано разграждане на органични материали като листа, клонки, окосена трева и растителни хранителни отпадъци. Компостът е продукт за подобряване на почвата, който е резултат от правилното компостиране. Компостирането може да бъде по-лесно и по-евтино, отколкото поставянето на тези отпадъци в чували, или транспортирането им до претоварни станции или до контейнерите на централизираната система за събиране на отпадъци. Компостът също така подобрява почвата и отглежданите на нея растения. В селата обикновено има градини, ливади, дървета, храсти, или дори саксии за засаждане на растения и домашно приготвеният компост е много полезен. Всички органични отпадъци могат да се компостират. От всички „зелени“ отпадъци - отпадъци от дворове, като паднали листа, окосена трева, плевели и останки от градински растения, също и хранителни отпадъци, може да се получи отличен компост. Дървесните отпадъци от дворове могат да бъдат насечени и нарязани до размера на дърва за горене в печка или камина или да бъдат раздробени чрез шредер до дървесни стърготини или малки парченца. Когато се поставят около засадени растения или за настилка на пътеки, те накрая ще бъдат биоразградени и ще се превърнат в компост. Компостирането може да

се практикува в повечето дворове в изработени в домашни условия или фабрично произведени съдове за компостиране или просто на открити купове (в някои населени места има изискване за затворени съдове). Фирми, училища и други предприятия може също лесно да компостират отпадъците си. Изработените в домашни условия съдове могат да бъдат направени от дървесни отпадъци, тел, снегозадържащи съоръжения или дори стари кофи за боклук (с дупки, пробити в страни и отдолу). Фабрично произведените съдове включват такива със система за обръщане, рамки, конусообразни и съдове с голям обем.

В изготвените сценарии е включено населението, което прилага домашно компостиране. Броят на необходимите компостери е определен при допускане, че един компостер обслужва едно домакинство в съответния регион. Средното количество компостирани биотпадъци от един компостер е от 150 кг/г.

С въвеждането на допълнителни плащания (екотакси, данъци, концесионни възнаграждения и пр.) за ползване на природни ресурси се цели намаляване на количеството на използваните ресурси в производството и по този начин и намаляване на количеството на отпадъците, които биха възникнали.

Въпреки, че вече са разработвани и приети различни програми, както в областта на околната среда като цяло, така и специално в областта на управление на отпадъците, не са предвиждани конкретни взаимнообвързани мерки за предотвратяване на отпадъците. Настоящата подпрограма е първата такава програма и в нея за първи път се предвиждат конкретни мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци в общината. Сама по себе си изготвената програма е мярка за планиране на ефективното използване на ресурсите. Въвеждането на „електронна община“, освен преките положителни ефекти за гражданите и бизнеса, има съществен принос към политиката за ПО и ефективно използване на ресурсите. Реализирането на мерки в това направление ще доведе до намаляване на употребата на офис хартия и консумативи, което е равнозначно на предотвратени тонове отпадъци в общината. Подобряването на обслужването на граждани в периода на програмата ще се фокусира и върху разширяване на предлаганите електронни услуги и тяхното популяризиране сред гражданите и фирмите.

Наред с това, общината може да насърчава екологосъобразно поведение на гражданите и юридическите лица, чрез подходящи икономически стимули. Например въвеждане на по-ниски ставки на годишния патентен данък по ЗМДТ за еднолични търговци и предприемачи, чиято дейност води до повторна употреба на дадени продукти (услуги за ремонт на дрехи, обувки, мебели, велосипеди, електрическо и електронно оборудване).

*Тъй като трудно може да се измери точният ефект на количественото и качественото предотвратяване на отпадъци, постигнато в резултат на прилагането на тази мярка, подходящ **индикатор за нейния успех може да бъдат стойностни показатели като например**, брой разработени програми за ПО, брой изпълнени мерки от общинската програма за ПО, брой и/или стойност на въведените допълнителни екоплащания или икономически стимули, брой семейства въвели компостиране на място.*

Мярка:Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители.

Тази мярка може условно да бъде разделена на информационни кампании и на мероприятия за обучение. Популяризирането на различни практически действия, водещи до предотвратяване на отпадъци, може да се извършва чрез съответни кампании в средствата за масова информация, рекламни брошури и пр. Целта на тези кампании е потребителят да е в състояние да взема информирано решение относно предотвратяване на отпадъци при пазаруване или при извършване на ежедневните дейности в домакинството с оглед ПО и намаляване на тяхното количество.

Съществуват много добри примери за проведени информационни кампании относно ПО от местните власти. Например, за намаляване на количеството отпадъчна хартия, образувано от разпространението на рекламни материали в това число и на безплатни вестници, в редица европейски страни съществува практика за поставяне на стикери „против нежелана поща” на разположение на всеки, който желае да участва. От друга страна растящото място на информационните и комуникационни технологии в дома отваря пътя за нови подходи, позволяващи „всички хартии” да бъдат избегнати, като се дава приоритет на електронния носител, независимо дали става въпрос за битови сметки или за друга информация, предоставена на хартиен носител. Организирането на обучение на преподаватели може да бъде засилено, като съвместно с Министерството на образованието и науката се намери и подходящ начин (например в часовете на класния ръководител) за включване на преподаването на придобитите знания в учебната програма.

Основният резултат на тази мярка е повишаване на общественото съзнание. Специална целева група ще са децата и учениците в детските и учебни заведения, които много бързо се приобщават към „зелените” идеи. Информационните кампании ще се фокусират приоритетно към намаляването на образуването на отпадъци от опаковки от хартия, картон, стъкло, пластмаса и биоразградими отпадъци.

Въпреки, че непосредствените резултати от тази мярка не могат да се измерят количествено, тя има много голямо значение за формиране на съзнание в потребителското общество, което се стреми да избягва образуването на отпадъци. Индикатори: Брой проведени информационни кампании и обучения.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 1	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване
Оперативна/и цел/и:	Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци
Текущи индикатори	Количество образувани битови отпадъци в тон за година –6 284 тона за 2020 година; Норма на натрупване на битови отпадъци в община Раднево през 2020 г. –358,72кг/ж/год.
Целеви индикатори	Количеството на депонираните битови отпадъци до 2028 г. да е намалено до 45 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло)

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите	1.1. Актуализиране при необходимост на Програма за управление на отпадъците	8 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО	2021	Одобрена от Общински съвет Програма за управление на отпадъците на община	Подготовка и съгласуване на 1 брой Програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПОО	Разработена и приета 1 брой Програма за управление на отпадъците с включени мерки за ПОО	Община Раднево	Обществено стта и всички заинтересовани страни
	1.2. Извършване на актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2024 г.	8 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО, Общински бюджет, ПУДООС, ОПОС 2021-2027 г.	2023	Изготвен актуален Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2023 г.		Изготвен 1 брой Морфологичен анализ на смесените битови отпадъци към 2023 г.	Община Раднево	РСУО

	1.3.Сключване на договор с организация по оползотворяване и др. за въвеждане на система за разделно събиране на ненужни дрехи, текстил и обувки със специализирани контейнери		Организация по оползотворяване	2021-2028	Функционираща система за разделно събиране на ненужни дрехи, текстил и обувки	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Община Раднево	Организация по оползотворяване
	1.4.Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи, чрез изпълнение на националните и секторни програмни документи за „електронно управление"			2028	Мерките за „електронно управление” са реализирани в пълен обхват	Изпълнени проекти за електронно управление	Предотвратен и отпадъци от офис хартия и съпътстващи консумативи, материали и услуги	Община Раднево	
	1.5.Изготвяне и прилагане на планове от общината за ПО в общинските социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия		Общински бюджет	2022 - /2027	Предотвратени битови отпадъци от общински звена	Брой общински звена и др. разработили планове/изпълнил и мерки	Всички общински звена и др. са разработили планове и прилагат мерки от тях	Община Раднево	Общински звена и др.

	1.6. Оптимизиране на системата за сметосъбиране и сметоизвозване, в т.ч. разделно събиране на строителни отпадъци от домашни ремонти			2021-2028	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците	Оптимизиране честотата на събиране и извозване на битовите отпадъци	Честотата на събиране и извозване на битовите отпадъци	Община Раднево	
	1.7. Пилотно въвеждане на намален размер на такса „Битови отпадъци” за домакинствата, които прилагат домашно компостиране и прилагат разделно събиране на отпадъци			2021-2028	Осигурен данъчен стимул за домакинствата	Промени в размера на такса „Битови отпадъци” към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Брой домакинства получили данъчен стимул за такса „Битови отпадъци” за домашно компостиране и разделно събиране на отпадъци	Общински съвет	Община
	1.8.Сключване на договор с фирма за обезвреждане на твърди офис отпадъци (тонер касети), генерирани от община Раднево и предаване на отпадъците в това направление към нея			ежегодно	Намален дял на твърди офис отпадъци – тонер касети, които ще се употребяват повторно от фирмата, с която Общината е сключила договор	Брой използвани тонер касети, употребени от община Раднево	Брой предадени за повторна употреба тонер касети	Община Раднево	Фирма в бранша
	1.9. Въвеждане на домашно компостиране чрез		ПОС 2021 - 2027	2021 - 2027 г	Снижаване на дела на растителните	Брой раздадени контейнери	Количества разделно събрани	РСУО – Стара Загора	Община Раднево

	закупуване и предоставяне на населението на контейнери за домашно компостиране				отпадъци		отпадъци в кг/тон		
2. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители	2.1. Провеждане на кампании с организациите по оползотворяване за МРО за разясняване и предоставяне на информация за ПОО			2021-2028	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от ПОО	Брой реализирани дейности от годишния план за действие	До 2028 г. проведени минимум 6 информационни кампании	Община Раднево	организации те по оползотворяване за МРО
	2.2. Информирание на населението за необходимостта от ПОО			2021 - 2028	Обществеността е информирана за необходимостта от предотвратяване образуването на отпадъци	Изготвяне на информация	Публикуване на информация на интернет страницата на общината	Община Раднево	

5.2.2 ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Програмата за устойчиво развитие до 2030 г., приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 25 септември 2015 г., поставя цел за намаляване наполовина на хранителните отпадъци на глава от населението в световен мащаб при търговията на дребно и потребителите, както и за намаляване на загубите на храни по веригите на производство и доставки до 2030 г. Тези мерки следва да са насочени към предотвратяването и намаляването на хранителните отпадъци в първичното производство, преработването и промишленото производство, при търговията на дребно и разпространението по друг начин на храни, в ресторантите и заведенията за хранене, както и в домакинствата.

Проучване на ЕК на данни от страните членки на ЕС показва, че хранителните отпадъци в ЕС-28 възлизат на около 88 милиона тона. Тази оценка е за 2012 г. и включва както годни за консумация храни, така и негодни за консумация части от храните. Това се равнява на 173 килограма хранителни отпадъци образувани на човек в ЕС. Общите количества храни, произведени в ЕС за 2011 г., възлизат на около 865 кг/човек, което означава, че около 20% от общо произведените храни се превръщат в отпадъци.

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30 % до 2025 г. и с 50 % до 2030 г. Независимо, че посочените количествени цели не са задължителни, като се вземат предвид екологичните, социалните и икономическите ползи от предотвратяването на хранителните отпадъци, се изисква държавите членки да въведат в своите програми за предотвратяване на отпадъците конкретни мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци, включително информационни и образователни кампании, които показват начините за предотвратяване на хранителните отпадъци. Освен това държавите членки трябва да измерват напредъка в намаляването на хранителните отпадъци. За предотвратяване на хранителните отпадъци държавите членки следва да предвидят стимули за събиране на непродадените хранителни продукти на всички етапи от веригата на доставка на храни, както и за тяхното безопасно преразпределяне, включително на благотворителни организации. С цел намаляване на хранителните отпадъци от особено значение е да се повиши информираността на потребителите относно значението на датата на трайност („годно до“ и „най-добър до“).

Политиката на Р България по отношение на хранителните отпадъци е отразена в следните стратегически и нормативни документи:

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.
- Закон за храните.

Законът за управление на отпадъците не включва определение за „хранителни отпадъци“, а хранителните отпадъци са включени в определението за „биоотпадъци“. Съгласно това определение хранителните отпадъци обхващат: „хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.“ Директива ЕС 2018/851 дава следното определение:

„хранителни отпадъци“ са всички храни, които са се превърнали в отпадъци“ и препраща към определението за „храни“ в член 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета:

„По смисъла на настоящия регламент „храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приеман от хора. Понятието „храни“ включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготвяне или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в член 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО.

Общото количество на хранителните отпадъци в страната през 2018 г. възлиза на близо 500 хил. тона, от които близо 57% са хранителните отпадъци с битов характер.

Следва да се отбележи, че в количествата на последните не са включени потенциалните количества на хранителни отпадъци, които може да се предположи се съдържат в „ситна фракция<4см“ (която се отчита в Националната методология за морфологичен анализ на битовите отпадъци).

Домакинствата са основният източник на образуване на хранителни отпадъци и в страната и в ЕС, следвани от сектора на преработка и производство на храни.

Ето защо намаляването на количествата хранителни отпадъци е необходимо по всички източници на образуване и най-вече хранителните отпадъци с битов характер и от преработка и производство на храни.

В Подпрограмата за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци са предвидени основно меки мерки. В преобладаващата си част те имат информационно-образователен и административно-регулаторен характер. Мерките са насочени към различни целеви групи, в т.ч. общински звена, публични институции и домакинства.

Изпълнението на мерките ще допринесе за:

- подобряване на качеството на информацията и проследяването по отношение на количествата образувани, повторно използвани, рециклирани и оползотворени хранителни отпадъци;

- повишаване на осведомеността на обществото за проблема със загуба и разхищението на храни;

- повишаване на информираността по отношение предотвратяване образуването на хранителни отпадъци;

- стимулиране на даряването на храни.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Стратегическа цел: 1	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им и насърчаване на повторното им използване
Оперативна/и цел/и:	Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци
Целеви индикатори	Намаляване на хранителните отпадъци с 30% до 2025 г. и с 50 % до 2030 г

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите	1.1. Изготвяне и прилагане на планове за ПО на хранителни отпадъци в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия, общински пазари и др. където се образуват хранителни отпадъци		Общински бюджет	2022 - 2028	Предотвратени хранителни отпадъци от общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия, общински пазари и др. където се образуват хранителни отпадъци	Брой общински звена и др. разработени планове/изпълнили мерки	Всички общински звена и др. са разработили планове и прилагат мерки от тях	Община Раднево	Общински звена и др.
	1.2. Създаване на система на територията на общината за използването на храни от			2021 – 2028	Предотвратени хранителни отпадъци от търговските вериги и заведенията за	Брой търговски вериги и заведения за обществено хранене, включени в	Максимален брой търговски вериги и заведения за обществено	Община Раднево	Търговски вериги и заведения за обществено хранене

	търговските вериги и заведенията за обществено хранене преди изтичане на срока на годност за социално слаби слоеве от населението				обществено хранене	системата	хранене от територията на общината, включени в системата		
2. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители	2.1. Информирание на населението за необходимостта от намаляване на хранителните отпадъци и необходимост от разделно събиране при функционираща система			2022 - 2028	Обществеността е информирана за ползите от намаляване на хранителните отпадъци и разделно им събиране	Изготвяне на информация	Публикуване на интернет страницата на общината на информация	Община Раднево	

5.2.3. ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци води до минимизиране на количествата на рециклируемите отпадъци в общия поток на отпадъците, постъпващи на депо.

Формулирането на количествени цели за рециклиране и оползотворяване, засягащи определени приоритетни потоци отпадъци е практическа мярка за налагане на рециклирането/оползотворяването.

Въвеждането на разделно събиране при източника на генериране на отпадъци, ще доведе до увеличаване количествата на събираните фракции. Прилагането на схеми за разделно събиране от една страна ще бъде организирано на база на принципа „отговорност на производителите”, като задължение на производителите и вносителите на стоки, при които след крайната употреба, се образуват масово разпространени отпадъци. Така тези производители и вносители са задължени да заплащат продуктови такси на организациите по оползотворяване. От друга страна стои като задължение на общините да организират системи за разделно събиране на отпадъците.

Приоритет ще има въвеждането на схеми за разделно събиране и рециклиране за следните групи отпадъци:

- отпадъци от опаковки и други битови отпадъци, подходящи за рециклиране (отпадъци от хартии и картони, пластмаси, метали и др.);
- неизползвани дрехи, текстил и обувки;
- отпадъци от офиси, административни сгради и учреждения;
- биоразградими отпадъци от домакинствата, заведенията за обществено хранене и от поддръжка на обществени зелени площи;
- едрогабаритни отпадъци;
- отпадъци от строителство и разрушаване на сгради;
- негодни за употреба автомобилни гуми;
- излезли от употреба моторни превозни средства;
- масово разпространени опасни отпадъци, като отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и др.

Целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО, определени в НПУО 2014-2020 г. предвиждаха до 1 януари 2020 г. най-малко 50 на сто от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло да бъде включено в подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали. Целта се оказа амбициозна и малко общини успяха да я достигнат в рамките на програмния период. Новата европейска цел за пластмасовите отпадъци е минимум 50% от количеството на отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклира до 2025 г.

Общите количества на отпадъците от хартия, картон, метал, пластмаса и стъкло и съответните цели за рециклиране са изчислени поотделно за всеки регион за управление на отпадъците и общо за страната.

Изпълнението на целите за рециклиране ще бъде осъществено чрез:

- Количества, събрани от системите за разделно събиране с контейнери, поставени от организациите за оползотворяване на отпадъци от опаковки и общините;
- Количества разделно събрани отпадъци от пунктове за вторични суровини и търговски обекти;
- Отпадъци, отделени в регионалната инсталация за сепариране на смесени битови отпадъци.

Въвеждане на система за разделно събиране и събрани от системите за разделно събиране с контейнери за един жител средно за година към 2027 г. е съобразено с новите европейски цели, заложи в Рамковата директива за отпадъците.

Правните задължения за управлението на битовите отпадъци (отпадъци от домакинствата и др. под.), установени в Рамковата директива относно отпадъците, включват цел до 2020 г. 50% от битовите отпадъци да бъдат подготвени за повторна употреба/рециклирани.

Директивата е преразгледана (Директива (ЕС) 2018/851) и в нея са включени нови и по-амбициозни цели за повторна употреба и рециклиране на отпадъците: 55 % до 2025 г., 60 % до 2030 г. и 65 % до 2035 г. С преразгледаната директива се въвежда и система от доклади за ранно предупреждение с цел оценка на напредъка на държавите членки по тези цели три години преди съответните крайни срокове.

Съобразно нормативната уредба всяка община може да достигне целта самостоятелно или заедно с други общини, в зависимост от решението на Общото събрание на съответното РСУО и наличната инфраструктура за третиране на отпадъците в общината и региона. Системите за разделно събиране и рециклиране на отпадъците от опаковки от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло, НУБА и ИУЕЕО, които се осъществяват и финансират основно от организациите по оползотворяване, чрез схемите за „разширена отговорност на производителя” се отчитат и допринасят в голяма степен за постигане от общините на целите за рециклиране на битовите отпадъци.

Община Раднево ще предприеме допълнителни действия в следните направления:

- Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки и редовно спазване графика за извозването им при строг контрол на разделно събрания отпадъци;
- Предоставяне на информация за количествата разделно събрани и предадени за рециклиране битови отпадъци от всички юридически лица на територията на общината;
- Мерки, свързани с осъществяване на въвеждане и контрол за изпълнение на изискванията за разделно събиране и предаване на рециклируеми битови отпадъци;
- Въвеждане на стимули за гражданите и юридическите лица за активно участие в организираните от общината системи за разделно събиране на отпадъците.

Пряко отношение към постигане на оперативната цел на настоящата подпрограма имат и мерките от други подпрограми, свързани например с:

- Осъществяване на информационни кампании за ползите от разделното събиране на отпадъци;

- След въвеждане на методиката на национално ниво и влизане в сила на националните нормативни изисквания за определяне на ТБО, където е възможно определянето и да е пряко свързано с количествата изхвърлени отпадъци;
- Внедряване на електронна информационна система за управление на отпадъците в общината, чрез която ще се събират данни за отпадъците, вкл. модул за разделно събрание и предадени за рециклиране, за проследяване на степента на постигане на целите и вземане на съответните управленски решения;
- Обучителни програми за поддържане и подобряване капацитета на администрацията и контролиращите служители на общината;
- Общи събрания на РСУО, обвързани с вземане на решения за подхода за изпълнение на целите на общините в РСУО и решения по други въпроси.

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И
ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ**

Стратегическа цел: 2	Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
Оперативна/и цел/и:	Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците
Текущи индикатори	2018 г. - минимум 25% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.
Целеви индикатори	2028 г. - минимум 58% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 - 2028 г. и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране	1.1. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки		Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООп)	2021-2028	Разширена и оптимизирана система за разделно събиране на отпадъци	Брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Община Раднево	Организации по оползотворяване
	1.2. Прилагане на финансови стимули към граждани прилагачи разделно събиране на отпадъци и предаващи за рециклиране битови отпадъци.			2022-2028	Осигурен данъчен стимул за домакинствата	Промени в размера на такса „Битови отпадъци” към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Брой домакинства получили данъчен стимул за такса „Битови отпадъци” за разделно събиране на отпадъци	Общински съвет	Община Раднево

на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	1.3. Прилагане на изисквания на ЗМДТ относно формиране на такса битови при новите бази за отделните услуги в рамките на план-сметката на общината			01/2022	Приложен е принципа "замърсителят плаща" по отношение определяне размера на такса битови отпадъци	Промени в размера на такса „Битови отпадъци” към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Промени в размера на такса „Битови отпадъци” към Наредба за реда за определяне и събиране на местните такси	Община Раднево Общинск и съвет	
	1.4. Въвеждане на разделно събиране на хартиени, картонени, найлонови и пластмасови отпадъци в административни, държавни и обществени сгради.		Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООООп)	2021-2028	Разширена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Брой административни, държавни и обществени сгради, обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Брой административни, държавни и обществени сгради, обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Администрации
	1.5. Тематични проверки за изпълнение на изискванията за разделно събиране и изхвърляне на отпадъците в организираната от общината система за разделно събиране на отпадъците			ежегодно	Осъществен контрол	Брой Извършени тематични проверки	Брой извършени тематични проверки	Община Раднево	
	1.6.Ежегодно събиране и обработка на информация от ООп / фирми и др. юридически лица/ за количествата и видовете разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци			ежегодно	Общината да разполага с информация за количествата разделно събрани отпадъци на нейната територията	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Количества разделно събрани отпадъци в кг/тон	Община Раднево	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки
	1.7 Система за събиране	64 000	Общински	2021-2028	Общината	Сключени	Количества	Община	

	на масово разпространени опасни отпадъци от домакинствата /луминисцентни лампи, батерии, акумулатори и отработени масла електрически и електронни уреди и др./		бюджет		разполага с допълнителни възможности за разделно събиране и отчитане на рециклируеми отпадъци	договор с лицензирана фирма	събрани разделно масово разпространен и опасни отпадъци	Раднево	
	1.8. Организиране на информационни кампании за ползите от разделно събиране на рециклируемите отпадъци		Общински бюджет	постоянен до 2028 г.	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от разделното събиране	Брой реализирани дейности от годишния план за действие	Проведени минимум 5 информационни кампании	Община Раднево	Медии
	1.9. Контрол и санкции, заложен в общинските наредби при смесването на отпадъци и изхвърляне на рециклируеми и оползотворими отпадъци в контейнерите за битови отпадъци			постоянен до 2028 г.	Намаляване количеството на рециклируемите отпадъци в смесения битов отпадък	Брой наложени санкции за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци	Брой наложени санкции за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци	Община Раднево	
	1.10. Актуализиране при необходимост на Наредбата за управление на отпадъците на общината за нормативно изискване административните, стопанските, търговските и др.подобни обекти в населени места над 10 000 жители да събират разделно най-малко отпадъците от хартия и			2021-2028	Въведени от общината нормативни изисквания административните, стопанските, търговските и др.подобни обекти в населени места над 10 000 жители да събират разделно най-малко отпадъците от	Актуализиране на наредбата	Приета актуализация на наредбата	Общински съвет	Община Раднево

	картон, метали, пластмаса, стъкло и зелени биоотпадъци и да сключат договори за предаването им с лица, притежаващи регистрационен/разрешителен документ по ЗУО за осъществяване на съответната дейност				хартия и картон, метали, пластмаса, стъкло и зелени биоотпадъци и да сключат договори за предаването им с лица, притежаващи регистрационен/разрешителен документ по ЗУО за осъществяване на съответната дейност				
	1.11. Извършване на проверки за спазване на изискванията от административните, стопанските, търговските и др. подобни обекти в населени места над 10 000 жители да събират разделно най-малко отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса, стъкло и зелени биоотпадъци и да сключат договори за предаването им			2022-2028	Административните, стопанските, търговските и др. подобни обекти в населени места над 10 000 жители събират разделно най-малко отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса, стъкло и зелени биоотпадъци и сключат договори за предаването им	Брой проверки, извършени от общинските контролни органи; брой наложени глоби	Брой проверки, извършени от общинските контролни органи; брой наложени глоби	Община Раднево	
	1.12. Провеждане на кампании за разделно събиране на отпадъци от стара хартия и други материали (напр. в края и в началото на учебната година)		Общински бюджети	Ежегодно до 2028 г.	Общината провежда ежегодни информационни кампании за разделно събиране на стара хартия и други	Брой, проведени ежегодни кампании за разделно събиране на стара хартия и други отпадъци	Допълнителни количества разделно събрани отпадъци от общините	Община Раднево	Организации по оползотворяване

	1.13.Осъществяване на ежегодни регулярни обучения на служителите относно осъществяваната от тях контролна дейност			Ежегодно до 2028 г.	отпадъци Служителите са обучени относно осъществяваната от тях контролна дейност	Брой проведени обучения; брой обучени служители;	Брой проведени обучения; брой обучени служители;	Община Раднево	
	1.14. Създаване и поддържане на електронен регистър на търговските, административните, стопански и други подобни обекти в , които трябва да събират разделно отпадъците си и да сключват договори за предаването им		Общински бюджет	2025	Общината има информация за обхвата на обектите, които подлежат на контрол по нормативната уредба за управление на отпадъците	Създаване на регистър на обектите, които подлежат на контрол по управление на отпадъците	Създаден регистър на обектите, които подлежат на контрол по управление на отпадъците	Община Раднево	
	1.15. Контрол за изпълнение на изискванията на общинската наредба за управление на отпадъците относно разделното събиране и подготовката за повторна употреба на битовите отпадъци			Ежегодно до 2028 г.	Извършена контролна дейност по управление на отпадъците	Брой проверки, извършени от общинските контролни органи; брой наложени глоби	Брой проверки, извършени от общинските контролни органи; брой наложени глоби	Община Раднево	
	1.16. Осигуряване на необходимото техническо оборудване, за което служителите отговарящи за отпадъците да извършват		Общински бюджет	2023	Повишена ефективност и възможност за извършване на планови и извънпланови	Брой предоставено оборудване	Брой предоставено оборудване	Община Раднево	

	проверки 1.17. Подновяване на договори за площадката за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, и други разделно събрани отпадъци			2021	проверки Използване на площадки по договор даващи възможност на населението да предава безвъзмездно разделно събрани отпадъци	Брой използвани площадки	Брой използвани площадки за предаване на разделно събрани отпадъци	Община Раднево	
	1.18. Проучване на възможностите и въвеждане на сепариране на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Раднево			2021-2028	Сепариране на битовия отпадък на Общината. Увеличаване дела на оползотворените и рециклираните отпадъци	Количества отсепариран отпадък	Количества отпадък, предаден за рециклиране	Община Раднево	Съседни общини
	1.19. Изграждане на инсталация за стабилизиране на отделената след механично третиране органична фракция на територията на РЦУО – Стара Загора		ПОС	До 2028 г	Изградена инсталация. Стабилизирана подситова фракция. Увеличаване дела на оползотворените и рециклираните отпадъци	Количества стабилизирана подситова фракция	Оползотворени количества подситова фракция	РЦУО – Стара Загора	Община Раднево
2. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост	2.1. Информирание на населението за реда, начина и ползите от разделно събиране на отпадъците			2021 - 2028	Обществеността е информирана за реда, начина и ползите от разделното събиране и оползотворяване на битовите отпадъци	Изготвяне на информация	Публикуване на интернет страницата на общината на информация	Община Раднево	
	Информирание на			2021 -	Обществеността е	Изготвяне на	Публикуване на	Община	

	населението за точното местонахождение на площадката за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци, вид и количество на отпадъците, които да се оставят на тези площадки и др.			2028	информирана относно местонахождение то на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци и вида и количествата на отпадъците, които могат да бъдат предавани	информация за местонахождение то на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци	интернет страницата на общината на информация за местонахождение то на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци	Раднево	
--	---	--	--	------	---	--	---	---------	--

5.2.4. ПОДПРОГРАМА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА БИТОВИ БИОРАЗГРАДИМИ И БИООТПАДЪЦИ

Съгласно §1, т.3 от ДР на ЗУО „Биоразградими отпадъци“ са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

„Биоотпадъците“ са част от биоразградимите битови отпадъци и по-конкретно отпадъците от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

По-голямата част от битовите отпадъци от домакинствата и други организации са биоразградими отпадъци. Ето защо българското законодателство въведе конкретни количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на битови биоотпадъци, както и цели за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата.

Съгласно §1, т.2 от ДР на ЗУО „Биоотпадъци“ са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Член 8, ал. 1 от Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г. задължава кметовете на общини във всеки от регионите за управление на отпадъци по чл. 49, ал.9 от ЗУО да постигат следните регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци:

- до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
- до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
- до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.

Изпълнението на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци се осигурява чрез прилагане на домашно компостиране и разделно събиране.

Разделно събиране на битови биоотпадъци

При изготвяне на предвижданията за разделно събиране на битови биоотпадъци са възприети допусканията, определени в *Модел и поетапен план за действие за управление на биоотпадъците в България*, разработен в рамките на проект „Разработване на нормативна уредба за управление на биоотпадъците и създаване на система за осигуряване качеството на компоста и Национална организация за осигуряване на качеството на компоста“. Направените допускания по отношение на фракциите „хранителни отпадъци“ и „растителни отпадъци“.

В изпълнение на своите задължения по чл.19, ал.3, т.10 и чл.34, ал.2 от „Закона за управление на отпадъците“ и „Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците и третиране на биоразградимите отпадъци“, относно управлението на биоразградимите отпадъци от растителен произход, Община Раднево създаде система за разделното им събиране и третиране. Бе изградена открита площадка за биологично третиране на биоразградими отпадъци от растителен произход, която бе оборудвана с дробилка за шредване на по-едрият растителни отпадъци. Закупени бяха челен товарач, самосвал,

машина за събиране на листа и мотометачка, които да обслужват системата. На определени точки в гр. Раднево бяха ситуйрани контейнери за градински отпадъци.

От страна на община Раднево са предприети и други „инвестиционни“ мерки за третиране на „зелени“ отпадъци, чрез участието и в Регионалното сдружение за управление на отпадъците – Ст. Загора, участва в изграждането на РЦУО-Ст. Загора, като в общината ще бъде въведен регионален подход за управление на отпадъците. В случай, че капацитета на площадката за биологично третиране на биоразградими отпадъци от растителен произход се окаже недостатъчен за нуждите на общината, другата възможност за Община Раднево е да транспортира „зелените“ отпадъци до инсталацията за сепариране и закрито компостиране на РЦУО-Ст. Загора

Там третирането на „зелените“ отпадъци е шредирание и компостиране. Проектният капацитет на съоръжението за предварително третиране на зелени и градински отпадъци е прието да отговаря на 9 000 т/год. общински зелени отпадъци и до 6 000 тон/год. градински отпадъци (50% от количеството, което в момента се депонира като част от твърдите битови отпадъци), или общо 15 000 т/год. Приемайки ефективно събиране в регион Стара Загора на всички общински зелени отпадъци и въвеждане на разделно събиране на градински отпадъци с ефективност от 50% ще бъдат получени за компостиране около 15 000 т/год. зелени отпадъци. Производството на зрял пресят зелен компост ще възлиза на около 65% от него или около 10 000 т/год., което обаче не се очаква да бъде постигнато в близките 2-3 години.

За намаляване дела на депонираните биоразградими отпадъци трябва да се засили и домашното компостиране, особено в селата на община Раднево, които са по-отдалечени от общинския център, респективно от компостиращата площадка.

Относно хранителните биоотпадъци на този етап в общината няма изградена инфраструктура.

В подпрограмата за достигане на целите и изискванията за биоразградимите отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъдат класифицирани като инвестиционни мерки и „меки“ мерки.

Инвестиционните мерки в програмата са свързани с ОПОС 2021-2028г., както и от други източници на финансиране. Новите инвестиции са свързани главно с:

- Изграждане на инсталация към РЦУО за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителните отпадъци;
- Закупуване и предоставяне на домакинствата на компостери за домашно компостиране;
- Закупуване на съдове за разделно събиране на хранителни биоотпадъци и транспортни средства за превоз на разделно събрани биоотпадъци.

Наборът от „меки“ мерки за постигане на набелязаните цели включва внедряване на информационна система за отчитане на домашното компостиране, като модул от бъдещата интегрирана информационна система.

В настоящата подпрограма не са включени част от „меките“ мерки, които имат пряка връзка с постигане на набелязаните цели на програмата, но са описани в други подпрограми, тъй като имат хоризонтален характер и допринасят за постигането на няколко цели и подцели на плана. Пряко отношение към постигане на набелязаната цел на настоящата програмата са мерките от другите програми на плана, свързани с:

- осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за битовите отпадъци;

- продължаване прилагането на икономически инструменти, които чрез стимули и санкции да доведат до постигане на набелязаните цели /отчисленията за депониране, редукция на ТБО за участващите в системите за разделно събиране/;
- включването в общинската наредба на специални разпоредби и изисквания за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците;
- периодично извършване от общината на проучвания за морфологичния състав на битовите отпадъци;
- определяне на ТБО, възможно най-пряко, свързано с количествата изхвърлени отпадъци;
- обучение и подобряване административния капацитет за служители по управление на отпадъците на общинско ниво;
- мерките за разработване и внедряване в общината на електронна информационна система за отчитане изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци;
- мерките, свързани с подобряване на оползотворяването и на рециклирането на битовите отпадъци от хартия и картон, включително и опаковки от същия материал, тъй като те са едновременно и биоразградими отпадъци.

Реализацията на мерките от настоящата подпрограма гарантира поэтапното намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци и за насърчаване на разделното събиране на биоотпадъците с цел компостиране и анаеробно разграждане, както и за третиране на биоотпадъците по начин, който осигурява висока степен на защита на околната среда.

Осъществяването на програмата има значителен принос за изпълнение и на целите за намаляване на парниковите газове в съответствие с Интегрирания план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г., тъй като изпълнението на мерките за биоразградимите отпадъци са едновременно и мерки за намаляване и предотвратяване на емисиите на метан от депата за битови отпадъци.

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ И ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА
БИОРАЗГРАДИМИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ВТ.Ч. ЗА БИООТПАДЪЦИТЕ**

Стратегическа цел: 2	Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
Оперативна/и цел/и:	Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците
Целеви индикатори	2028 г. - мин. 70% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в общината са разделно събрани и оползотворени

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Достигане на националните цели и изискванията за биоразградими те, в т.ч. за биоотпадъците до 2028 г.	1.1. Оптимизиране на системата за събиране и третиране на биоразградими отпадъци от растителен произход на територията на общината	2 000 000	Отчисления по чл.64 от ЗУО Общински бюджет	2023	Изградена инсталация за компостиране и намаляване на депонираните биоразградими отпадъци		Введена в експлоатация 1 брой компостираща инсталация	Община Раднево	
	1.2. Актуализиране при нужда на общинската наредба за управление на отпадъците за изисквания за разделно събиране на биоотпадъците, след осигуряване на системата за събирането им.			2023	Достигнати нормативно определените изисквания за разделно събиране на зелените отпадъци	Подготвени изменения в Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Раднево	Приети изменения в Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Раднево	Общинск и съвет	
	1.3. Проучване възможността за третиране на хранителните отпадъци на регионален принцип или в частни		МОСВ ОП ООС	2021-2028	Изградена инсталация за третиране на хранителните отпадъци на регионален принцип или в	Етапи на СМР	Введена в експлоатация 1 брой Инсталация или ползване на частна инсталация	Община Раднево	РС РЦУО

	инсталации				частни инсталации				
	1.4 В случай на изграждане на инсталация за третиране на хранителните отпадъци – въвеждане на система на територията на общината за разделното им събиране		ОПОС, отчисления по чл.64 от ЗУО	2023 - 2028	Изградена система за разделното събиране на хранителните отпадъци	Елементи от системата	Налични всички елементи на системата, съгласно нормативната база	Община Раднево	РС РЦУО
	1.5. Изпълнение на информационни кампании за обществеността		Ежегодно до 2028	ОО изпълняват одобрените им програми, вкл. в частта за информиране на обществеността	Брой проведени информационни кампании от ОО на МРО	Повишена информираността на обществеността	Ежегодно до 2028	Организации по оползотворяване на отпадъците	Община Раднево

5.2.5. ПОДПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ

Ключовите разпоредби, произтичащи от ЗУО, относно разделното събиране на отпадъците от опаковки са:

- Ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5 000 жители и в курортните населени места са задължени от началото на 2013г. да събират разделно отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали;

- Кметът на общината отговаря за разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло. Кметът на общината организира изпълнението на задълженията си за участие в системите за разделно събиране, като сключва договори при условия и ред, определен с решение на общинския съвет, със:

- Организации по оползотворяване, притежаващи разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел III, и/или

- Други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздели I и II, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци на територията на съответната община, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда;

С договорите се урежда разделното събиране на отпадъци от домакинствата, административните, социалните и обществените сгради, заведенията за обществено хранене, търговските обекти и обектите за отдих, забавления и туризъм, както и се определят най-малко следните условия:

- Изискванията към системата за разделно събиране на отпадъците от домакинствата, в т.ч. обслужвано население, вид, брой и разположение на съдовете и площадките за разделно събиране на отпадъците, честота на обслужване;

- Количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от домакинствата и подобни отпадъци, както и условията и редът за отчитане на тяхното изпълнение;

- Задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране на територията на общината;

- Задълженията за предоставяне на информация на гражданите на общината по прилагане на системата за разделно събиране, провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността;

- Кметовете на общини да организират системи за разделно събиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и да осигурят условия за разделно събиране на отпадъци от опаковки за всички населени места с население, по-голямо от 5 000 жители и за курортните населени места;

В управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. В случай че нямат сключен договор с организация за

оползотворяване на отпадъци от опаковки, общините са длъжни да разработват и изпълняват сами програми за разделно събиране на отпадъци от опаковки и да предоставят ежегодно информация на МОСВ в тази връзка.

Отпадъците от опаковки са резултатът от употребата на продукти, които са опаковани и именно опаковките, а не самите продукти са предмет на изискванията за рециклиране и оползотворяване. В допълнение при опаковките става въпрос за изключително широк диапазон от опаковани продукти – десетки хиляди вида, от които се генерират отпадъците от опаковки, което допълнително усложнява организирането на системите за разделното им събиране.

ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ И ИЗВОДИ

Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки е първата от всички системи за разделно събиране на отпадъците, създадена след приемането на Закона за управление на отпадъците през 2003 г. С приемането на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки през 2004 г. и измененията ѝ впоследствие в националното законодателство, се регламентира цялостната схема за управление на този поток отпадъци, която непрекъснато се разширява и подобрява ефективността си в годините. На територията на страната работят няколко организации за оползотворяване на отпадъците от опаковки, които имат ангажимента да изпълняват целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки от името на лицата, които пускат на пазара опаковани стоки. Системата е с широко покритие на територията на цялата страна.

Община Раднево има сключен договор с „Екопак България“ АД за Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Специфичен показател, измерващ ефективността на работа на системата за управление на отпадъците от опаковки, е процентът на рециклираните отпадъци от опаковки спрямо генерираните. Средно за страните от ЕС стойността на този показател е 60,4% за 2008г. и 67,5% 2017 г. За страната ни този процент нараства от 50.3% през 2008г. на 65,6% през 2017 г., като от 2010 до 2017 г. стойността на показателя се движи около средната стойност на показателя за държавите от ЕС. През десетгодишния период 2008-2018г., България изпълнява целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки. Ежегодно ИАОС подготвят и публикуват на интернет страницата си доклад за степента на достигане на целите и за управлението на отпадъците от опаковки.

На европейско ниво общият обем на генерирани отпадъци от опаковки на жител през 2017 г. е 173,835, като в някои държави показателят е със стойност над 215 кг/жител (Люксембург, Германия, Италия)³⁶. През 2017 г. генерираните отпадъци от опаковки на жител в България са 64,3 кг/ж, което е почти три пъти по-малко от средното за страните от ЕС.

През 2012 г. с приемането на новия Закон за управление на отпадъците се въведе изискването ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5 000 ж. и курортните места да събират разделно получените от дейността им отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали на територията на обекта и да ги предават в съответствие с

изискванията на наредбата по чл. 22 ЗУО – общинските наредби за управление на отпадъците. Изключение от посоченото изискване се допуска за населени места, в които няма изградена система за разделно събиране на същите отпадъци от домакинствата. Община Раднево е въвела това изискване в наредбата за управление на отпадъците. Липсва обаче информация доколко посочените обекти изпълняват (доброволно) това изискване.

От представените информация и данни могат да се формулират следните основни изводи:

- В годините нараства както абсолютното количество на отпадъците от опаковки, така и относителният дял на отпадъците от опаковки в общото количество на образуваните битови отпадъци.

- В резултат на създадената схема за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки България е на средното ниво на рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, и изпълнява заложените в европейското и националното законодателство цели.

- България е с много по-благоприятна стойност на показателя генерирани отпадъци на жител в сравнение със средноевропейското ниво.

- Няма въведени механизми и липсва информация доколко се изпълняват изискванията от ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки, а в това има голям потенциал за нарастване на количествата разделно събрани отпадъци от опаковки с високо качество.

Препоръки за ключови действия

Като се вземат предвид тенденциите в страната по отношение на опаковките и отпадъците от опаковки, европейските политики относно кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите, както и новоприетото европейско законодателство в разглежданата област, е целесъобразно достиженията на създадената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки не само да се запазят, но и да се надграждат и развиват в следващите години.

Независимо че страната ни е в много по-благоприятна ситуация от средното европейско ниво по отношение на количествата генерирани отпадъци от опаковки, е необходимо да се провеждат много по-целенасочени мерки за предотвратяване образуването на отпадъци от опаковки и повторно използване на опаковки, където това е възможно. Особено важно е провеждането на широки информационни кампании сред обществеността, предвид многобройните източници, които ежедневно генерират такива отпадъци на територията на цялата страна.

Необходимо е да се подобрят и разширят системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки, предвид нарастването на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, както и специфичните цели за разделно събиране на пластмасовите бутилки за еднократна употреба до 3 литра.

Общините следва да фокусират вниманието си върху прилагашите и контролните механизми за спазване на изискванията от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците

си от опаковки и да ги предават на оторизирани за целта лица за последващо рециклиране и оползотворяване. Това ще доведе не само до екологични ползи (нараснали количества разделно събрани отпадъци от опаковки), но и до намаляване на разходите на общините за третиране на битовите отпадъци поради намалени количества битови отпадъци, извозването и третирането на които общините трябва да финансират.

Бизнесът за производство на пластмасови бутилки за еднократна употреба трябва да пренастрои производството си с оглед достигане на целите за влагане на рециклирана пластмаса при производството на пластмасови бутилки за еднократна употреба. Следва да се определи компетентният държавен орган за контрол спазването на това изискване, като на този орган се осигури обучение, методически ръководства за контрол и други необходими ресурси – човешки, финансови, технически и др.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ

Стратегическа цел: 2	Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
Оперативна/и цел/и:	Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците
Текущи индикатори	2018г. - минимум 25% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.
Целеви индикатори	2028 г. - минимум 58% от общото тегло на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране.

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1. Прилагане на Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 - 2028 г. и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	1.1. Разширяване и оптимизиране на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки		Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООп)	2021-2028	Разширена и оптимизирана система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци и брой съдове	Брой населени места, брой жители обхванати в системата за разделно събиране на отпадъци и брой съдове	Организация по оползотворяване	
	1.2. Контрол на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки			2021-2028	Система за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Община Раднево	
	1.3. Актуализиране на при нужда на наредбата за управление на отпадъците относно изисквания за търговските и други подобни обекти за разделно събиране на отпадъците от хартия			2021-2028	Увеличаване на количествата разделно събрани хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали	Разработване на конкретни механизми	Всички задължени търговски и други подобни обекти прилагат изискванията за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон,	Община Раднево	

	и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали, и осъществяване на контрол и налагане на предписания/глоби в						стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали		
	1.4. Провеждане на информационни мероприятия, целящи постигането на мотивираност на населението за активно участие в разделното събиране на отпадъци от опаковки		Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООп)	2021-2028	Увеличаване на количествата разделно събрани хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Количество разделно събрани отпадъци по видове в кг	Община Раднево	Организация по оползотворяване

5.2.6. ПОДПРОГРАМА С МЕРКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА МРО

Съгласно ЗУО „Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци.

- Отпадъци от опаковки
- ИУМПС
- ИУЕЕО
- Отпадъчни масла и нефтопродукти
- Отпадъци от гуми
- Отпадъци от батерии и акумулатори

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложили на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти.

Разработването на настоящата подпрограма е нормативно изискване на Националния план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г. и следва да включва мерки за предотвратяване и повторна употреба.

Дейностите/мерките за първата група МРО – отпадъците от опаковки са дадени в предходната подпрограма. Тук ще отбележим мерките за управление на останалите групи:

Отпадъци от излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)

Устойчивост при управлението на потока отпадъци от ОЕЕО може да се постигне чрез предотвратяване на генерирането им, чрез тяхната повторна употреба, рециклиране и други форми на оползотворяване, както и чрез ограничаване на обезвреждането на ОЕЕО с битовите отпадъци. За тази цел трябва да има добро взаимодействие и сътрудничество между всички оператори, които участват в жизнения цикъл на електрическото и електронното оборудване – производители, дистрибутори, потребители и администрация. Потребителите следва активно да подпомагат събирането на ОЕЕО и да връщат ОЕЕО на определените места. За тази цел са поставени удобни съоръжения за връщане на ОЕЕО в търговските обекти, включително и в обществени пунктове за събиране на отпадъци, където домакинствата да могат да връщат техните ОЕЕО безплатно.

Към момента действащ нормативен акт е „Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване“ (приета с ПМС №256/13.11.2013 г., обн. ДВ, бр.100/19.11.2013г., в сила от 01.01.2014 г.), с която са транспонирани изискванията на Директива 2012/19/ЕС относно отпадъците от електрическо и електронно оборудване.

Съгласно чл.27 на „Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване“, Кметът на общината:

- Оказва съдействие на организациите по оползотворяване и на лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално, в т.ч. определя местата за

разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на ИУЕЕО;

- Организира изпълнението на задълженията си за участие в системите за разделно събиране на ИУЕЕО по чл.19, ал.3, т.7 ЗУО, като сключва договори със:

- Организации по оползотворяване на ИУЕЕО,и/или
- Лица, които изпълняват задълженията си индивидуално,и/или
- Други лица, притежаващи документ по чл.35 ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци на територията на общината;

Договорите съдържат:

- Изисквания към системата за разделно събиране на ИУЕЕО от домакинствата, в т.ч. обслужвано население, вид, брой и разположение на съдовете и площадките за разделно събиране на ИУЕЕО, честота на обслужване;
- Задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране на територията на общината;
- Задълженията и начина за предоставяне на информация на гражданите на общината по прилагане на системата за разделно събиране, провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността;
- Задължение за предоставяне на кмета на общината най-малко веднъж годишно на информация за събраното ИУЕЕО на територията на общината;

Най-предпочитаният и ефективен начин за разделно събиране на ИУЕЕО в общините е чрез сключване на договор с организация по оползотворяване.

Община Раднево също има сключен такъв договор.Организацията по оползотворяване извършва разделно събиране на ИУЕЕО, като в момента в който има събрано количество отпадъци от ИУЕЕО, общината уведомява ООп, както и населението (на интернет-страницата на общината в раздел „Екология” – „полезна информация”).Желаещите могат да подадат заявка на посочените телефони или на електронната поща за транспортиране на разделно събраните отпадъци. ООп извозва ИУЕЕО в удобно за гражданите време и е напълно безплатно.

Отпадъци от излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)

В национален план редът и начините за събиране, временно съхраняване и разкомплектоване на излезлите от употреба моторни превозни средства и за оползотворяването и/или обезвреждането и изпълнението на целите за повторната употреба, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъците от моторни превозни средства (МПС) и изискванията към пусканите на пазара материали и компоненти за тях са регламентирани в *„Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства”* (приета Приета с ПМС № 11от 15.01.2013 г., обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г.). Наредбата е разработена в съответствие с Директива 2000/53/ЕС.

С Наредбата се регламентират и задълженията на местните органи на самоуправление в общините, които произтичат от разпоредбите на чл.16, ал.1, като кмета на общината:

- Определя местата по чл.19, ал.3, т.7 ЗУО на територията на общината за предаване на ИУМПС в съответствие с програмата по чл.52, ал.1 ЗУО и наредбата по чл.22ЗУО;

- Организира дейностите по събирането на ИУМПС по чл.143, ал.7 и 8 ЗДП и предаването им в центрове за разкомплектоване, за което уведомява звеното „Пътна полиция“ при Столичната дирекция на вътрешните работи или областната дирекция на Министерството на вътрешните работи по месторегистрация на МПС;

Кметът на общината извършва тези дейности, като сключва договор с организации по оползотворяване на ИУМПС или с лица, които изпълняват задълженията си индивидуално. Договорите съдържат най-малко:

- Изисквания към системата за събиране на ИУМПС на територията на общината;
- Задълженията за контрол по спазване на изискванията за събиране на ИУМПС на територията на общината;
- Задълженията за предоставяне на информация на гражданите на общината по прилагане на системата за събиране на ИУМПС, провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността;

Община Раднево е сключила договор с организация по оползотворяване на ИУМПС, за извършване на дейностите по събиране, съхраняване, разкомплектоване и транспортиране на ИУМПС и повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци от МПС.

Отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори(НУБА)

Нормативният документ, който регламентира събирането, рециклирането и/или оползотворяването и обезвреждането на НУБА е *„Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори“* (приета с ПМС №351/27.12.2012 г., обн., ДВ, бр.2/08.01.2013 г., в сила от 8.01.2013 г)

Съгласно чл.27 от Наредбата, кмета на общината:

- Организира дейностите по разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на НУБА, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на портативни и автомобилни НУБА;
- Организира изпълнението на задълженията си за участие в системите за разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА по чл.19, ал.3, т.7 ЗУО, като сключва договори със:

а) организации по оползотворяване на НУБА, притежаващи разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел III от ЗУО, и/или

б) други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздели I и II от ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на НУБА на територията на общината и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от ЗООС;

С договорите се определят най-малко:

- Изискванията към системата за разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА от домакинствата, в т.ч. обслужвано население, брой и разположение на съдовете и площадките за разделно събиране на отпадъците, честота на обслужване;

- Задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА на територията на общината;

- Задълженията и начинът за предоставяне на информация на гражданите на общината по прилагане на системата за разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА, провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността;

- Задължение за предоставяне в определен срок най-малко веднъж годишно на информация за разделно събраните портативни и автомобилни НУБА на територията на общината;

От своя страна, организациите по оползотворяване на НУБА, съгласно чл.24 от гореспомената Наредба, сключват:

- Договори с български и/или чуждестранни лица за събиране и рециклиране на НУБА, попадащи в тяхната система, както и за оползотворяване и обезвреждане на отпадъците от батерии и акумулатори, които не могат да бъдат рециклирани;

- Договори с кметове на общини, така че да се гарантира събирането и/или рециклирането на количествата НУБА в съответствие с разрешението си, издадено по реда на глава пета, раздел III ЗУО и изпълнение на целите, съгласно определените срокове;

Ефективен и целесъобразен подход за изпълнение задълженията на общината е сключването на договор с организация по оползотворяване на НУБА. Именно в тази насока работи и община Раднево, която има сключен договор с организация по оползотворяване. На територията на Общината са определени места за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на НУБА, които регулярно се събират от ООп.

Отпадъци от излезли от употреба гуми (ИУГ)

Съгласно националното законодателство и по-специално приетата „Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми“ (приета с ПМС №221 от 14.09.2012г., обн. ДВ. бр.73/25.09.2012), разделното събиране на ИУГ е регламентирано и позволява да се осъществят, както принципа „Разширена отговорност на производителя“, така също и общината да сключи договор с ООп за създаване на система за разделно събиране този поток масово разпространени отпадъци.

Съгласно чл.20 от Наредбата, кметът на общината:

- Определя местата за събиране на ИУГ на територията на общината, без да възпрепятства дейността на лицата, сключили договор с организация по оползотворяване, и/или на лицата, изпълняващи задълженията си индивидуално, и информира обществеността за местоположението им и условията за приемане на ИУГ;

- Съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на ИУГ и предаването им за оползотворяване или обезвреждане;

Ефективен и целесъобразен подход за изпълнение задълженията на общината е сключването на договор с организация по оползотворяване на ИУГ.

В община Раднево не се събират разделно ИУГ, поради което е необходимо общината да сключи договор с ООп и да определи място/места за събирането им на територията на общината, като информира обществеността за местоположението на местата и условията за приемане на тези МРО. След сключване на договора, на територията на общината ще бъдат въведени следните мерки, относно осъществяване на контрол от страна на общината:

- Предаването на ИУГ е на лицензирана фирма;
- Недопускане изхвърлянето на ИУГ в съдовете за смесени битови отпадъци;
- Контрол над лицата, експлоатиращи системата за разделно събиране на ИУГ и за предоставяне на информация;

Отпадъци от отработени масла

С „Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти“ (приета с ПМС №352/27.12.2012 г., обн., ДВ, бр.2/08.01.2013 г.) са определени изискванията за пускането на пазара на масла и разделното събиране, съхраняването, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.

Съгласно Наредбата, кметът на общината определя местата за смяна на отработените моторни масла на територията на общината и информира обществеността за местоположението им и за условията за приемане на отработените масла, както и съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване или обезвреждане в следните случаи:

- Когато местата за смяна на отработени моторни масла са разположени върху общински имот; и
- Когато има сключен договор за извършване на дейностите по събиране на отработени масла и предаването им на инсталации за оползотворяване и/или обезвреждане, със:
 - Организация по оползотворяване на отработени масла;
 - Лица, които пускат на пазара масла и изпълняват задълженията си индивидуално;
 - Други лица, които притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздели I и II на ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, регенериране и/или оползотворяване на отработени масла, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II на ЗООС;

Съгласно чл.24 от Наредбата, събирането и/или съхраняването на отработени масла и/или отпадъчни нефтопродукти се извършва:

- В места за смяна на отработени масла;
- На площадки за предварително съхраняване в резултат на експлоатацията на техника и оборудване, като „Предварително съхраняване“ е дейност по съхраняване

на отпадъци при мястото на образуване до събирането им в съоръжения, където те се разтоварват, за да се подготвят за последващо транспортиране до друг обект с цел оползотворяване или обезвреждане;

- В събирателни пунктове, обособени самостоятелно или като част от площадките, на които са разположени съоръжения и инсталации за оползотворяване и/или обезвреждане на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;

В община Раднево не се събират отпадъци от отработени масла и на територията на общината няма площадка за предаване и смяна на отработени моторни масла, поради което е необходимо общината да сключи договор с организация по оползотворяване, относно организирането и управлението на дейностите по събиране, транспортиране, съхраняване, оползотворяване и/или обезвреждане на отработени масла, генерирани на територията на общината и да определи най-малко едно място за събиране и смяна на отработени масла.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА С МЕРКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА МРО

Стратегическа цел: 2	Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
Оперативна/и цел/и:	Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците
Целеви индикатори	Съгласно НПУО 2021 – 2028 г.

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Организиране и управление на дейностите по събиране, транспортиране, съхраняване, оползотворяване и/или обезвреждане на МРО	1.1. Изграждане и въвеждане в експлоатация на площадка за разделно събрани отпадъци от домакинствата на територията на община Раднево, където ще се събират и някои от потоците МРО	-		2021-2028	Изградена и въведена в експлоатация площадка за разделно събрани отпадъци от домакинствата на територията на община Раднево	Количества събрани МРО	Събрани МРО на площадката	Община Раднево	
	1.2. Подновяване на договорите с организациите по оползотворяване относно управление на ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС			2021 - 2028	Разделно събрани отпадъци от ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС	Брой сключени договори	Брой сключени договори	Община Раднево	Организации по оползотворяване
	1.3. Разширяване обхвата на системата за разделно събиране на НУБА в населени места в общината, в които не се е прилагало разделно събиране на този			2023 - 2028	Включени са населени места на територията на общината, в които не се е прилагала системата за разделното им събиране	Брой места, където са разположени съдовете за разделно събиране на НУБА	Навсякъде където е определено от общината са поставени съдове за разделно събиране на	Община Раднево	Организация по оползотворяване

	поток МРО и определяне на места и необходимите съдове за събиране на този поток МРО						НУБА		
	1.4. Определяне на място/места за събиране на ИУГ на територията на общината	-	Общински бюджет	2022-2027	На територията на общината има отредени място/места за събиране на ИУГ;	Избор на място/места за събиране на ИУГ	Брой места за събиране на ИУГ	Община Раднево	
Осъществяване на контролна дейност от страна на общината	Недопускане изхвърлянето на МРО в съдовете за смесени битови отпадъци			2021 - 2028	МРО се събират разделно	Ежегодно обществен контрол	2028 г - МРО не се изхвърлят в съдовете за битови отпадъци	Община Раднево	
	Спазване на въведения ред при събиране на ИУМПС, които се намират върху държавна или общинска собственост			2021 - 2028	В общината няма ИУМПС върху държавна или общинска собственост	Ежегодно обществен контрол	Брой събрани автомобили	Община Раднево	
Провеждане на информационни мероприятия	Прилагане на системата за разделно събиране на МРО, чрез насърчаване населението да събира разделно МРО		ООп, Общински бюджет	2021 - 2028	Проведени информационни мероприятия за разделно събиране на МРО; Повишена информираност на населението и в общината се прилага разделно събиране на МРО	Брой статии в местната преса, брой информационни мероприятия	Ежегодно проведени информационни мероприятия	ООп	Община Раднево

5.2.7. ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

В настоящата подпрограма не са включени част от мерките, които имат пряка връзка с постигане на нейните цели, тъй като са включени в други подпрограми, например:

- програми за обучение и повишаване капацитета на служителите за целите на изпълнение на изискванията за строителните отпадъци;
- осъществяване на информационни кампании за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците, в т.ч. относно строителните отпадъци;
- внедряване на интегрирана информационна система за управление на отпадъците, вкл. за строителните отпадъци и от разрушаване на сгради;
- осигуряване на общинска площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци.

Отпадъците от строителството и разрушаването във висока степен подлежат на рециклиране и повторна употреба. Така от проблем за околната среда, те могат да се превърнат в ресурс. Това е основен подход в устойчивото управление на отпадъците, наложен от активната политика на ЕС в това направление. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване, следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Същите цели са залегнали в ЗУО, но не са постигнати и ще бъдат преформулирани за периода до 2027 г.

Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г., определя някои допълнителни изисквания за управлението на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали в строителството. Съгласно сроковете, определени в ЗУО в тази наредба се регламентират конкретни цели за оползотворяване на определени видове строителни отпадъци и етапите за тяхното изпълнение.

С наредбата се регламентират:

1. създаването на система за управление и контрол на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на строителните отпадъци (СО);
2. изискванията за влагане на рециклирани строителни материали в строителството;
3. изискванията за управление на СО в процеса на строителство и премахване на строежи.

Целта на наредбата е:

1. Да се предотврати и ограничи замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и да се ограничи рискът за човешкото здраве и околната среда в резултат на събирането, третирането и транспортирането на СО;
2. Да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Важна предпоставка за постигане на целите са част от действията, предприети на национално ниво до момента, а именно:

- за първи път е разработен и одобрен Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г.;
- одобрени са нормативни разпоредби в ЗУО и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. В тях са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции.

Условията и редът за събиране, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на СО на територията на съответната община се определят с наредбата по чл. 22 ЗУО.

Община Раднево, както и другите общини в страната имат следните отговорности, произтичащи от ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали:

- Организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- Когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи е длъжна:
 - Да разработи План за управление на строителните отпадъци, като задължителна част от строителната документация за издаване на разрешение за строеж;
 - Да изпълни реално Плана за управление на строителните отпадъци;
 - Да влага в строежите определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи;
 - Да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

Анализите на строителните отпадъци и на инфраструктурата за строителните отпадъци ни показват, че община Раднево, както преобладаващата част от общините, а и фирмите в страната, депонират част от строителните си отпадъци нерегламентирано. Следователно необходимо е да бъдат предприети мерки за предотвратяване възникването на нерегламентирани сметища. Препоръчва се тези мерки да са насочени към предотвратяване на тези практики във възможно най-ранен етап, например чрез изискване на договор за предаване на отпадъци преди издаване на разрешението за строеж или с плана за управление на отпадъците при разрушаване на сгради.

На територията на общината, както и в регионалната система за управление на отпадъците все още няма инсталация за рециклиране на строителните отпадъци. За това е необходимо Общината да направи проучване за възможностите за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони или изграждане на собствена инсталация, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни и информизиране на гражданите и организациите, чрез публикации на интернет страницата си.

Генерираните строителни отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата – ангажимент на общината по ЗУО до 2019 г се извозват и обезвреждат на Регионалното депо. Понякога все още тези отпадъци се изхвърлят от недобросъвестни граждани и в контейнерите за смесени битови отпадъци или до тях, като замърсяват уличните пространства.

В Наредба за управление на отпадъците на територията на община Раднево доп. и изм. с Решение № 230/24.09.2021 г.; и Наредба за принудително изпълнение на заповеди за премахване на незаконни строежи или части от тях на територията на Община Раднево, подробно са описани дейностите по управление на строителните отпадъци в общината.

В законодателството е регламентирано, че разходите за управление на отпадъците от строителство и разрушаване, следва да се поемат от притежателите на отпадъците. В тази връзка доставянето на отпадъците до съоръженията за третиране и заплащането на цената за приемането им е задължение на съответния притежател. В тази връзка Общината е закупила и предоставя по заявка и срещу заплащане при извършване на строително-ремонтни дейности контейнери с вместимост 4 м³, в които да се събират строителните отпадъци, след което същите се депонират или се оползотворяват, като от 2020 г има сключен договор с фирма за рециклиране на тези отпадъци. Предвижда се да се увеличи броят на контейнерите и да се разшири дейността.

В подпрограмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради са предвидени мерки, които условно могат да бъдат разграничени като инвестиционни мерки и „меки“ мерки.

Инвестиционните мерки са свързани главно с изпълнението на съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали. Необходимостта от изграждането на такива съоръжения, местоположението и капацитета им са дефинирани в Националния стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България.

В подпрограмата не са включени част от „меките“ мерки, които имат пряка връзка с постигане на набелязаните цели на програмата, тъй като са описани в други подпрограми. Пряко отношение към постигане на набелязаната цел на настоящата програма са мерките от другите програми на плана, свързани с:

- Програми за обучение на служители за целите на изпълнение на изискванията за селективно разрушаване на сгради и за разделяне на строителните отпадъци в процеса на строителството;
- Осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за отпадъците;
- Разработване и внедряване на интегрирана общинска информационна система за отчитане на отпадъците, включително изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъци с подсистема за строителните отпадъци.

България има много малко практически опит в разглежданата област, поради което са необходими постоянни и координирани усилия на централните, регионалните

и местни власти както и на бизнеса от строителния бранш и на неговите браншови организации. При планиране на осъществяване на мерките, отнасящи се до строителните отпадъци е взето под внимание, че за депонирането на тези отпадъци се заплащат отчисления за депониране за всеки тон депониран отпадък, аналогично на отчисленията за депониране на битови отпадъци.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Стратегическа цел: 2	Нарастване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
Оперативна/и цел/и:	Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците
Текущи индикатори	Ежегодно отчитане на количествата рециклирани строителни материали, вложени в строежите с възложител Община Раднево, съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали. Брой одобрени от Община Раднево инвестиционни проекти с включен План за управление на строителните отпадъци
Целеви индикатори	Достигане на 70% рециклиране на образуваните строителни отпадъци в общината до 2028 г. Брой одобрени от Общината инвестиционни проекти с включен План за управление на строителните отпадъци

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лева)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
						Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
1.Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци от строителните дейности	1.1. Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на Наредбата за строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали	-		2021-2028	Осъществен контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали	брой извършени проверки; брой наложени санкции; брой съставени предписания	Количества рециклирани строителни материали	Община Раднево	Възложители на инвестиционни проекти
	1.2. Изграждане или сключване на договор с площадка за третиране на строителните		Външно финансиране Общински бюджет Отчисления по	2021 - 2028	Третиране на строителни отпадъци на специализирана площадка	Изградена инсталация за оползотворяване или система за раздробяване на	Изградена инсталация за оползотворяване или система за раздробяване	Община Раднево	РСУО Концесия

	отпадъци		чл.64 от ЗУО			строителни отпадъци. Сключен договор	на строителни отпадъци. Сключен договор		
	1.3. Осигуряване организирано събиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на община Раднево		Общински бюджет	2021 - 2028	Изградена организирана система за разделно събиране на строителните отпадъци	Количества събрани строителни отпадъци в т.	Количества рециклирани и/или оползотворени строителни материали	Община Раднево	Граждани
	1.4. Проучване за възможностите за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни терени.	-	Общински бюджет	2021-2027	Осигурена възможност за рециклиране на строителните отпадъци в териториално близки райони, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни терени.	Направено проучване	Количества рециклирани и/или оползотворени строителни материали	Община Раднево	

5.2.7. ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ ОТПАДЪЦИ

Депонирането на отпадъците стои на най-ниското ниво в йерархията на управление на отпадъците, въведена с европейското и с националното законодателство.

Предвидените мерки са както инвестиционни, така и "меки" мерки. Инвестиционните мерки са насочени основно към изграждане на площадкова инфраструктура за битови отпадъци, закриване и рекултивация на общински депа, третиране на утайки от ПСОВ, устойчиво управление на излезли от употреба препарати за растителна защита и др.

„Меките” мерки са насочени към реализация на публични, бизнес и научни проекти за разработване/внедряване на различни иновативни методи за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци. Предвидени са мерки за повишаване на капацитета на публичната администрация по отношение трансграничния превоз на отпадъци и др.

Основна част от усилията на национално и местно ниво за подобряване управлението на отпадъците са насочени към управление и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци, което може да се постигне чрез няколко групи мерки:

- ползване на депа, отговарящи на екологичните нормативни изисквания, които минимизират рисковете за околната среда;
- чрез намаляване на количествата депонирани отпадъци посредством увеличава дела на рециклираните и оползотворени отпадъци;
- закриване и рекултивация на старите депа за отпадъци с преустановена експлоатация;
- последващи следексплоатационни грижи и мониторинг на закритите депа;
- предотвратяване на депонирането доколкото е възможно на опасни битови отпадъци чрез разделното им събиране и предаване за обезвреждане.

Община Раднево е сред общините в България, които вече спазват изискванията за депониране на битовите отпадъци на депа, които отговарят на европейските и националните изисквания за намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци чрез ползване на модерно регионално депо, част от Регионалната система за управление на отпадъците в регион Стара Загора. Общината, в сътрудничество с другите общини членки на РСУО – Стара Загора, изпълни проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Стара Загора”, с безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Околна среда“ 2007-2013 г. Освен изграждането на нова клетка на регионалното депо, проектът предвиди и изграждането на три претоварни станции – ПС – Казанлък, ПС – Гълъбово и ПС – Гурково.

Експлоатационният период на изградената клетка на регионалното депо по ОПОС 2007-2013 е до 2025 г., поради което за програмния период общината, като член на Регионалното сдружение е необходимо да предприема мерки за осигуряване на нова клетка.

Община Раднево със собствени средства и финансиране от ПУДООС извърши техническа рекултивация на старото общинското депо до гр. Раднево, на площ от 36 дка. 2021 г. приключва и биологичната рекултивация.

В рамките на проекта за рекултивация е изградена и система за мониторинг на компонентите на околната среда, съгласно изискванията на ЗУО и Наредбата за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци за последващ 30-годишен мониторинг. Дейностите по последващия мониторинг на закритото депо общината е възложена на външен изпълнител.

След като в общината беше въведено организирано сметосъбиране на 100% на населението от общината, драстично намаля изхвърлянето на битови отпадъци на нерегламентирани места.

На територията на общината има една функционираща пречиствателна станция за отпадъчни води на град Раднево.

Към настоящия момент обезводнените утайки от ПСОВ - Раднево се обезвреждат чрез депониране. След реконструкцията на ПСОВ и изграждане на метан-танковете количеството на утайки на изхода на станцията намалява.

Формираните неопасни утайки могат да бъдат оползотворени за рекултивация, в земеделието и в горското стопанство.

Един от потенциалните източници за локални замърсявания са складовете за съхранение на негодни и залежали пестициди. На територията на община Раднево почти във всяко населено място, на базите на бившите ТКЗС, е имало такъв склад. През периода 2004 – 2005 г с финансиране от ПУДООС, тези препарати са събрани и са складирани безопасно в ремонтиран и безопасен склад в землището на гр. Раднево, кв. Гипсово. Там се съхраняват 74 175 кг прахообразни и около 14 970 л. течни препарати. Ежегодно от контролните органи – РИОСВ, МВР и др. се извършват проверки относно състоянието на този склад и препаратите, съхранявани в него. Предвижда се през новия програмен период, съгласно НПУО 2021 – 2028 г. те да бъдат предадени за обезвреждане.

Част от мерките от предходните подпрограми, свързани с подобряване на йерархията на управление на битовите отпадъци на община Раднево - предотвратяване на отпадъците, увеличаване на рециклираните и оползотворени биоразградими отпадъци и рециклируеми отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло и др., както и на строителните отпадъци, имат едновременно принос и за намаляването на депонираните отпадъци. Тези мерки не са отразени в настоящата подпрограма, тъй като са включени систематично в предходните подпрограми, но допринасят за постигане на целите за намаляване на количествата депонирани отпадъци и подобряване на йерархията на управлението им.

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА
И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ ОТПАДЪЦИ**

Стратегическа цел: 3			Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда						
Оперативна/и цел/и:			Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания с отпадъци						
Текущи индикатори			Количество образувани битови отпадъци в тон за година 6 284 тона за 2020 година; Норма на натрупване на битови отпадъци в община Раднево през 2020 г. – 358,72 кг/ж/год.						
Целеви индикатори			Количеството на депонираните битови отпадъци до 2028 г. да е намалено до 45 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло)						
Мярка	Дейности/Мерки/	Бюджет (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорна институция	Отговорна институция
						Текущи	Целеви		
1. Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови и други отпадъци	1.1. Приключване етапите на рекултивация на старото общинско депо	Съгласно одобрен проект	Отчисления по чл.60 от ЗУО, общински бюджет, ПУДООС	2021	Закрито и рекултивирано общинско депо	Приета биологична рекултивация	Закрито и рекултивирано общинско депо	Община Раднево	ПУДООС
	1.2.Осъществяване на контрол и наблюдение на параметрите на околната среда в района на закритото депо за неопасни отпадъци до гр. Раднево	32 000	Общински бюджет	2021 - 2028	Показване актуалното състояние на параметрите на околната среда по плана за мониторинг	Извършване на пробонабирания по план за мониторинг	Доклад за извършен мониторинг	Община Раднево	

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА
И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ ОТПАДЪЦИ**

	1.3. Осъществяване на контрол и наблюдение на параметрите на околната среда в района на Регионално депо за неопасни отпадъци Стара Загора		PCYO	2021 - 2028	Показване актуалното състояние на параметрите на околната среда по плана за мониторинг	Извършване на пробонабирания по план за мониторинг	Доклад за извършен мониторинг	Оператор на Регионалното депо	
	1.4. Подготовка и изпълнение на проект за закриване и рекултивация на клетка№1 на Регионално депо за неопасни отпадъци Стара Загора /участие на община Раднево/	Съгласно одобрен проект	Външно финансиране,Общински бюджет/ отчисления по чл.60 от ЗУО	2025 - 2028	Възложено изпълнение на рекултивация на клетка№1 на Регионално депо за неопасни отпадъци Стара Загора	Етапи на отчитане на СМР	Акт за приключено строителство	PCYO Стара Загора	Община Раднево
	1.5. Изграждане на клетка№2 на Регионално депо за неопасни отпадъци Стара Загора /участие на община Раднево/	Съгласно одобрен проект	Външно финансиране, Общински бюджет/ отчисления по чл.64 от ЗУО	2021 - 2028	Осигурен капацитет за депониране на остатъчните битови отпадъци	Етапи на отчитане на СМР	Акт за приключено строителство	PCYO Стара Загора	Община Раднево
	1.6. Изграждане и въвеждане в експлоатация на площадка за разделно събрани отпадъци от домакинствата на територията на община Раднево, където ще се	120 000	отчисления по чл.64 от ЗУО	2021 - 2028	Изградено и въведена в експлоатация площадка	Етапи на отчитане на СМР	Акт за приключено строителство	Община Раднево	

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА
И НА РИСКА ОТ ДЕПониРАНИТЕ ОТПАДЪЦИ**

	събират и опасни отпадъци от бита								
	1.7. Оптимизиране на системата за разделно събиране на опасните отпадъци от бита по договор с мобилни пунктове		Общински бюджет	2021 - 2028	Намален риск за околната среда от депонирани опасни отпадъци	Брой кампании	Приети количества опасни отпадъци от бита	Община Раднево	Лицензирана фирма
	1.8.Обезвреждане на пестициди с изтекъл срок и залежали пестициди, намиращи се в склада в кв. Гипсово		ПУДООС	2028	Обезвредени пестициди, намиращи се в склада в кв. Гипсово	% на обезвредени пестициди и залежали пестициди	100% обезвредени пестициди и залежали пестициди	Община Раднево	ПУДООС
	1.9.Рехабилитация на замърсени с отпадъци терени около населените места в общината		Общински бюджет	2021 - 2028	Намален риск за околната среда от нерегламентирани замърсявания с отпадъци	Рехабилитация на замърсени с отпадъци терени около населените места в общината	Брой рехабилитирани терени	Община Раднево	
	1. 10. Оптимизиране/ надграждане на регионалната система за управление на отпадъците		ОПОС, Общински бюджети	2021 - 2028	Осигурена необходима инфраструктура с цел намаляване на количеството депонирани битови отпадъци	Договорите за изпълнение на проектите са приключили с въведени в експлоатация инсталации; брой изградени инсталации	Намалено количество депонирани битови отпадъци и постигнати цели към 2030/2035 г	РСУО Стара Загора	

**ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА
И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ ОТПАДЪЦИ**

	1.11.Оптимизиране/ надграждане на общинската система за управление на отпадъците в т.ч . „умно“ сметосъбиране, сметоизвозване		Общински бюджет	2021 - 2028	Оптимизиране на системата за сметосъбиране и сметоизвозване	Проучване за „умно“ управление на сметосъбиране и сметоизвозване	Въведено „умно“ управление на сметосъбиране и сметоизвозване	Община Раднево	
	1.12. Изграждане на система от подземни контейнери на територията на град Раднево		Отчисления по чл.64 от ЗУО	2021 - 2028	Оптимизиране на системата за сметосъбиране. Ликвидиране на локални замърсявания около контейнерите	Брой изградени елементи от подземни контейнери	Ликвидиране на 100 % на площи с разпилени около контейнерите отпадъци	Община Раднево	

6. Координация с други планове и програми

Програмата за управление на отпадъците на община Раднево 2021-2028 г. е елемент от една цялостна система за планиране, поради което в този раздел е представена връзката между настоящата програма и други национални, регионални и общински програмни и стратегически документи. От своя страна изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще допринесе в по-малка или по-голяма степен за постигането на целите на редица европейски, национални, регионални и местни планови документи:

1. „Нова стратегическа програма на ЕС за периода 2019—2024 г.“

На заседанието си в Брюксел на 20 юни 2019 г. Европейският съвет постигна съгласие по програма на ЕС за следващите пет години. В документа „Нова стратегическа програма за периода 2019—2024 г.“ се определят приоритетните области, които ще направляват работата на Европейския съвет и ще дават насоки за работните програми на други институции на ЕС.

Четири са основните приоритети на стратегическата програма:

- защита на гражданите и свободите
- развиване на силна и жизнеспособна икономическа база
- изграждане на неутрална по отношение на климата, екологична, справедлива и социална Европа
- защита на европейските интереси и ценности в световен план.

Стратегическата програма очертава и пътищата за постигане на тези цели.

2. Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г.

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна тема.

3. Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.

Спазване на законодателството на ЕС и участие и допринасяне за реализирането на законодателните ангажименти и инициативи на ЕС като пакета от мерки за създаване на Кръгова икономика до 2030 г.:

- Минимум 55% от общинските отпадъци да се рециклират до 2025 г., над 60% до 2030 г. и над 65 % до 2035 г.
- Над 50% от отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклират до 2025 г.
- Опасните отпадъци от домакинствата да се събират отделно до 2022 г., биологичните отпадъци до 2023 г. и текстилът до 2025 г.
- До 2035 г. количеството депонирани общински отпадъци трябва да се намали до 10% или по-малко от общото количество генерирани общински отпадъци.

4. Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.).

5. Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.

Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на

балансирано и устойчиво развитие на районите на страната и за преодоляване на вътрешнорегионалните и междурегионалните различия/неравенства в контекста на общоевропейската политика за сближаване и постигане на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

В рамките на стратегическия приоритет на документа: „Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда¹” е определена специфична цел за „ефективно използване на ресурсите в регионите чрез оптимизиране събирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, рециклиране и екологично обезвреждане в изпълнение на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа в периода до 2020 г. ”.

6. Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за постигане на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда.

7. Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 -2028 г.

8. Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО)

Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НППОО) е в съответствие с изискванията на РДО и на чл.50 от ЗУО и е неразделна част от НПУО. Тя определя мерки за прилагане на най-високото ниво в йерархията на управление на отпадъците.

9. Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци;

10. Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа

11. Зелена книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда

11. Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.

12. Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югоизточен район 2021-2027 г.

14. Програма за опазване на околната среда на община Раднево за 2021-2028 г.

15. План за интегрирано развитие на община Раднево 2021 – 2027 г..

7. Система за наблюдение, оценка и контрол на изпълнението

Наблюдението и оценката на изпълнението на програмата са ключови етапи от цялостния процес на планиране, с оглед проследяване на изпълнението на предварително поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост - извършване на актуализация.

Член 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програми за управление на отпадъците от общините, като поставя и следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола на програмата:

- Програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;
- Кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Наблюдението на изпълнението на Програма за управление на отпадъците на община Раднево 2021-2028 г. е процес на системно събиране и анализ на информация, относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки.

За всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми към програмата са посочени очаквани резултати от изпълнението ѝ, както и индикатори за текущо изпълнение и целеви индикатори. Именно за посочените резултати и конкретно определени индикатори ще се събира необходимата информация в рамките на системата за наблюдение, отчет и контрол. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и степента на изразходване на ресурсите.

Наблюдението на изпълнението на програмата за управление на отпадъците включва няколко важни аспекта.

Кметът на общината *организира наблюдението на изпълнението* на общинската програма за управление на отпадъците. Той определя звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата.

Вторият аспект се отнася до *събиране на информация* за проследяване на напредъка на изпълнението на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат за образуване, състав, събиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците е от съществено значение за проследяване на напредъка към постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. Изключително важно е общината да разработи и прилага единна информационна система за отпадъците. С оглед на това, че за някои мерки ще се налага измерване на информираността, развитието на социалните нагласи и участието на населението и бизнеса при изпълнение на мерките за отпадъците, целесъобразно е общината да провежда проучвания или анкетни допитвания. Сроковете за събиране и систематизиране на данните трябва да са съобразени с нормативно изискваните срокове за отчети и доклади, с цел постигане на ефективност и ефикасност на процеса. ЗУО изисква кметът на общината да представя годишен отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците за предходната година до 31 март, а регионалните сдружения за управление на отпадъците да представят годишни отчети за изпълнение на целите по чл. 31 от ЗУО до 10 март на следващата година.

На трето място, системата за наблюдение, отчет и контрол на изпълнението на програмата включва действия, които осигуряват необходимата информация за *междинни оценки и окончателна оценка* на степента на изпълнение на целите, както и механизъм за анализ на причините за евентуални проблеми при изпълнението им и за актуализация при необходимост. Като административен подход следва кметът на

общината да издаде заповед, в която подробно да са описани отговорностите на всички структурни звена в общината за набиране на съответната информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на Отчет пред общинския съвет за изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Орган за контрол по изпълнение на програмата е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта той изготвя *Отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците* през съответната година, който се представя в срок до 31 март, като копие от отчета се изпраща на РИОСВ. Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъкът при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година. Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-добро разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците - както общински съветници, така и широката общественост.

Член 52, ал.3, т.2 от ЗУО поставя най-общи изисквания по отношение на актуализацията на разработените от общините програми за управление на отпадъците - програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия.

Необходимост от актуализация на общинската програма за управление на отпадъците може да възникне по различни причини:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори - например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в програмата стратегически и специфични цели и в съответните програмни мерки;
- в резултат на фактори, свързани с изпълнението - значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

С оглед значението на изпълнението на целите в общинските програми за управление на отпадъците за изпълнение на националните цели, които страната докладва на ЕК, общината следва да предвиди междинна оценка на програмата след тригодишен срок на изпълнение, която ще посочи тенденциите и степента на изпълнение на програмните цели. В съответствие с изводите от оценката следва да се извърши актуализация на програмата, ако се налага. Ако обаче в резултат на промени в обстоятелствата се налага да се направи актуализация в друг времеви период, то тя може да се извърши по всяко време от изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците.

Процедурата за актуализация на общинската програма за управление на отпадъците следва процедурата за разработване и одобрение на програмата. Актуализацията на програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от общинския съвет и да се публикува за информация на обществеността.

8. Приложение 1. Анализ на текущото състояние при управление на отпадъците в община Раднево

8.1. Нормативни и програмни документи, регулиращи управлението на отпадъците в община Раднево

За да е фокусиран, този раздел от анализите се концентрира върху два основни въпроса:

1. Приета ли е нормативна уредба на местно ниво, която да съответства на изискванията на Закона за управление на отпадъците и да регламентира правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците?
2. Разработена ли е общинска програма за управление на отпадъците в съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците, Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. и Методическите указания на МОСВ от 2015г. за разработване на общински програми за управление на отпадъците, както и други национални програмни документи в разглежданата област?

За извършване на анализа и осигуряване на необходимата информация са събрани, проучени и анализирани следните информационни източници:

- национални и местни за община Раднево нормативни документи, регламентирани общинските отговорности, свързани с управлението на отпадъците;
- стратегически и програмни документи на национално ниво и на община Раднево относно управление на отпадъците.

Нормативната уредба и програмните документи на община Раднево в разглежданата област се основават на националното законодателство и следват националната политика по управление на отпадъците. Ето защо настоящият анализ в уводната част накратко представя ключови нормативни актове и програмни документи на национално ниво и най-вече разпоредбите, отнасящи се до компетенциите на местните власти в областта на управление на отпадъците.

Нормативни актове и програмни документи на национално ниво

През 2012 г. Народното събрание прие нов Закон за управление на отпадъците, отразяващ изискванията на Рамковата Директива за отпадъците 2008/98/ЕС на ЕС, като отмени предходния Закон за управление на отпадъците последно. Законът регламентира мерките и контрола за защита на околната среда и човешкото здраве чрез предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъците, както и чрез намаляване на цялостното въздействие от използването на ресурси и чрез повишаване ефективността на това използване.

Законът въведе т.нар. ***йерархия на управление на отпадъците***, която определя приоритетността при управление на отпадъците от гледна точка на най-добрата възможност за опазване на околната среда, предотвратяване на вредните въздействия върху нея и ефективно използване на ресурсите. ЗУО определя пет

възможни начина за третиране на отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

Предотвратяването на отпадъците определено като мерки, които се предприемат преди веществата или предметите да се превърнат в отпадък, с което се намалява:

а) генерираното количество отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл (количествено предотвратяване);

б) съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите (качествено предотвратяване на отпадъците).

Подготовка за повторна употреба включва почистване, проверка и поправка на употребявани продукти, които са станали отпадък, така че да могат да се употребяват повторно (например поправка на електрическо оборудване, мебели и др., които след като са поправени, се продават като втора употреба). Подготовката за повторна употреба е вид оползотворяване на отпадъците.

Рециклиране е начин за оползотворяване на отпадъците. Общата идея при рециклирането е, че един материал бива преработван с цел да се променят неговите физико-химични свойства и това да позволи той да се употребява повторно за същите или за други цели. Конкретните дейности по управление на отпадъците, които се класифицират като рециклиране съгласно ЗУО, включват (но не само):

✓ рециклиране на материали - например на пластмасови продукти или компоненти в пластмасови материали, стопяване на отпадъчно стъкло в стъклени продукти, употреба на хартиени отпадъци в заводи за хартия и др. Рециклирането на материали: например пластмасови гранулирани и пелетизирани за екструдирани или формоване, натрошени отпадъци от стъкла, сортиране на отпадъци от хартия, отговарящи на критериите за края на отпадъка;

✓ производство на компост, отговарящ на критериите за качество на продуктите.

Друго оползотворяване е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване” съгласно ЗУО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране.

Примери за друго оползотворяване са:

- изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в Приложение II към ЗУО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в Приложение I към ЗУО;

- насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване.

Обезвреждане- депониране (дори когато сметищен газ се използва за възстановяване на енергия); изгаряне и съвместно изгаряне, които не отговарят на критериите, за да бъдат определени като оползотворяване (в случай на съоръжения, предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци, които не отговарят на определени критерии, с помощта на формулата за енергийна ефективност в Приложение II към ЗУО), насипни дейности, когато не отговарят на дефиницията за оползотворяване.

Като първа стъпка от анализа са идентифицирани основните права и задължения на община Раднево, произтичащи от нормативните актове.

➤ Основни отговорности за общините по управление на отпадъците, произтичащи от ЗУО и подзаконовите нормативни актове към него

ЗУО и наредбите към него регламентираха широк спектър от отговорности за общините, в лицето на кмета на общината, основните от които са:

- разработване на общинска наредба за управление на отпадъците и общинска програма за управление на отпадъците;
- осигуряване на съдове за битови отпадъци, събирането и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии в населените места, предназначени за обществено ползване;
- избор на площадки, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци. Кметът предприема действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за осигуряване на ново съоръжение за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията, за което уведомява съответната РИОСВ;
- организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от текуща ремонтна дейност от домакинствата. В новия закон отпада задължението на общините за осигуряване на депа за депониране на строителни отпадъци.
- разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и за поэтапното постигане на целите на общината за повторна употреба и рециклиране на тези отпадъци;
- организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства и електронно и електрическо оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, отработени масла, излезли от употреба гуми);
- организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци от бита и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане, като напр. опаковки от негодни препарати за растителна защита, използвани за градините на домакинствата, опаковки от химикали и препарати и стари такива и др.;
- разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и биоотпадъци, (в т.ч. за определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане), както и за постигане за целите за намаляване на депонираните биоразградими отпадъци на общинските депа и постигане на целите за оползотворяване на биоотпадъците;
- осигуряването на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата, зелени отпадъци и други във всички населени места над 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места, в конкретния случай задължението е за град Раднево.
- почистването от отпадъци на общинските пътища, вкл. техните сервитути, което е също нов ангажимент за всички собственици на пътища;

- определя изискванията към площадките за пунктовете за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките;

- осигуряването на информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15 от ЗУО, , както и информация относно мерките за предотвратяване образуването на отпадъци и предотвратяването на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин;

- поддържането на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община и на площадките, осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци, което е също нов ангажимент за кметовете на общини;

- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища, организиране на почистването им;

- съдействие за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;

- осигуряване на информация на обществеността по всички ангажименти на общината чрез интернет-страницата на общината, както и по друг подходящ начин и провеждане на информационни кампании за населението и бизнеса, свързани с разделното събиране на отпадъците;

- организиране на събирането на данни и предоставяне на информация на НСИ, ИАОС, съгласно изискванията на Наредбата за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри;

- внасяне на отчисленията за следексплоатационни грижи за депата за битови отпадъци и за депониране на отпадъци в необходимия размер и срокове;

- предлагане за одобряване от Общинския съвет на такси за заплащане на услугите, предоставяни от общината, свързани с отпадъци;

- подготовка за и участие в заседанията на Общото събрание на РСУО и изпълнение на решенията на Общото събрание на РСУО;

- контрол на изпълнението на общинската наредба за управление на отпадъците в допълнение към контролните правомощия, които ЗУО предоставя на кмета на общината и по-конкретно контрол върху:

- дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци;

- дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци на общински и/или регионални депа;

- площадките за дейностите с отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ);

- спазването на други изисквания, определени с наредбата по чл. 22.

ЗУО определя и размера на глобите, които кметовете или оправомощени от тях лица могат да налагат на основание на ЗУО.

С приемането на Закона за управление на отпадъците към общините се поставиха конкретни задължения, свързани с рециклирането и оползотворяването на битовите отпадъци, както и конкретни изисквания за управление на строителните отпадъци. Това са и най-големите предизвикателства за общините при управление на отпадъците за периода до 2035 г.

ЗУО и наредбите по прилагането му поставят конкретни количествени цели, които общините следва да изпълнят поетапно до 2035 г., както следва:

- най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и

рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци, а именно:

- 31 декември 2021 г. – 51 на сто;
- 31 декември 2022 г. – 52 на сто;
- 31 декември 2023 г. – 53 на сто;
- 31 декември 2024 г. – 54 на сто;
- 31 декември 2025 г. – 55 на сто
- най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло), а именно:
 - до 31 декември 2025 г. – най-малко до 50 на сто от общото им тегло;
 - до 31 декември 2030 г. – най-малко до 30 на сто от общото им тегло.

Целите се изпълняват от общините в РСУО, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната регионална система.

Системите за третиране на строителни отпадъци осигуряват най-късно до 1 януари 2020 г. подготовка за повторната им употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци, включително при насипни дейности, чрез заместване на други материали с отпадъци в количество не по-малко от 70 на сто от общото им тегло, от което се изключват материали в естествено състояние, определени с код 17 05 04 от списъка на отпадъците съгласно Решение 2000/532/ЕО.

В съответствие с европейските практики и политика, с оглед стимулиране и ускоряване на процесите на рециклиране и оползотворяване на отпадъците, държавата въведе икономически инструменти. Такъв инструмент са паричните отчисления за депониране на отпадъците, въведени чрез ЗУО, които стимулират общините да прилагат по-високите нива в йерархията за управление на отпадъците.

Размерът на отчисленията е нормативно определен и нараства в годините както следва:

– за депата, които отговарят на нормативните изисквания

2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г. и всяка следваща година
15 лв./т	22 лв./т	28 лв./т	36 лв./т	40 лв./т	45 лв./т	57 лв./т	69 лв./т	82 лв./т	95 лв./т

- за депата, които не отговарят на нормативните изисквания, отчисленията се заплащат в двоен размер, освен ако не отговарят на едно от двете условия, посочени в § 4 от допълнителните разпоредби на Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци от общините и по-конкретно:

- При изпълнение на целите за отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци.

- При изпълнение на целите за биоразградимите и за биоотпадъците, общините се освобождават от заплащане на 50% от отчисленията за депониране на отпадъци.

- Ако общините изпълнят двата вида цели, те се освобождават на 100% от заплащане на отчисленията за депониране.

- При неизпълнение на изискванията за осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци за населени места над 10 000 ж. до средата на 2014 г. отчисленията за депониране се увеличават с 15%.

За депониране на строителни отпадъци се заплащат отчисления в същите размери както, посочените по-горе за битови отпадъци.

➤ **Закон за местните данъци и такси**

Определя местните данъци и такси, включително такса „Битови отпадъци”, приходите от която постъпват в общинския бюджет.

Размерът на таксата трябва да се определя за всяка услуга поотделно:

- сметосъбиране и сметоизвозване;
- обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения;
- чистота на териториите за обществено ползване.

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събиране, включително разделно, на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации, или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от ЗУО;
- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Размерът на таксата се определя в левове според количеството на битовите отпадъци.

Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет. През 2014 г. бяха приети промени в закона, с които не се допуска тази пропорционална основа да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена. В тази връзка до 30 март 2015 г. Министерският съвет съвместно с Националното сдружение на общините в Р България следваше да разработят методика за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които служат за определяне размера на таксата за битови отпадъци. След неколkokратни отлагания в закона последната фиксирана дата за новите промени е 01.01.2022 г.

Таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в населените места се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от Общинския съвет.

Нормативна уредба на община Раднево по управление на отпадъците

Важна предпоставка за решаване на въпросите от местно значение, в това число и управлението на отпадъците, е създаването на законосъобразна и целесъобразна нормативна уредба от органите на местното самоуправление.

ЗУО определя *изисквания за съдържание на общинските наредби* за управление на отпадъците, които трябва като минимум да уреждат:

1. Условието и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови, включително биоразградими (в т.ч. и биоотпадъци) и опасни битови отпадъци;

2. Условието и реда за създаването и функционирането на системите за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, включително образувани такива отпадъци от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради и населените места, за които се въвеждат тези системи;

3. Условието и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, в т.ч. от ремонтната дейност на домакинствата;

4. Условието и реда за изхвърлянето, събирането, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на масово разпространени отпадъци/отпадъци от опаковки; излезли от употреба моторни превозни средства и електронно и електрическо оборудване; излезли от употреба батерии и акумулатори; отработени масла; излезли от употреба гуми;

5. Изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките /отнася се до пунктовете за предаване на посочените отпадъци в рамките на населените места, известни сред населението и като пунктове за вторични суровини/, изискването за поддържане на публичен регистър от общината с точното местоположение и какви отпадъци приемат, работно време и т.н. Това са изисквания, например, свързани с местоположението на тези пунктове – в определени зони, обозначенията на тези пунктове и други технически изисквания, работно време, какви отпадъци се приемат и др.;

6. Условието за предаване на отпадъци на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други в населените места над 10 000 жители, както и населените места, за които общините доброволно осигуряват такива площадки, ако са под 10 000 жители;

7. Заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на ЗМДТ.

В Наредбата за управление на отпадъците по чл.22 от ЗУО, одобрена от общинския съвет, общините следва да разпишат и разширят обхвата на контролните правомощия на контролните звена на общините, като включат в този обхват контрол за спазване на допълнителните към ЗУО изисквания, които са включили в общинската наредба.

Освен посочените по-горе минимални изисквания за съдържание на общинските наредби по чл.22 от ЗУО, общините могат да включат детайлизирането и уреждането на широк кръг въпроси от компетенции на общините, свързани с отпадъците и чистотата, произтичащи от ЗУО и други закони.

Основният нормативен акт, регламентиращ обществените отношения, свързани с управлението на отпадъците на територията на община Раднево, е

Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Раднево.

Наредбата е приета с Решение № 688/24.04.2014 г., изм. и доп. с Решение № 230/24.09.2021 г. на Общинския съвет на община Раднево на основание чл. 22 от ЗУО от 2012 г., като в нея са регламентирани както правата и задълженията на физическите и юридическите лица, свързани с екологосъобразното управление на отпадъците на територията на общината, така и тези на местната администрация.

В наредбата са изброени детайлно задълженията на кмета на общината, както и задълженията на физическите и юридическите лица. В отделни раздели са разписани условията и редът за създаването и функционирането на системите за събиране, включително разделно, на различните потоци битови отпадъци.

Изискванията към дейностите по събиране, в т.ч. разделно събиране и третиране на биоотпадъците целесъобразно са регламентирани в отделен раздел. Включени са норми както относно реда и условията за третиране на биоотпадъците, образувани от домакинствата и в резултат на дейността на юридическите лица, така и за тези, образувани от поддръжката на зелените площи общинска собственост.

В наредбата се съдържат и условията и редът за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци и такива образувани от разрушаване на сгради, включително и за случаите, в които община Раднево се явява възложител на СМР.

Регламентирани са редът и начинът за разделно събиране на опасните отпадъци от бита. Включени са самостоятелни раздели с разпоредби относно управлението на МРО – събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, включително образувани такива отпадъци от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради и населените места, за които се въвеждат тези системи; ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС.

Наредбата адресира задължението на кмета да осигурява информация на обществеността относно функционирането на системите за управление на отпадъците от компетенции на общината.

В Наредбата липсват разпоредби относно задължението на лицата, извършващи дейности по събиране и предаване за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, да предоставят информация на общината по образци, ред и периодичност, определени, например, със заповед на кмета на общината. Подобни разпоредби са от ключово значение, тъй като събирането на информация за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци е едно от условията, за да може общината да подготви доклад и да докаже пред МОСВ изпълнение на целите – и съответно – освобождаване от заплащане на отчисления за депониране по чл. 64 от ЗУО.

Регламентиран е начинът за контрол на изпълнението на общинската наредба за управление на отпадъците, както и административно-наказателните разпоредби, които следва да бъдат наложени в случай на неизпълнение на същата.

Други общински наредби с отношение към управлението на отпадъците на територията на община Раднево са:

Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Раднево, изм. и доп. с Решение №325/28.01.2021г.;

Тази наредба урежда реда и начина за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги (в т.ч. такса битови отпадъци), предоставяни на физически и юридически лица на територията на община Раднево, както и реда и сроковете за тяхното събиране. Такса битови отпадъци се заплаща за услугите по събирането, транспортиране и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно – сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения, чистота на териториите за обществено ползване. Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

- Осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации, или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по Закона за управление на отпадъците.
- Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.
- Наредбата определя такса битови отпадъци на база данъчната оценка на ползваните имоти от гражданите и на база данъчната оценка или отчетна стойност за юридическите лица. Във връзка с прилагането на принципа „замърсителят плаща“ Община Раднево предоставя възможност за определяне на таксата на база количество на битовите отпадъци.

За имоти според количеството на битовите отпадъци, съобразно районите с организирано сметосъбиране и сметоизвозване, съгласно заповедта на кмета за определяне границите на районите и видът на предлаганите услуги по чл.62 от ЗМДТ, таксата се определя според количеството на битовите отпадъци, съобразно броя на съдовете за съхранението им и кратността на сметоизвозване.

Програмни документи на община Раднево, адресиращи въпроси относно управление на отпадъците

Програма за управление на отпадъците на община Раднево

Програмата за управление на отпадъците е разработена през 2016 г. на основание на Закон за управление на отпадъците от 2012 г. и е разработва в съответствие с НПУО 2014-2020 г.

При разработването на настоящата Програма за управление на отпадъците, община Раднево взема предвид основните изисквания на Закона за управление на отпадъците относно разработването на общински програми за управление на отпадъците:

- Общинската програма да се разработи, като се вземат предвид структурата, целите, времевия хоризонт и предвижданията на НПУО.
- Общинската програма да включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, регламентирани в ЗУО.
- Общинската програма за управление на отпадъците да се разработва като се вземат предвид и Методическите указания на МОСВ за разработване на общински

програми за управление на отпадъците. Указанията бяха одобрени със Заповед на министъра на околната среда и водите.

- Да се осигури обществен достъп до програмата на общината за управление на отпадъците.

За да включва пълния програмен цикъл, следва периодично да се отчита изпълнението на програмата с оглед предприемане на коригиращи мерки при неизпълнение на някои от дейностите в програмата.

Програма за опазване на околната среда на община Раднево 2021-2028 г.

Поради изтичане на срока на програмата за опазване на околната среда на общината от 2016-2020 г. в края на 2020 г. бе разработена нова такава програма за опазване на околната среда 2021-2028 г. Същата е приета с Решение № 317/28.01.2021 г. на Общински съвет Раднево.

Програмата 2021-2028 г. разглежда в координация и взаимнообвързано различните аспекти на състоянието на компонентите и факторите на околната среда, като набелязва краткосрочни мерки за подобряване на състоянието.

Целта, която програмата си поставя в областта на управление на отпадъците, е подобряване на системата за управление на отпадъците и ликвидиране на нерегламентираните сметища. Програмата подчертава необходимостта част от дейностите по управление на отпадъците да бъдат реализирани в сътрудничество между общините от РСУО, тъй като това ще позволи на общините да споделят разходите за инвестиции и експлоатация, както и да се възползват от ефекта от мащаба.

Програмата за управление на отпадъците 2021-2028 г. е секторна програма и ще е неразделна част от програмата за опазване на околната среда на община Раднево 2021-2028 г.

План за интегрирано развитие на община Раднево 2021-2027 г.

План за интегрирано развитие на община Раднево 2021-2027 г. (ПИРО) очертава няколко основни приоритета за развитие на общината. Единият от тези приоритети е насочен изцяло към подобряване и опазване на околната среда и на природните ресурси. Посочена е цел Постигане на чиста околна среда. Предвидени са мерки по оптимизация на системата за управление на отпадъците, за оптимизиране на събирането и третирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Конкретните мерки, които ще осигурят постигането на целта са както следва:

- Изграждане на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата в гр. Раднево;
- Закриване на съществуващо сметище за твърди битови отпадъци на Община Раднево;
- Поетапно изграждане на система от подземни контейнери за събиране на битовите отпадъци на територията на гр. Раднево;
- Въвеждане на система за сепариране на битовите отпадъци, генерирани от община Раднево – съвместно с община Гълъбово.

Предвидени са дейности/проекти за подобряване дейностите управлението на отпадъците на територията на общината, в т.ч.:

- Изграждане на площадка за разделно събиране и третиране на строителни отпадъци;

- Въвеждане на система за разделно събиране на хранителните отпадъци в община Раднево и предаването им за последващо третиране;
- Въвеждане на разделно събиране на текстилни отпадъци в община Раднево;
- Изграждане на инсталация за третиране на биоразградими хранителните отпадъци на територията на РЦУО – Стара Загора в рамките на Регионалната система за управление на отпадъците;
- Изграждане на допълнителен модул за стабилизиране на биоразградимата фракцията към инсталациите за сепариране;
- Изграждане на втора клетка към Регионалното депо за битови отпадъци;
- Изграждане на инсталация за инсенериране на отпадъците и енергийното им оползотворяване в регион Стара Загора.

Основни изводи и препоръки

■ Законодателството относно управление на отпадъците, прието през последните години, поставя високи и конкретни изисквания към местните власти относно подобряване на йерархията на управление на потоците отпадъци, за които отговорност носят общините. Несправянето с тези задължения води до сериозни финансови последици за общините и съответно – за населението и бизнеса;

■ Анализът на общинските наредби показва, че община Раднево има опит и традиции в разработването и прилагането на местна нормативна уредба по управление на отпадъците;

■ Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Раднево изпълнява изискванията на ЗУО от 2012 г. за съдържание; подробно регламентира правата и задълженията на физическите и юридическите лица, отговорностите на кмета, изискванията към системите за разделно събиране на различни отпадъчни потоци, контрола за изпълнение на разпоредбите. Препоръчително е Наредбата да се допълни с текстове, регламентиращи задълженията на лицата, извършващи дейности по събиране и предаване за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, да предоставят данни в общината за събраните и предадени количества отпадъци по ред, образец и периодичност, утвърдени със заповед на кмета на общината. Подобни разпоредби са от ключово значение, тъй като събирането на информация за изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци е от съществено значение, за да може общината да докаже пред МОСВ изпълнение на целите – и съответно освобождаване от заплащане на отчисления за депониране по чл.64 от ЗУО;

■ Община Раднево има натрупан опит и изпълнява нормативните си задължения за разработването на общински програмни документи, в т.ч. относно управление на отпадъците. Модерното управление на отпадъците е сред програмните приоритети на общината, видно не само от тематичните програми, отнасящи се до околната среда, но и от общите планови документи, които включват интегрирано развитие на общината за периода до 2028 г. Общината е предприела своевременно действия за разработване на общинска Програма за управление на отпадъците, към която като неразделна част се разработва подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъците.

8.2. Данни за отпадъците

Според Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците, анализът на отпадъците следва да включва анализ на

битовите отпадъци, анализ на строителните отпадъци и анализ на утайките от пречиствателни станции за отпадъчни води.

Анализ на битовите отпадъци

Анализът на битовите отпадъци е ключов анализ, който предшества разработването на общинската програма. В него трябва да се обърне внимание, както на смесените битови отпадъци, така и на битовите отпадъци от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло, на биоразградимите отпадъци и биоотпадъците, тъй като за тях според българското законодателство страната ни трябва да постигне конкретни количествени цели.

Анализът на битовите отпадъци се стреми да даде отговор на следните въпроси:

- Какви са общите количества и тенденциите относно битови отпадъци в общината за анализирания период: в абсолютни количества, на жител/година, сравнение със средното за страната;
- Какъв е морфологичният състав на битовите отпадъци в общината;
- Какви са количества на повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период.

Определение за битови отпадъци

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО *битови отпадъци са* “отпадъците от домакинствата” и “подобни на отпадъците от домакинствата” (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

"Биоразградими" са всички битови отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

"Биоотпадъци" са биоразградими битови отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Информационно обезпечение на анализа

За целите на настоящия анализ е използвана основно информация от община Раднево, НСИ, информация от Годишните доклади на РИОСВ гр. Стара Загора за състоянието на околната среда, ИАОС и др.

Състояние и тенденции относно битовите отпадъци

На територията на община Раднево се образуват различни по вид и характер отпадъци. Тяхното нарастване и намаляване зависи от няколко фактора:

- Разположение на населените места, инфраструктура, плътностна застрояване;
- Брой на населението в тях;
- Дейността на населението, като източник на образуването;
- Икономическото положение в сравнение с това в страната.

На територията на общината се генерират основно твърди битови отпадъци. Основните източници на битови отпадъци, приблизително 80% е населението и около 20% са от търговски, административни, социални, фирмени и други подобни обекти. Генерират се също така и производствени отпадъци, които по преценка на експертите са с общ характер и част от тях изискват разделно събиране.

В община Раднево се наблюдават тенденции, идентични на тези в страната, а именно: отчита се увеличение на общото количество на смесените битови отпадъци за

територията на общината, както на национално ниво. Данните са представени в следващата таблица.

Таблица 1. Събрани смесени битови отпадъци в община Раднево

	2016	2017	2018	2019	2020
Количество на събраните битови отпадъци (тона)					
Община Раднево	5 734	6 441	6 705	6 324	6 284
България - общо	2 881 000	3 080 000	2 862 000	-	-
Количество на събраните битови отпадъци - динамика (% , предх. год. = 100)					
Община Раднево	100.00%	112.33%	104.10%	94.32%	99.37%
България – общо	100.00%	106.91%	92.92%	-	-
Население – брой					
Община Раднево	18 475	18 206	17 877	17 518	17 615
България – общо	7 101 859	7 050 034	7 000 039	6 951 482	6 916 548
Население - динамика (% , предх. год. = 100)					
Община Раднево	100.00%	98.54%	98.19%	97.99%	100.55%
България - общо	100.00%	99.27%	99.29%	99.31%	99.50%
Събрани отпадъци (кг/ж./г.)					
Община Раднево	310	354	375	360	357
България - общо	406	435	407	-	-
Събрани отпадъци на жител - динамика					
Община Раднево	100.00%	114.19%	105.93%	96.00%	99.17%
България - общо	100.00%	107.14	93.56		

Източник: Община Раднево, НСИ и експертни изчисления

През разглеждания период, се наблюдава увеличение на количествата смесени битови отпадъци събрани на територията на община Раднево, след което имаме плавен спад. Същата тенденцията се наблюдава и при депонирането.

Нормата на натрупване на отпадъци на човек от населението в общината през последните години е в допустимите референтни стойности и под средните нива за страната.

Населението на общината намалява за периода 2016-2020 г., но годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава, лек спад се наблюдава едва през последните две години. Това се дължи на променящите се потребителски навици и начин на живот на домакинствата, късия живот на произведените стоки на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения

За редуциране обема на депонираните количества е препоръчително увеличаване дела на разделно събраните рециклируеми отпадъци, разширяване на фамилното компостиране на зелените и биоразградими отпадъци, осигуряване на възможности за отделно събиране на строителните отпадъци при ремонти и други мерки.

Друг важен аспект на анализа на отпадъците е свързан с определянето на общо генерираните отпадъци и нормата на натрупване на отпадъци. За целта към количеството на събраните смесени битови отпадъци е необходимо да бъдат добавени количествата на разделно събраните отпадъци от организацията за оползотворяване на отпадъци, с която община Раднево има сключен договор, събраните количества в т.нар. пунктове за вторични суровини, както и зелените отпадъци от общинските паркове и градинки.

Таблица 2. Количества разделно събрани и сепарирани отпадъци от опаковки в община Раднево (тона)

	2017	2018	2019	2020
Постъпили отпадъци от опаковки	2,666	10,005	25,924	9,959
от тях рециклируеми:				
хартия	1,175	3,510	11,078	4,368
Пластмаса и метал	1,491	4,160	4,000	2,351
стъкло	00,00	2,335	10,846	3,240

Източник: Община Раднево

Таблица 3. Количества разделно събрани опаковки, ИУЕО, НУБА, опасни отпадъци от домакинствата в община Раднево (тона)

Разделно събрани (тона)	2017	2018	2019	2020
Опаковки и отпадъци от опаковки (рециклируеми)	2.666	10.005	25.924	9.959
ИУЕО	6.759	16.538	19.280	32.160
НУБА	0.520	0.729	0.635	0.422
Опасни отпадъци от домакинствата	0.00	0.025	0.126	0.034
Вс. разделно от системите	9.945	27.297	45.965	42.575

Източник: Община Раднево

Към горепосочените количества трябва да се добавят количествата разделно събрани отпадъци от пунктовете за изкупуване на вторични суровини.

Нормата на натрупване на отпадъци за община Раднево е представена в следващата таблица:

Таблица 4. Норма на натрупване на отпадъци в община Раднево

	2017	2018	2019	2020
Количество на събрани смесени битови отпадъци - т	6 441	6 705	6 324	6 284
Количество на разделно събрани отпадъци – т	10	27	46	43
Количество събрани зелени отпадъци от общински паркове, градинки, домакинства и др. на площадката за компостиране	0	32	81	102
Общо смесени битови отпадъци, разделно събрани отпадъци и зелени отпадъци– т	6 451	6 764	6 451	6 429
Население - бр.	18 206	17 877	17 518	17 615
Норма на натрупване на смесените битови отпадъци - кг/ж./г.	354	375	361	357
Норма на натрупване общо за смесените битови отпадъци, разделно събраните отпадъци и зелените отпадъци - кг/ж./г.	354	378	368	365

Източник: Община Раднево, НСИ, експертни изчисления

В сравнение със средната норма на натрупване на отпадъци за страната през 2018 г. - 407 кг./ж./г. (по данни на НСИ) при община Раднево се наблюдават благоприятни стойности на показателя. В същото време средната норма на натрупване за населените места с население 3-25 хил. (където попада гр. Раднево), нормата съгласно Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, одобрена от МОСВ е 295.5 кг/ж/г, а за селища под 3 хил. жители, каквито са всички села в Общината, нормата е още по-ниска - 241.7 кг/ж/г. Видно е, че за периода 2017 – 2020 г община Раднево надвишава този показател.

В окончателния доклад от 2019 г. за „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“- проект на Българо-Швейцарска програма за сътрудничество за община Раднево е определена норма на натрупване 382 кг/ж./г.

Друг важен аспект на анализа на отпадъците е свързан с морфологичния им състав. На следващата фигура са показани осреднените процентни дялове на отделните фракции отпадъци включени в състава на смесените битови отпадъци за община Раднево, съгласно извършения анализ на морфологичния състав на битовите отпадъци на Община Раднево.

Фигура 1. Морфологичен състав на отпадъците средно за община Раднево (%)

Източник: Обобщен финален доклад „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“- проект на Българо-Швейцарска програма за сътрудничество

Съгласно морфологичния състав на отпадъците за община Раднево се достига до следните изводи: Фракциите с най-висок средногодишен процент са ситна фракция под 4 см, градински, пластмаса и текстил. Фракциите с най-нисък средногодишен процент са гума, дървесина и кожа. Фракции с най-изявена сезонна флукутация са ситна фракция под 4 см, картон, градински и хартия. Фракции с най-слаба сезонна флукутация са гума, опасни и кожа.

В периода 2016 г. – 2019 г. община Раднево само една година е постигнала целите по чл.31 ал.1 т.1 от ЗУО за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали вкл. хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата – най-малко 50 на сто от общото им тегло.

Анализ на строителните отпадъци

В община Раднево, строителните отпадъци се формират основно от строителството, реконструкцията и ремонта на сградите, улици и пътища (когато Общината е възложител на СМР или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи и от ремонтната дейност на домакинствата), като делът им в общото количество на ТБО не е голям. На територията на община Раднево няма Депо за строителни отпадъци. Строителните отпадъци, които се генерират на територията на общината са в резултат на строителни дейности – ново строителство, ремонт и разрушаване на стари сгради. След издаване на съответното разрешително от страна на Кмета на Общината, фирмите генериращи тези отпадъци ги извозват до площадки за рециклиране, влагат ги в обратни насипи или ги предават за повторна употреба. Минималните количества, които не могат да се използват за тези дейности, се предават за обезвреждане на Регионалното депо за отпадъци.

В настоящата програма се идентифицира необходимостта от „инвестиционни“ мерки и за достигане целите за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване. В тази насока ще бъде необходимо, по собствена инициатива и за своя сметка община Раднево да организира създаването на площадка за временно съхранение на строителните отпадъци от ремонтните дейности на домакинствата и отпадъците от строителни и разрушителни дейности, на които общината е Възложител или в сътрудничество с частен доставчик на услугата и последваща обработка на строителните отпадъци, които да се рециклират. Раздробяването и друго третиране за рециклиране може да се извършват от нает изпълнител с мобилно оборудване. Общината трябва да събира адекватна такса вход за възстановяване на инвестициите за обекта и разходите за раздробяване и сортиране на отпадъците. Остатъците, които не могат да бъдат рециклирани или замърсените неретикулируеми строителни отпадъци, или тези класифицирани като напълно инертни отпадъци, ще се доставят на регионалното депо (на РЦУО-Ст. Загора) за депониране след заплащане на входна такса. Като алтернатива Общината може да изгради съоръжение за рециклиране на строителни отпадъци чрез публично-частно партньорство. Като вариант и в зависимост от бъдещето на “Мини Марица – Изток” ЕАД, може да се помисли за съвместно изграждане на такава площадка, като рециклираните строителни отпадъци да се оползотворяват, като се извършва насипване на вътрешно-рудничните пътища.

Анализ на отпадъците от утайки от ПСОВ

В Общината единствено в град Раднево има пречиствателна станция за пречистване на битовите отпадъчни води. ПСОВ е завършена и е в експлоатация от 03.05.2017 г. Пречистените отпадъчни води от ПСОВ, обслужваща гр. Раднево и кв. „Гипсово“, чрез заустващ колектор се заустват в р. Сазлийка. Не се очаква изпускане на вредни емисии в зоната на заустване, пречистените отпадъчни води отговарят на „Наредба №6/09.11.2000г. за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти“.

В процеса на пречистване се образуват утайки, които съдържат множество потенциални замърсители и поради това е необходимо да се планира тяхното третиране и обезвреждане, като компонент на системата за интегрирано управление на отпадъците. Обемът на утайките зависи от вида на отпадъчните води и възприетия начин на пречистване.

В процеса на почистване на отпадъчните води голяма част от замърсителите преминават в първичните утайки, което налага тяхното по-нататъшно третиране и обезвреждане.

Съществуват следните утвърдени методи за обезвреждане и оползотворяване на утайките от ПСОВ:

- Стабилизиране на утайките - утайките се стабилизират преди последващо третиране. Суровите утайки от уплътнителя могат да останат нетретирани само ако впоследствие бъдат обработени в инсинератор за сурови утайки. Стабилизиране на утайките се извършва или в анаеробни (напр. метан- танкове), или при аеробни условия (напр. вентилационни съоръжения);
- Обезводняване – извършва се с цел да се намали значително водното съдържание в утайките от ПСОВ, особено с цел намаляване на транспортните разходи. Това става чрез използването на утайтелни центрофуги и преси;
- Сушене – постига се допълнително намаляване на количествата утайки, подлежащи на третиране, както и допълнително стабилизиране и хигиенизиране на утайките от ПСОВ;
- Преобразуване - това е един по-широк кръг от процеси, при които утайките от отпадъчни води се трансформират с цел оползотворяване на съставките им и неутрализиране на съдържащите се в тях потенциално опасни компоненти. Много често преобразуването на утайките включва обезводняване и/или сушене като предварителна стъпка. С преобразуването се неутрализират съдържащите се в утайките потенциално опасни компоненти, както и се трансформират с цел оползотворяване на полезните в тях съставки. Преобразуването може да включва например компостиране и разграждане на утайките с цел оползотворяването им в земеделието и за рекултивация на нарушени терени;
- Термично оползотворяване - позволява в най-голяма степен неутрализирането на опасните съставки в утайките. Като метод обаче той е свързан с най-високи разходи. Съществуват множество способности като например съвместно изгаряне, газификация ит.н;
- Биологично оползотворяване - може да се осъществи след съвместно анаеробно разграждане или чрез компостиране.

На европейско ниво все повече се предпочита оползотворяване на утайките чрез методите на изгаряне с оползотворяване на енергията и извличане на фосфора, въпреки че широко се прилагат методите за оползотворяване в земеделието и за възстановяване на нарушени терени, а в новите страни членки, в т.ч. и България, депонирането е най-често срещан метод.

В ПСОВ – гр. Раднево, излишните утайки се третират чрез аеробна стабилизация, уплътняване и обезводняване с шнекова филтър-преса. Утайките се управляват съгласно „План за управление на утайките“ за пречиствателната станция и разходите за това са включени в тарифата за канализация. Пречиствателната станция е предадена за стопанисване на ВиК Стара Загора и разходите по третиране на утайките се включват в таксите, които жителите заплащат на дружеството за предоставените от него услуги.

Утайките, които се генерират средногодишно от Пречиствателна станция - гр. Раднево са около 60 т сухо вещество.

През последните години учени от „Тракийски университет“ – Стара Загора разработват технологии за иновативни продукти от утайките от ПСОВ за прилагане в селското стопанство и в градинарството. Има проучвания и от Института по почвознание "Н. Пушкиров" за качествата на утайките от ПСОВ Раднево и възможността им за използване за рекултивация на терени, засегнати от

въгледобивната промишленост. На практика, обаче все още няма практическо решениена въпроса.

С въведените отчисления за депониране по ЗУО се увеличават значително текущите разходи за депониране и депонирането трябва да бъде използвано само частично до преминаване на процедурите и проучванията за оползотворяване на утайките най-вече за рекултивация на нарушени терени в района на община Раднево.

Отговорността за оползотворяване на утайките е на регионалния ВиК оператор Стара Загора. Съвместно с общината оператора трябва да се намери решения за оползотворяване на утайките, като утайки се депонират по изключение.

Основни изводи и препоръки

■ Годишните количества генерирани битови отпадъци на територията на община Раднево от 2016 г. до 2020 г. в началото се увеличават, а в двете последни години се очертава тенденция към намаляване. Годишната норма на натрупване на отпадъци на човекотнаселението също следва тази тенденция. Населението на общината намалява за периода 2016-2020 г.

■ За периода 2016 г.-2020 г. нормата на натрупване за община Раднево остава с по-благоприятна стойност от средната за страната.

■ Общината следва да планира и изпълни мерки за намаляване на депонираните и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, за да изпълни европейските и национални цели за отпадъците за предстоящия период до 2028 г. в съответствие със ЗУО и Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците и третиране на биоразградимите отпадъци.

■ Препоръчително е община Раднево да предприеме допълнителни действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности, в резултат на което да се постигне намаляване на количествата на депонираните смесени битови отпадъци и подобряване на техния състав от гледна точка на извличане на рециклируеми отпадъци.

■ Препоръчително е общината да обсъди възможностите за рециклиране на общинско ниво или на регионален принцип на отпадъците от строителния бранш с други съседни общини и строителния бизнес, както и възможностите за повторно използване на селективно разрушени сгради.

■ Препоръчително е „В и К“ ООД Стара Загора заедно с община Раднево да анализират възможността и предприемат мерки в дългосрочен план да се оползотворят утайките, а депонирането да се минимизира по изключение.

8.3. Инфраструктура за управление на отпадъци

Ключова предпоставка за нивото на рециклиране и оползотворяване на отпадъците и опазване на околната среда и човешкото здраве е подходящата като тип и капацитет инфраструктура. В тази връзка в настоящия раздел е направен обстоен анализ на наличната инфраструктура в община Раднево за потоците отпадъци, чието управление е от компетенциите на общината.

Информационни източници за анализа са програмни документи на национално ниво, информация, публикувана от МОСВ, ИАОС, РИОСВ - Стара Загора, както и информация, налична в община Раднево.

Анализът на инфраструктурата търси отговор на следните основни въпроси:

- Какви са настоящата ситуация и тенденциите по отношение на осигуряване от общината на инфраструктура за отпадъци;
- Осигурената, изградена и в процес на изграждане инфраструктура, която обслужва или би могла да обслужва община Раднево на нейна територия и в РСУО

– Стара Загора, достатъчна ли е за третиране на отпадъците в съответствие с нормативните изисквания и за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците;

- Необходима ли е допълнителна инфраструктура за подобряване на услугите и прилагане на йерархията на управление на отпадъците в общината.

В края на анализа са направени основни изводи и препоръки, с цел идентифициране на необходимите мерки по отношение на инфраструктурата за отпадъците.

Анализът е направен и в контекста на нивото на развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъците като цяло в българските общини.

Конкретните данни очертават следните тенденции:

- Проучванията и изводите в НПУО 2020-2028 г. показват, че е изградена и продължава да се изгражда мащабна инфраструктура за екологосъобразно третиране на битовите отпадъци и на други потоци отпадъци, и РСУО и общините са осигурени с модерна техническа инфраструктура, финансирана основно от ОПОС, националния бюджет, бюджета на общините и ПУДООС.

- Към 2020 г. са изградени и функционират всички депа за управление на отпадъците на регионален принцип (51 броя), с изключение на два региона, в които депата са в процес на изпълнение и които са намерили временно решение за третиране на отпадъците в съответствие с изискванията. Един регион е намерил решение за третиране на отпадъците в частна инсталация.

- Към 2018 г. 41 общини изпълняват заложените цели по чл. 31, ал. 1 от ЗУО.

- Голяма част от общините са добре обезпечени със съдове за смесени битови отпадъци. Съдовете за разделно събиране на отпадъци почти изцяло са собственост на организациите по оползотворяване и към момента липсва достатъчна за анализ информация за техния брой и обем.

- Все още е голям дялът на депонираните отпадъци, което обуславя необходимост от изграждане на допълнителни клетки на депата.

- От страна на общините не се предприемат навреме действия за осигуряване на достатъчен капацитет за депониране на отпадъците.

- С цел спазване изискванията на чл. 21, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците, кметовете на общините от регионалните сдружения трябва своевременно да предприемат действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за изграждане на ново съоръжение/я за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията.

- В много малко общини са въведени в експлоатация инсталации за рециклиране на битови биоотпадъци и за производство на компост или за преработване и оползотворяване на биоразградими битови отпадъци чрез механично биологично третиране.

- Повечето общини са осигурили площадки за населените места над 10 000 жители за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци чрез сключване на договори с фирми, притежаващи разрешителни по ЗУО. На практика обаче, няма

модерни, добре функциониращи площадки за приемане на широк спектър от разделно събраните отпадъци, в т.ч. ЕГО, опасни отпадъци от бита и др

- Утайките от преобладаващия брой ПСОВ в страната се депонират.
- В ограничен брой общини и РСУО има инсталирани съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци, на много места отпадъците се депонират. В някои общини използват строителните отпадъци за запълване на негативни форми на стари кариери и минни обекти с цел техническата им рекултивация.
- 99.8% от населението на страната е обхванато от системите за организирано сметосъбиране и сметоизвозване, като покритието със съдове за събиране на смесени битови отпадъци и техника за извозването им е достатъчно, но се констатира напреднала амортизация на тази техника.

Инфраструктура за битовите отпадъци

В анализа се проучва състоянието, предприетите мерки за осигуряването, проблемите и напредъка по решаването им относно съоръженията за обезвреждане, предварително третиране, приемане и временно съхраняване, сортиране с цел предаване за последващо рециклиране и друго оползотворяване на битовите отпадъци, техника и съдове за събирането и извозването им.

➤ Инфраструктура за събиране и транспортиране на битови отпадъци

Посочени са данни както за инфраструктурата за смесените, така и за разделно събраните битови отпадъци.

Смесени битови отпадъци

В последните години общината постигна 100% обхванато население от системите за организирано сметосъбиране и сметоизвозване. Поради недостатъчния брой съдове и честотата на извозване на смесените битови отпадъци в миналото край населените места са се образували нерегламентирани сметища, които общината е почистила.

От 2019 г. дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване се осъществяват от новосъздаденото Общинско предприятие „Комунална дейност и поддръжка на инфраструктурата“. Закупените съдове за битови отпадъци и техниката са собственост на общината, респ. на Общинското предприятие. Сметосъбирането се осъществява с 4 броя специализирани автомобили, също собственост на общината.

Наличните съдове за събиране на смесени битови отпадъци на територията на община Раднево, както и честотата на събиране, са достатъчни за осигуряване качество на услугата.

Таблица 5. Съдове за събиране на смесените битови отпадъци

№	Населени места	Контейнери - тип „Бобър“ 1,1 м ³ (бр.)	Кофи 240 л. (бр.)
1	гр. Раднево	353	1 260
2	с. Бели бряг	7	35
3	с. Боздуганово	27	57
4	с. Българене	2	30
5	с. Даскал Атанасово	21	53
6	с. Диня	14	52
7	с. Землен	16	39

8	с. Знаменосец	30	168
9	с. Ковач	6	39
10	с. Ковачево	40	170
11	с. Коларово	62	163
12	с. Константиновец	2	25
13	с. Любеново	15	100
14	с. Маца	7	45
15	с. Полски Градец	22	134
16	с. Рисиманово	3	36
17	с. Свободен	7	40
18	с. Сърнево	41	340
19	с. Тихомирово	11	41
20	с. Тополяне	14	54
21	с. Трояново	40	164
22	с. Трънково	23	89
ОБЩО		763	3 134

Кофите и контейнерите са общинска собственост, тяхното състояние се контролира от служители на Общината. Изгорените или механично увредени съдове се подменят с налични оборотни или нови контейнери след установяване на повредата.

Разделно събиране на отпадъци от опаковки

Контейнерите за разделно събиране на отпадъци от опаковки са собственост на Организацията за оползотворяване на отпадъци от опаковки „Екопак България“ АД.

Таблица 6. Налични съдове за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на гр. Раднево

Вид на контейнерите	Материал	Обем (литра)	Брой	Честота на обслужване (годишно)
Контейнер Иглу - жълт	HDPE	1500	32	12
Контейнер Иглу - зелен	HDPE	1500	32	2
Контейнер Иглу - син	HDPE	1500	32	12

Общият обем на разположените контейнери отговаря на изискванията на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки по отношение капацитета на контейнерите спрямо обслужвания брой население на град Раднево, като местата за

разполагане се съгласуват с общината и при необходимост тези места се променят, също съгласувано с общината, и се разполагат в близост до контейнерите за смесени битови отпадъци, каквито са изискванията на цитираната наредба. На контейнерите се поставя информация за това какви отпадъци могат и какви не могат да се изхвърлят в контейнерите за разделно събиране на отпадъците от опаковки.

Специализираните сметоизвозващи камиони са собственост на „Тракия сепариране и рециклиране“ ЕООД, подизпълнител „Екопак България“ АД.

За разделно събрани битови биоотпадъци

Община Раднево позиционира 16 броя контейнери с вместимост 4 м³ за градински биоразградими отпадъци в районите с домове с дворове за обслужване на жителите на гр. Раднево, вкл. кв. Гипсово. След напълването им контейнерите се транспортират с контейнеровоз от ОП КДПИ до площадката за компостиране, където отпадъците се третират. Със самосвал и челен товарач, собственост на общината, биоразградими отпадъци на мястото на генерирането им също се събират и се транспортират до биоплощадката.

Осигурена е машина за събиране на дребни растителни отпадъци от уличната мрежа (мотометачка), а за зелените площи и за междублоковите пространства – специализирана ръчноводима вакуумна машина.

Съдове за фамилно компостиране

Общината не е предоставяла на домакинства съдове за фамилно компостиране.

➤ Съоръжения за обезвреждане (депониране) на отпадъците

Община Раднево е сред общините в България, които към момента на настоящия анализ изхвърлят отпадъците си на регионално депо Стара Загора.

С решение № 384 от 03.04.2009 г. Общински съвет Раднево даде съгласие за участие на Община Раднево в сдружение на общините Стара Загора, Казанлък, Опан, Гълъбово, Братя Даскалови, Чирпан, Гурково, Николаево, Павел баня, Мъглиж и Твърдица създадено с цел управление на отпадъците на регионален принцип. Регионалното сдружение за управление на отпадъците в регион Стара Загора обединява действията на общините членки за изграждането на система за регионално управление на отпадъците, отговаряща на националните нормативни изисквания и европейските стандарти.

Проблемът с липсата на депо за битовите отпадъци, отговарящо на съвременните стандарти за опазване на околната среда и човешкото здраве, е идентифициран като един от най-сериозните екологични проблеми във всички програмни документи на община Раднево. За решаване на проблема общината в партньорство със съседните общини от регионалното сдружение, подготвиха проект и получиха одобрение за безвъзмездно финансиране по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“, както на инвестиционния проект, така и преди това – на проекта за техническа помощ за подготовка на необходимите документи за инвестиционния проект. Водещ партньор при подготовката и изпълнението на проекта е община Стара Загора. Основната цел на проекта е изграждане на ново депо, с което да се осигури прилагане на съвременните изисквания за опазване на околната среда при депонирането на отпадъците от общините от региона, както и три претоварни станции. Новото регионално депо е предвидено с четири клетки с общ проектен капацитет

$V_{\text{полезен}}=3,8$ млн. m^3 и експлоатационен период от 23 г. След проведена тръжна процедура от Община Стара Загора е избран изпълнител, като през март 2014 г. е подписан договор за строителството на „Регионален център за управление на отпадъците – Стара Загора“. На етап I, финансиран по ОП „Околна среда“ 2007-2013 г. е изградена клетка 1 на регионалното депо с $V_{\text{полезен}}=1,2$ млн. m^3 . Този обем представлява около 32% от проектния капацитет на четирите клетки на цялото депо и обслужва общините от РСУО – Стара Загора в т.ч. и община Раднево.

Предвижданият експлоатационен период на клетка №1 на депото е около 10 години, т.е. до 2026 г. На територията на регионалното депо е налична достатъчно площ за изграждане в бъдеще и на клетка №2.

Изградена е мониторинговата система за наблюдение на параметрите на околната среда в района на депото съгласно нормативните изисквания. Експлоатацията на депото се осъществява в съответствие с условията на издаденото Комплексно разрешително по реда на ЗООС.

➤ **Инсталации за биоразградими отпадъци**

В изпълнение на своите задължения по чл.19, ал.3, т.10 и чл.34, ал.2 от „Закона за управление на отпадъците“ и „Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците и третиране на биоразградимите отпадъци“, относно управлението на биоразградимите отпадъци от растителен произход, Община Раднево реализира обект „Изграждане на открита площадка за биологично третиране на биоразградими отпадъци от растителен произход за нуждите на община Раднево“, разположена в непосредствена близост до старото общинско депо в землището на гр. Раднево. На съоръжението се обработват /компостират отпадъци от градини и паркове, клони и листна маса от оформяне короната на дървета в общински имоти и отпадъци от поддръжка на зелената система в населените места на Общината. До площадката имат достъп всички жители на Общината, които събират разделно биоразградими отпадъци от растителен произход от своите имоти. Съоръжението е регистрирано от РИОСВ – Стара Загора, съгласно Решение № КОС-21-3502/20.07.2016 г. на основание чл.78, ал.9 във връзка с чл.35, ал.3 от Закона за управление на отпадъците.

Технологията, която се използва е открит способ на компостиране в купове с механично обръщане. По-едрият растителен отпадък (клони, храсти) се шредират предварително със закупена от отчисленията по чл.64 от ЗУО дробилка. С осигуряване на площадката за компостиране, в периода от 2017 до 2020 г. Общината изгради цялостна система за организирано разделно събиране и оползотворяване на биоразградими отпадъци от растителен произход на община Раднево. Закупени бяха челен товарач и самосвал, както за обслужване на площадката, така и за събиране на биоразградимите отпадъци от територията на Общината.

След узряване на компоста, същият се изследва, съгласно „Наредбата за третиране на биоотпадъците“. Като начало се използва за торене на общински площи, както и се предоставя за употреба на жители от Общината. Готовият, охарактеризиран компост може се използва за торене на земи, използвани за земеделски и неземеделски цели, в градинарството и други. Компостът може да се употребява и при рекултивация на нарушени терени, каквито има в изобилие в региона.

От страна на община Раднево са предприети и други „инвестиционни“ мерки за третиране на „зелени“ отпадъци, чрез участието и в Регионалното сдружение за

управление на отпадъците – Ст. Загора, участва в изграждането на РЦУО-Ст. Загора, като в общината ще бъде въведен регионален подход за управление на отпадъците. В случай, че капацитета на площадката за биологично третиране на биоразградими отпадъци от растителен произход се окаже недостатъчен за нуждите на общината, другата възможност за Община Раднево е да транспортира „зелените“ отпадъци до инсталацията за сепариране и закрито компостиране на РЦУО-Ст. Загора

Там третирането на „зелените“ отпадъци е шредирание и компостиране. Съоръжението за механично сепариране има втора линия за предварително третиране на общински зелени отпадъци, която е в състояние да обработва и разделно събраните градински отпадъци и е с капацитет от 600 тона седмично. Общинските зелени отпадъци и разделно събраните градински отпадъци се шредират до размер приложим за последващия процес на компостиране. Проектният капацитет на съоръжението за предварително третиране на зелени и градински отпадъци е прието да отговаря на 9 000 т/год. общински зелени отпадъци и до 6 000 тон/год. градински отпадъци (50% от количеството, което в момента се депонира като част от твърдите битови отпадъци), или общо 15 000 т/год. Приемайки ефективно събиране в регион Стара Загора на всички общински зелени отпадъци и въвеждане на разделно събиране на градински отпадъци с ефективност от 50% ще бъдат получени за компостиране около 15 000 т/год. зелени отпадъци. Производството на зрял пресят зелен компост ще възлиза на около 65% от него или около 10 000 т/год., което обаче не се очаква да бъде постигнато в близките 2-3 години.

В индикативния списък Приложение 8 в Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г., са предвидени за изграждане инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителните отпадъци по региони в т.ч. за регион Ямбол.

Общината следва да предприеме действия съвместно с другите общини от регионалното сдружение за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на хранителните отпадъци.

➤ Инсталации и съоръжения за рециклируеми отпадъци

На територията на община Раднево няма функционираща инсталация за предварително третиране чрез сепариране на битовите отпадъци преди депонирането им с оглед отделяне на отпадъци, които подлежат на рециклиране и друго оползотворяване. Разделно събраните отпадъци от опаковки в град Раднево и с. Трояново чрез системата на цветните контейнери се извозват за допълнително сортиране до сепариращата инсталация на „Тракия сепариране и рециклиране“ ЕООД, подизпълнител „Екопак България“ АД, разположена на територията на град Хасково.

Предвижда се през следващите години община Раднево, съвместно със съседна община (община Гълъбово) да започне сепариране на битовите отпадъци. Сепариращата инсталация ще е в близост до Претоварна станция Гълъбово, част от Регионалната система за управление на отпадъците в регион Стара Загора.

Основните цели на предварителното третиране на битовите отпадъци чрез сепариране и сортиране, които си поставя община Раднево, са:

- Постигане на по-високо ниво на управление на отпадъците в съответствие с йерархията на отпадъците.

- Изпълнение на целите по чл.31, ал.1, т.1 от ЗУО, свързани с подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло, в сроковете, посочени в §15 от преходните и заключителни разпоредби на закона.

- Спестяване на общината на финансови средства за заплащане на отчисления (екотакси за депониране) по чл.64 от ЗУО.

- Удължаване на експлоатационния период на депото и спестяване на финансови средства на общините за ново депо, като се имат предвид предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г., че след 2020 г. на общините няма да се предоставят средства за изграждане на депа за отпадъци от централни финансови източници в духа на европейските и националните политики за ефективно използване на ресурсите и платформата за „нулеви отпадъци“.

- Намаляване на количествата отпадъци, оставащи за обезвреждане, съответно намаляване на експлоатационните разходи за регионалното депо.

➤ Площадки за предаване, пакетиране и временно съхранение на разделно събрани отпадъци

Община Раднево е предприела мерки за осигуряване на общинска площадка по чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО за предаване от граждани и фирми и временно съхранение на рециклируеми отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, черни и цветни метали, НУБА, ИУЕЕО и ЕГО.

На територията на общината има и други пунктове за изкупуване на вторични суровини - отпадъци от хартия, пластмаса, метал и стъкло. Общината, обаче не получава информация за количествата предадени отпадъци в тези пунктове.

➤ Инфраструктура за разделно събиране на опасни битови отпадъци

Община Раднево е сред малкото общини в страната, които прилагат добри практики за опасните битови отпадъци. Община Раднево има сключен договор с „БАЛБОК ИНЖЕНЕРИНГ“ АД за организиране на разделно събиране на опасните битови отпадъци чрез мобилен пункт (специализиран автомобил). Организират се пролетна и есенна кампании на определено от Община Раднево място на което е разположен специализирания мобилен пункт и където жители на гр. Раднево предават събраните опасни отпадъци от бита.

Общинската площадка по чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от бита, също ще приема и опасни домакински отпадъци.

➤ Площадка за препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива с неустановен характер

Препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива с неустановен характер с общо количество 74 175 кг прахообразни и около 14 970 л. течни препарати се съхраняват в ремонтиран и безопасен склад в землището на гр. Раднево, кв. Гипсово.

На територията на общината няма изоставени стари складове с препарати за растителна защита.

Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване

На този етап община Раднево не е обезпечена с необходимата инфраструктура за управление на строителните отпадъци от ремонтните дейности на домакинствата и отпадъците от строителни дейности и разрушителни дейности, на които Общината е Възложител.

На територията на община Раднево няма специализирано депо за строителни отпадъци и излишни земни маси. В миналото същите се насочвали към вече закритото и рекултивирано депо за неопасни отпадъци до гр. Раднево.

С влизане в експлоатация на регионално депо Стара Загора през 2016 г. разрешените за депониране количества строителни отпадъци са ограничени, поради липса на отделна клетка за строителни отпадъци. Част от строителните отпадъци от домашни ремонти попадат в потока смесени битови отпадъци. Друга част в т.ч. от изкопи и събаряне отиват за изпълване на частни имоти предназначени за производствена дейност.

Генерираните строителни отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата – ангажимент на общината по ЗУО се извозват и обезвреждат на Регионалното депо. Понякога все още тези отпадъци се изхвърлят от недобросъвестни граждани и в контейнерите за смесени битови отпадъци или до тях, като замърсяват уличните пространства. Общината е закупила и предоставя по заявка при извършване на строително-ремонтни дейности контейнери с вместимост 4 м³, в които да се събират строителните отпадъци, след което същите се депонират или се оползотворяват, като от 2020 г има сключен договор с фирма за рециклиране на тези отпадъци. Предвижда се да се увеличи броят на контейнерите и да се разшири дейността.

Тъй като отчисленията за депониране на строителни отпадъци нарастват прогресивно в годините, за гражданите и бизнеса на община Раднево, както и за самата община като възложител на строителни дейности, е по-изгодно поне част от строителните отпадъци и от разрушаване на сгради да се предават на инсталация за рециклиране на такива отпадъци, а при събаряне на сгради отпадъците да се разделят селективно с оглед възможността за повторната им употреба.

Прилагането на такъв подход ще спести разходи на общината за извозване и депониране на строителни отпадъци на регионалното депо.

Трябва да се прецени вариантът за изграждане на площадка за временно съхранение и третиране на строителни отпадъци на територията на общината или на регионален принцип на ПС Гълъбово или в Регионалния център за управление на отпадъците – Стара Загора. На тази площадка да се приемат за рециклиране строителни отпадъци от широк спектър, като материали от бетонови конструкции, тухлени, керамика и др. с неопасен характер, както от разрушаване на сгради, така и от битови ремонти. Да се предвиди използване на мобилни съоръжения за третиране (натрошаване и пресяване).

След влизане в действие на площадката да бъде възможно да се приемат строителни отпадъци и от селективно разрушаване на сгради с цел повторно използване на някои от годните материали, включително предоставянето им на социално слаби домакинства.

Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ПСОВ

В ПСОВ – гр. Раднево, излишните утайки се третират чрез аеробна стабилизация, уплътняване и обезводняване с шнекова филтър-преса. Утайките се управляват съгласно „План за управление на утайките“ за пречиствателната станция и разходите за това са включени в тарифата за канализация. Пречиствателната станция е предадена за стопанисване на ВиК Стара Загора и разходите по третиране на утайките се включват в таксите, които жителите заплащат на дружеството за предоставените от него услуги.

Отговорността за оползотворяване на утайките е на регионалния ВиК оператор Стара Загора. Съвместно с общината оператора трябва да се намери решение за оползотворяване на утайките, като утайки се депонират по изключение.

Основни изводи и препоръки

Основните изводи и препоръки за състоянието на инфраструктурата за събиране, транспортиране и третиране на битовите, строителните отпадъци и отпадъци от утайки от ПСОВ са основата за формулиране на препоръките за развитието на тази инфраструктура и на съответните мерки в програмата за управление на отпадъците:

- Община Раднево осигурява необходимите съдове и техника за извозване на смесените битови отпадъци чрез възлагане на услугите по сметосъбиране и сметоизвозване на смесените битови отпадъци. Със започване дейността на ОП КДПИ, общината предприе мерки за осигуряване на необходимата като качество и количество инфраструктура при прилагане на оптимална честота на транспортиране на отпадъците, които към момента са достатъчни.

- Общината е осигурила контейнери и техника за разделно събиране и извозване на битовите отпадъци от опаковки чрез сключване на договор с организация за оползотворяване „Екопак България“ АД, която осигуряват за своя сметка необходимата инфраструктура.

- Общината е изградила система за разделно събиране и оползотворяване на градински биоотпадъци с всички необходими елементи към нея. Препоръчително е осигуряване на съдове и въвеждането на система за разделно събиране на хранителни биоотпадъци с оглед намаляване на количеството извозвани и депонирани на регионалното депо от тези потоци отпадъци след осигуряване на съответната инсталация на регионален принцип.

- С въвеждането в експлоатация на клетка №1 на регионалното депо Стара Загора в средата на 2016 г., което отговаря на най-високите европейски стандарти и обслужва община Раднево и другите общини от РСУО, се осигурява капацитет за обезвреждане на смесените битови отпадъци за депониране най-малко до 2026 г., а заедно с останалия терен на депото - и за изграждане впоследствие на клетка №2. Община Раднево съвместно с другите общини от Регионалното сдружение следва да предприеме действия по възлагане на проектиране и изпълнение на клетка №2 преди изчерпване капацитета на клетка №1.

- Община Раднево заедно със съседна община работи по въпроса за въвеждането на сепариране и предварително третиране на смесените битови отпадъци преди депонирането им. Инсталацията ще е разположена на ПС Гълъбово,

част от Регионалната система за управление на отпадъците в регион Стара Загора и в нея ще се сепарират полезните компоненти от потока на смесените битови отпадъци.

■ Общината е осигурила мобилен пункт за събиране на опасни отпадъци от бита и провежда два пъти годишно кампании сред населението за събиране на опасни отпадъци от бита.

■ Общината е осигурила безопасен склад за съхранение на препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива с неустановен характер. Общината следва да предприеме действия за кандидатстване по ОПОС и ПУДООС при наличие на проекти за унищожаване на препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива с неустановен характер, които се съхраняват в този склад.

■ Община Раднево работи по въпроса за изграждане и въвеждане в експлоатация на площадка за разделно събрани отпадъци от бита.

■ На територията на община Раднево има и други пунктове за изкупуване на битови рециклируеми отпадъци, но в общината не постъпва информация за количествата предадени за рециклиране отпадъци и тези пунктове не се регистрират в общината, съгласно изискванията на ЗУО.

■ Общината следва да предприеме действия съвместно с други общини от регионалното сдружение за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на хранителните отпадъци.

■ Общината следва да предприеме действия самостоятелно и съвместно с други общини за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на строителните отпадъци.

■ Утайките от ПСОВ Раднево се третират в модерно утайково стопанство. Към настоящия момент обезводнените утайки се обезвреждат чрез депониране на изсушителни полета в района на ПСОВ, събират се и се депонират в района на станцията. Основен проблем е липсата на място за депониране и липса на практично решение за оползотворяване на утайките. Формираните неопасни утайки могат да бъдат оползотворени за рекултивация, в земеделието и в горското стопанство. Необходимо е ВиК операторът заедно с общината да намери решения за най-ефективното оползотворяване на утайките, като се преустанови тяхното депониране.

8.4. Анализ и информация за старите общински депа и сметища

Анализът е фокусиран върху въпроса за наличието на стари общински депа и сметища с преустановена експлоатация, които трябва да се рекултивират, напредъка в тази насока и необходимите мерки в бъдеще, за да се решат проблемите.

За целите на анализа е ползвана информация от документи, проекти, доклади и отчети на община Раднево, както и интернет страниците на МОСВ, РИОСВ и др. публични източници на информация.

Община Раднево със собствени финансови средства, финансиране от ПУДООС и натрупани обезпечения по чл.60 от ЗУО е извършила техническа и приключва в края на 2021 г биологична рекултивация на общинското депо до гр. Раднево, която обхваща площ от 36,529 дка.

В рамките на проекта за рекултивация се изгради и система за мониторинг на компонентите на околната среда, съгласно изискванията на ЗУО и Наредбата за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци за последващ 30-годишен мониторинг. Дейностите по последващия мониторинг на закритото депо общината възложи на външен изпълнител.

На територията на общината няма нерегламентирани сметища. С въвеждане на организирано сметосъбиране на 100%, в общината изхвърлянето на битови отпадъци на нерегламентирани места е сведено до минимум. Появяват се частични замърсявания в селата и на отделни места в гр. Раднево. Община Раднево има финансов ресурс за своевременното им почистване.

От прегледа на състоянието може да се направят следните **изводи и препоръки**.

- Община Раднево е извършила техническа рекултивация на общинското депо за неопасни отпадъци в края на 2018 г. В края на 2021 г. ще приключи биологичната рекултивация на депото.

- Общината е възложила мониторинг на околната среда на закритото депо за неопасни отпадъци на външен специализиран изпълнител.

- С въвеждане на организирано сметосъбиране на 100%, в общината изхвърлянето на битови отпадъци на нерегламентирани места е сведено до минимум. Община Раднево има финансов ресурс за своевременното почистване на замърсени с отпадъци терени.

8.5. Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците

Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци

Едно от най-съществените предизвикателства в европейското законодателство, въведено като задължение на общините е на всеки притежател на отпадъци да бъдат осигурени услуги за осигуряване на съдове за битови отпадъци, събиране и транспортиране на отпадъците до депа или други инсталации и съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане. Това налага планирането на мерки за обхващане на всички населени места на територията на общината в системи за събиране и транспортиране на битовите отпадъци до съоръжения за обезвреждане/оползотворяване.

Системата за организирано сметосъбиране обхваща 100% от населените места на община Раднево, в т.ч. територията на град Раднево, вкл. кв. Гипсово и всички 21 села.

Община Раднево извършва дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и част от поддържане на чистотата на местата за обществено ползване чрез общинското предприятие „Комунална дейност и поддръжка на инфраструктурата“. Само дейностите за косене на общинските територии за обществено ползване, събиране на нерегламентираните сметища и снегочистиването се възлагат на външни фирми.

Предприятието разполага със специализирани съдове и транспортни средства за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци.

Дейността по събиране и транспортиране на отпадъците се извършва по график предварително одобрен от кмета на общината. Ежегодно до 31 октомври кметът на общината определя със заповед границите на районите и видът на предлаганите услуги по чл.62 от ЗМДТ.

Сметосъбирането и сметоизвозването в населените места на общината се извършва със следната честота на сметоизвозване по населени места:

- Гр. Раднево (частите от града с многофамилни жилищни сгради) - два пъти седмично (8 пъти месечно);
- Гр. Раднево (частите от града с еднофамилни жилищни сгради) – един път седмично (4 пъти месечно);
- Селата Бели бряг, с. Боздуганово, с. Българене, с. Даскал Атанасово, с. Диня, с. Землен, с. Знаменосец, с. Ковач, с. Ковачево, с. Коларово, с. Константиновец, с. Любеново, с. Маца, с. Полски градец, с. Рисиманово, с. Свободен с. Сърнево, с.Тихомирово, с.Тополяне, с.Трояново и с.Трънково един път седмично (4 пъти месечно).

Изградената система за събиране и транспортиране на битовите отпадъци е достатъчна, за да отговори на специфичните условия на общината и изискванията на населението.

Част от смесените битови отпадъци на община Раднево се транспортират до ПС Гълъбово – част от регионалната система за управление на отпадъците, а останалите – директно до Регионално депо Стара Загора, разположено в землището на с. Ракитница.

Разделно събиране и транспортиране на битови отпадъци

Йерархията за управление на отпадъците налага ограничаване на депонирането на отпадъци и въвеждане на системи за разделно събиране на отпадъци, с цел оползотворяване и насърчаване на рециклирането им. В тази връзка на територията на община Раднево е разработена стратегия за участие в системите за разделно събиране на отпадъци, за които се прилага принципът “отговорност на производителя” и за организиране на система за разделно събиране на различни потоци битови отпадъци.

➤ Разделно събиране и транспортиране на опасни отпадъци от домакинствата

Община Раднево има натрупан опит в разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата. Понастоящем общината има сключен договор с „БалБок Инженеринг“ АД за организиране на мобилни събирателни пунктове за приемане за последващо третиране на опасни отпадъци от домакинства. Провеждат се едnodневни кампании през пролетния и есенния сезон, като графикът се обявява предварително в местната преса и на уеб-страницата на общината.

Предмет на договора са опасни отпадъци, класифицирани по Наредба № 2 от 23.06.2014 г. за класификация на отпадъците (обн. ДВ, бр. 66 от 08.08.2014 г.) с код и наименование както следва:

№	Описание на отпадъка	Класификация на отпадъка
1.	Замърсени опаковки	15 01 10* Опаковки, съдържащи остатъци от опасни

		вещества или замърсени с опасни вещества
2.	Лекарства с изтекъл срок на годност	20 01 31* Цитотоксични и цитостатични лекарствени продукти
3.	Живачни термометри и живак	20 01 21* Флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак
4.	Почистващи препарати, дезинфектанти, белина и др., киселини, основи и реактиви	20 01 29* Перилни и почистващи препарати, съдържащи опасни вещества 20 01 19* Пестициди 20 01 14* Киселини 20 01 15* Основи 20 01 17* Фотографски химични вещества и препарати
5.	Бои, политури и лакове; праймери и разредители за боя; терпентин; лепила	20 01 27* Бои, мастила, лепила/адхезиви и смоли, съдържащи опасни вещества 20 01 13* Разтворители

**Не са предмет на договора газове, взривни, радиоактивни и инфекциозни материали*

Разделно събиране и транспортиране на сгурия и пепел

Генерираните от домакинствата пепел и сгурия, които са отпадък от използването на дърва и въглища за отопление, до скоро не се събираха разделно и се изхвърляха в контейнерите за смесени битови отпадъци. От есента на 2020 г бе въведено пилотно разделното им събиране в някои квартали на гр. Раднево. За целта се използват 20 специализирани съдова, осигурени от ОП КДПИ.

➤ Осигуряване на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата

Община Раднево изпълнява задълженията си съгласно чл. 19, ал.2, т.11. от ЗУО, като изгражда на територията на гр. Раднево площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата. На нея ще се приемат безвъзмездно от домакинствата:

- отпадъци от метални опаковки
- излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)
- негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА)
- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)
- пластмаса
- хартия и картон
- пластмасови опаковки
- пластмаса
- хартиени и картонени опаковки
- ИУЕЕО
- НУБА
- Опасни отпадъци от домакинствата
- едрогабаритни отпадъци (обемни отпадъци)

➤ Разделно събиране и транспортиране на биоотпадъци

Община Раднево е въвела система за разделно събиране на градински биоразградими и биоотпадъци. Предоставените на населението от гр. Раднево и кв. Гипсово 16 бр. контейнери с вместимост 4 м³ се извозват периодично след напълването им до площадката за компостиране. В случай, че от някои дворове и градини се

генерират повече такива отпадъци, собствениците им ги транспортират директно до площадката. При косенето и почистване при сезонния листопад, при обработка на зацветените и озеленените общински площи генерираните растителни биоотпадъци се събират разделно и се извозват своевременно до общинската площадка за компостиране.

Разделно събиране и транспортиране на отпадъци от опаковки

През 2017 г. Община Раднево е сключила нов договор с „Екопак България“ АД за разделно събиране на опаковки и отпадъци от опаковки и рециклируеми материали. Разделното събиране се извършва чрез жълти, сини и зелени контейнери тип Иглу, разположени на територията на общината. Контейнерите за разделно събиране са собственост на „Екопак България“ АД.

Определени са местата и броят на разположените контейнери, както и честотата на обслужване на контейнерите, съгласно списък към сключения договор с „Екопак България“ АД. Транспортирането на разделно събраните отпадъци от съдовете се извършва по график:

- 12 пъти годишно за жълтите и сините контейнери,
- 4 пъти годишно за зелените контейнери.

Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки в община Раднево работи ефективно, като средно процентът от разделно събраните отпадъци от опаковки годни за рециклиране, според дружеството е доста висок за нашата община.

➤ Разделно събиране на излезли от употреба батерии и акумулатори (НУБА)

Община Раднево има сключен договор с „Екобатери“ АД за организирането, изграждането и прилагането на система за събиране, транспортиране, временно съхраняване, предварително третиране и предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на НУБА, образувани от домакинствата, административните учредения, училищата, търговските и други обекти, разположени на територията на общината.

Списък с местата, на които са разположени съдовете за разделно събиране на НУБА на територията на община Раднево, е публикуван на сайта на „Екобатери“ АД. В допълнение, приемането и извозването на НУБА от община Раднево се осъществява минимум веднъж в годината с мобилни екипи и по заявка на телефони, посочени в сайта на организацията.

➤ Разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)

Община Раднево има сключен договор с „Елтехресурс“ АД за организиране изграждането и прилагането на система за събиране, временно съхраняване, предварително третиране и предаване за оползотворяване и/или обезвреждане на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) на образувани от домакинствата, административните учредения, училищата, търговските и други обекти, разположени на територията на общината.

Приемането и извозването на ИУЕЕО от община Раднево се осъществява с мобилни екипи след заявка на телефони, посочени в сайта на „Елтехресурс“ АД.

➤ Разделно събиране на отработени масла

Община Раднево засега не поддържа списък на пунктовете за смяна на отработени масла на територията на общината

Разделно събиране на ИУГ

От шестте групи масово разпространени отпадъци община Раднево не е сключила договор единствено за разделно събиране на ИУГ поради липса на интерес от страна на организациите.

Предварително третиране на смесени битови отпадъци

Съгласно изискванията на чл. 38 на *Наредба № 8/2004 г.*, с известни изключения, отпадъците, които се приемат на депа, трябва да бъдат подложени на предварително третиране.

В съответствие с принципа “замърсителят плаща” отговорността за финансирането на предварителното третиране на отпадъците се поема от притежателя им или от лицето, което образува отпадъка. За смесените битови отпадъци отговорността за организирането и финансирането на предварителното третиране е на общинските администрации, тъй като лицата, които са образували битовите отпадъци заплащат за целта “такса битови отпадъци”, която постъпва в общинските бюджети.

В съответствие с дефиницията по § 1, т. 21 от *Наредба № 8/2004 г.*, за да бъде определена една операция с отпадъци като “предварително третиране”, тя трябва да отговаря на следните критерии:

1. да е физичен, термичен, химичен или биологичен процес, включително сортирането;
2. да променя характеристиките на отпадъците, с цел
 - да се намали обема им, или
 - да се намалят опасните им свойства,
 - да се улесни по-нататъшното им третиране или
 - да се повиши оползотворяемостта им.

Методите, които се използват за предварително третиране на отпадъците и степента, до която отпадъците трябва да бъдат предварително третирани, се определят с указания на министъра на околната среда и водите.

Община Раднево работи по въпроса за въвеждане на предварително третиране на събраните общи битови отпадъци. Предвижда се да се въведе сепариране съвместно със съседна община – община Гълъбово.

Разделно събиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата

В община Раднево принципът „замърсителят плаща“ се прилага напълно при предоставяне на услугите относно строителните отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата.

Услугите по управление на строителните отпадъци са регламентирани в Наредбата за управление на отпадъците на община Раднево. Съгласно разпоредбите на Наредбата, разделното събиране на строителните отпадъци и транспортирането им е отговорност на генераторите на такива отпадъци и се извършва от притежателите на отпадъци, от изпълнителя на строителните и монтажните работи, или от друго лице въз основа на писмен договор с лица, притежаващи разрешение, комплексно разрешително или регистрационен документ по чл. 35 от ЗУО за отпадъци със съответния код съгласно Наредба № 3 от 1.04.2004 г. за класификация на отпадъците.

За генерираните строителни отпадъци от ремонтни дейности от домакинствата, общината предоставя по заявка от граждани дейности контейнери с вместимост 4 м³, в които да се събират строителните отпадъци, след което същите се депонират или се оползотворяват, като от 2020 г. има сключен договор с фирма за рециклиране на тези отпадъци. Предвижда се да се увеличи броят на контейнерите и да се разшири дейността.

Основни изводи и препоръки

■ Организираната система за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци обхваща 100% от територията на община Раднево.

■ Въведени са схеми за разделно събиране на повечето потоци битови отпадъци. Общината е осигурила услуги за разделно събиране на опасни отпадъци

от домакинствата, масово разпространени отпадъци, площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, включително едрогабаритни отпадъци. Община Раднево е сключила договорни споразумения с организации за оползотворяване и лица с разрешителни по ЗУО за прилагане на схеми за разделно събиране на четири от шестте групи масово разпространени отпадъци - Отпадъци от опаковки от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, ИУЕЕО, НУБА и ИУМПС.

■ Община Раднево осъществява с договор предварително третиране на смесени битови отпадъци в инсталация за сепариране .

■ Общината обаче не е въвела схеми за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците.

■ Община Раднево има сключено споразумение с фирма за събиране, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата.

8.6. Финансиране на управлението на отпадъците

В съответствие с разпоредбите на ЗУО и ЗМДТ, управлението на отпадъците, включително тези в обхвата на правомощията на общините, се извършва при съблюдаване на принципа „Замърсителят плаща“.

Принципът „Замърсителят плаща“ е заложен в Договора за създаване на Европейската общност (чл.174). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве;
- причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си;
- разходите за опазване на околната среда и човешкото здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите;
- разходите за събиране, предварително съхраняване, третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на първоначалния причинител или настоящия или предишния притежател на отпадъците.

Принципите „замърсителят плаща“ и „разширена отговорност на производителя“ се реализират чрез административни разпоредби и икономически инструменти. Населението и бизнесът заплащат за събирането, извозването и третирането на генерираните от тях отпадъци чрез различни икономически инструменти, като напр. плащане при изхвърляне, което е пряко свързано с количеството на генерираните от съответните лица отпадъци.

Финансирането на управлението на отпадъците в община Раднево се осъществява основно чрез такса битови отпадъци. Общината използва и възможностите за безвъзмездно финансиране за проекти на общината в сектор отпадъци.

Такса битови отпадъци в община Раднево е регулирана в Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Раднево, приета с Решение № 430 от 30.05.2013 г. на Общинския съвет, с последващи изменения и допълнения (посл.доп. Реш. № №325/28.01.2021г).

Таксата се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно – сметосъбиране и сметоизвозване; обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения; чистота на териториите за обществено ползване.

Таксата се определя в левове на база данъчната оценка на имотите на физическите лица и по-високата между данъчната оценка и отчетната стойност на имотите - на юридическите.

Таблица 2. Размер на такса битови отпадъци (2021 г.)

	За жилищни имоти в земл. Раднево 1,2 ‰	За жилищни имоти в земл. ост . нас. места 2,8 ‰	За нежилищни имоти в земл. Раднево 8,0‰	За нежилищни имоти в земл. ост . нас. места 8,0 ‰
осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци;	0,01	0,03	0,05	0,07
събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата за обезвреждането им за сметосъбиране и сметоизвозване	0,17	0,76	1,17	2,18
проучване, проектиране, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битовите отпадъци или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по ЗУО	0,44	1,30	2,93	3,71
почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии на населените места, предназначени за обществено ползване	0,58	0,71	3,85	2,04

ЗМДТ изисква размерът на таксата да се определя според количеството на битовите отпадъци, а когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет.

Община Раднево определя такса битови отпадъци на база данъчната оценка на ползваните имоти от гражданите и фирмите. Във връзка с прилагането на принципа „замърсителят плаща“ Община Раднево предоставя възможност за определяне на таксата на база количество на битовите отпадъци.

За имоти според количеството на битовите отпадъци, съобразно районите с организирано сметосъбиране и сметоизвозване, съгласно заповедта на кмета за определяне границите на районите и видът на предлаганите услуги по чл.62 от ЗМДТ, таксата се определя според количеството на битовите отпадъци, съобразно броя на съдовете за съхранението им и кратността на сметоизвозване. Лицата, декларирали ползването на съдове за количество на битовите отпадъци, заплащат и такса за почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии на населените места, предназначени за обществено ползване.

Приходите на община Раднево от такса битови отпадъци за периода 2017-2020 г. са представени в долната таблица.

Таблица 3. Приходи от отпадъци

	2017	2018	2019	2020
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	1 585 100	1 719 766	1 680 737	1 644 827
В т.ч. от:				
физически лица (домакинства)	383 426	355 705	366 865	356 625
юридически лица	1 201 674	1 364 061	1 313 872	1 288 202

Източник: Община Раднево

В община Раднево делът на приходите от бизнеса в общите приходи от такса битови отпадъци е малко по голям от този на домакинствата. Данните показват, че за разглеждания период общината демонстрира стремеж към по-пълно прилагане на принципа „замърсителят плаща“.

Събираемостта на ТБО от задължените лица е много висока както от домакинствата, така и от фирмите. Този факт е положителен, като се има предвид, че общината ще се нуждае от сериозни средства за прилагане на редица мерки, вкл. инвестиционни, за подобряване управлението на отпадъците и постигане на нормативно определените количествени цели за отпадъците в периода на новата програма за управление на отпадъците до 2028 г.

Таблица 9. Равнище на събираемост на приходите от такса битови отпадъци (%)

	2017	2018	2019	2020
Равнище на събираемост – общо /от план/	87%	78%	80%	80%

Източник: Община Раднево

Общите разходи за управление на отпадъците през последните 4 години са представени в следващата таблица.

Таблица 40. Разходи за управление на отпадъците (лв.)

такса битови	2017	2018	2019	2020
Общо разходи за управление на отпадъците				
В т.ч. за:				
- за осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други (лв.)	0	0	626 647,92	24 719,40
- за събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им (лв.)	640 681,02	679 120,50	1 693 582,36	485 104,94
- за проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за	236 177,88	2 352 048,44	613 003,23	308 178,24

такса битови	2017	2018	2019	2020
битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци (лв.)				
-за отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците (лв.)	308 110,03	354 313,96	390 406,48	467 100,41
- за почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване (лв.)	556 641,74	615 937,93	518 039,74	501 197,17

Забележка! В сумите са включени и възстановените средства по чл.60 и чл.64.

Източник: Община Раднево

В структурата на разходите за управление на отпадъци най-висок е делът на разходите за почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване. Много висок и непрекъснато нарастващ е делът на разходите за отчисления по чл.64 от ЗУО за депониране на отпадъци. Съгласно *Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци* (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г.), размерът на отчисленията за депониране по чл.60 и чл. 64 от ЗУО са прогресивно нарастващи в годините. Съответно разходите на общината нарастват през анализирания период, тъй като годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици, и начин на живот на домакинствата, краткия живот на предметите и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения. Като се има предвид, че до 2022 г. и всяка следваща година отчисленията за депониране на отпадъци ще достигнат 95 лв./тон, общината ще трябва да включи в програмата мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и нарастване на количествата разделно събрани, рециклирани и оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране.

Въз основа на направения анализ са изведени следните **основни изводи и препоръки**:

■ Принципът „замърсителят плаща“ не се прилага изцяло при определяне на такса битови отпадъци. В зависимост от въведените на национално ниво методики за определяне на такса битови отпадъци, община Раднево ще предприеме действия с цел по-пълно прилагането на принципа и справедливо заплащане на услугите от страна на всички групи генератори на отпадъци.

■ Събираемостта на приходите от такса битови отпадъци е висока. Въпреки това приходите от такса битови отпадъци в община Раднево са значително по-ниски от средствата, които общината изразходва за управлението

на отпадъците. Този факт показва, че общината следва да преразгледа политиката за определяне на такса битови отпадъци, така че да покрива разходите и да разширява и подобрява услугите, свързани с управление на отпадъците.

■ В структурата на разходите най-висок дял имат разходите за почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване и разходите за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци. Размерът на заплащаните отчисления по чл. 64 от ЗУО нараства значително през анализирания период, тъй като годишната норма на натрупване на отпадъци на човек от населението се увеличава. Това се дължи на променящите се потребителски навици и начин на живот на домакинствата и на дейността на промишлени предприятия, търговски обекти и заведения. В същото време размерът на отчисленията за един тон отпадъци нараства всяка година. Общината трябва да предприеме мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и нарастване на количествата разделно събрани, рециклирани и оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране.

8.7. Административен капацитет за управление на отпадъците

Анализът има за цел да установи състоянието на административния капацитет на община Раднево в сферата на управление на отпадъците, евентуални недостатъци и несъответствия в капацитета на общината и да направи препоръки за оптимизиране и подобряване на административния капацитет за осъществяването на управленските и контролните правомощия на общината.

Настоящият анализ се стреми да даде отговор на следните въпроси: дали се изпълняват правомощията и отговорностите на общината в сферата на управление на отпадъците съгласно нормативните актове, кои звена в административната структура на общината имат функции в областта на отпадъците и съответстват ли техните функции на правомощията на кмета на общината, ясно ли са разграничени функциите между отделните звена, какво е състоянието на човешките ресурси, натоварени с функции за отпадъци, на тяхната техническа и информационна обезпеченост.

Използвани са следните методи:

- проучване на общински нормативни и ведомствени документи, регламентиращи отговорностите на общината за управлението на отпадъците;
- анализ на отчетни документи и статистически данни за служителите, ангажирани с функции за управление на отпадъците;
- анкетиране на експерти по отпадъци в общината за изясняване на състоянието на осигуреността и на бъдещите потребности от персонал и за техническата и информационната осигуреност на администрацията.

Функционална обезпеченост

В т. 1 по-горе подробно са описани правомощията на общините за управление на отпадъците. Възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на кмета на общината са обезпечени чрез функциите на административните звена в общинската администрация. В зависимост от начина на подпомагане изпълнението на правомощията на кмета за управление на отпадъците, определени звена в общинската административна структура имат:

- основна функция – функция, която подпомага по същество определено правомощие, политика, стратегия, план, програма;

■ спомагателна функция – функция, която се изразява в съдействие, координация, техническа помощ и други подобни, по отношение на определено правомощие, политика, стратегия, план, програма.

В община Раднево общата организация и контрол на работата на общинската администрация в областта на екологията, вкл. отпадъци, е възложена на заместник-кмета „Устройство на територията и строителство“.

Основните функции, свързани с политиката по управление на отпадъците, са възложени на самостоятелен отдел в специализираната администрация.

Административното и контролно звено, отговорно за дейностите по управление на отпадъците в общината е Дирекция „Териториално и селищно устройство“ (ТСУ) от специализираната администрация в община Раднево. Дирекцията включва общо 14 служители, от които Директор дирекция, гл. експерт „Чистота, екология и зелена система“, гл. експерт „Екология“, ст. експерт „Екология“ и др. експерти и специалисти.

Заместник кмет по „Териториално и селищно устройство, общинска собственост и социални дейности“ - наблюдава пряко работата на Дирекция ТСУ, като някои от функциите му са по управление на устройството на територията и строителството, екологията и чистота.

Дирекция ТСУ - разработва и реализира проекти и програми, осъществява контрол в областта на околната среда, като за целта събира, обработва и отчита информацията за управление на отпадъците на територията на общината. Отговаря за опазване на околната среда, като извършва контролни дейности за констатиране на нарушения в тази област. Осъществява дейности по поддържане на естетичен вид на населените места, опазване на общинската собственост и чистота. Отговаря и за целесъобразното и законосъобразно изразходване на финансовите средства по бюджета на Общината за екология и чистота на града. Служителите в дирекцията участват при разработване на проекти за финансиране по ОП и структурни фондове на ЕС.

Директорът на дирекция „Териториално и селищно устройство“, отговаря за всичко свързано с управлението на отпадъците на територията на общината - събирането, обработката и отчитането на информацията, опазване на околната среда, кандидатстване по програми и проекти по Оперативни програми и фондове на ЕС, както и за извършване на контролни дейности за констатиране на нарушения в тази област. В изпълнение на тези дейности, директорът на дирекцията се подпомага от служителите в дирекцията, които организират, координират и контролират изпълнението на дейностите по управление на отпадъците.

Политиката за повишаване на квалификацията на служителите в *Дирекция „Териториално и селищно устройство“* се изпълнява от директора на дирекцията, който провежда атестация на персонала съобразно изискванията на нормативната уредба, като идентифицира бъдещи потребностите от повишаване на квалификацията им. В процесът на атестиране на служителите в дирекцията, участва и *Секретарят на общината*, който организира атестирането на служителите в общинската администрация.

За подобряване административният капацитет и за да бъдат актуално информирани, относно последните промени в нормативната уредба, служителите на общинската администрация периодично участват в семинари - обучения.

Институционалната рамка при управление на отпадъците в Община Раднево е дадена в таблицата по-долу:

Административно-териториална единица в общината	Ресорен кмет	Отговорни лица	Административни задължения
Гр. Раднево –	Кмет	Заместник-кмет по	Отговаря за управление на

административен център		„Териториално и селищно устройство, общинска собственост и социални дейности“	устройството на Територията и строителството, екологията и чистотата – сметосъбиране и сметоизвозване
		Дирекция ТСУ	Разработва и реализира проекти и програми, осъществява контрол в областта на околната среда - събира, обработва и отчита информацията за управление на отпадъците на територията на общината; Отговаря за опазване на околната среда; Извършва контролни дейности за констатиране на нарушения в тази област; Осъществява дейности по поддържане на естетичен вид на населените места, опазване на общинската собственост и чистота; Отговаря за Целесъобразното и законосъобразно изразходване на финансовите средства по бюджета на Общината за екология и чистота на града; Участва при разработване на проекти за финансиране по ОП и структурни фондове на ЕС;
Кметско наместничество с. Бели бряг		Кметски наместник	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметско наместничество с. Българене		Кметски наместник	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметско наместничество с. Даскал Атанасово		Кметски наместник	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметско наместничество с. Диня		Кметски наместник	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметско наместничество с. Земен		Кметски наместник	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено

			ползване
Кметско наместничество с. Ковач		Кметски наместник	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметско наместничество с. Константиновец		Кметски наместник	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметско наместничество с. Маца		Кметски наместник	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметско наместничество с. Рисиманово		Кметски наместник	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметско наместничество с. Свободен		Кметски наместник	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметско наместничество с. Тихомирово		Кметски наместник	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметско наместничество с. Тополяне		Кметски наместник	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметство с. Боздуганово		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметство с. Знаменосец		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметство с. Ковачево		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметство с. Коларово		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметство с. Любеново		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване

Кметство с. Полски градец		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметство с. Сърнево		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметство с. Трояново		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване
Кметство с. Трънково		Кмет на кметството	Сметосъбиране и сметоизвозване, поддръжка на местата за обществено ползване

Съгласно ЗООС, осемдесет на сто от санкциите за увреждане или замърсяване на околната среда над допустимите норми и за неизпълнение на разпоредбите на местното екологично законодателство, налагани от Кмета на общината, постъпват в общинският бюджет, на чиято територия се намира санкционираният субект и се изразходват за екологични проекти и дейности по приоритети, определени в общинската програма за околна среда.

За извършване на контролна дейност в общината, относно констатиране на нарушения в областта на управление на отпадъците, кмета на Общината е упълномощил служители от *Дирекция „ТСУ“*, в чийто функции са включени и задължения по прилагане на екологичната нормативна уредба. За констатираните нарушения от извършвания контрол се съставят протоколи и актове за установяване на административните нарушения, както и се налагат санкции. Упълномощените със заповед на кмета длъжностни лица водят превантивен контрол за недопускане на големи отклонения от съществуващата организация за събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците, както и правят предложения за подобряване на организацията. Извършват проверки по документи и/или проверки на място - при извършване на проверките длъжностните лица, съставят констативни протоколи и/или актове за установяване на административни нарушения и при констатирани нарушения дават задължително предписание и определят срок за отстраняване на нарушенията. Актове се съставят и от представители на РИОСВ – Стара Загора, за замърсени терени и неправомерно изхвърляне на отпадъци и за нарушения на наредбите, приети от Общинския съвет – Раднево. В общината няма регистър на обектите подлежащи на контрол и регистър/актова книга, както и на интернет страницата на общината не се публикува информация за обектите подлежащи на контрол, нито какви са констатираните нарушения от извършения контрол, информация за съставени протоколи и актове при установяване на административни нарушения и наложените санкции. От 2009г. общината разполага с „зелен телефон“, обявен на интернет страницата и в Раздел „Екология“ за подаване на сигнали от обществеността, относно установени нарушения, нередности и предложения в областта на управление на отпадъците и околната среда.

Други структурни звена също имат функции, свързани с управление на отпадъците.

Дирекция „Финансово-стопански дейности и управление на собствеността” (ФСДУС)

- осъществява връзката с ръководството на общината по разработването и съставянето на проектобюджета на община Раднево;
- осъществява връзката между община Раднево и Министерство на финансите по приложението и изменението на нормативните актове в бюджетната сфера.

Дирекция „Местни данъци и такси“

- участва в изготвянето проект на заповед за определяне границите на районите с организирано събиране и извозване на битови отпадъци на територията на община Раднево и осъществява процедурите, свързани с тях;
- ежегодно участва в изготвянето на годишната план сметка за дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване, обезвреждане на битовите отпадъци, поддържане чистотата на териториите за обществено ползване;
- разглежда и обработва преписки, свързани с определяне размера на такса битови отпадъци за нежилищни имоти, на предприятия, в зависимост от количеството на битовите отпадъци и честотата на извозване или чрез пряко договаряне.

Дирекция „Обществени поръчки и евроинтеграция”, отговаря за:

- подготовката, организирането и провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки по ЗОП, включително за избор на изпълнители за дейностите по управление на отпадъците;

Дирекция „Административно-правно и информационно обслужване” (АПИО):

- осигурява спазването на законността при осъществяването на дейността на общата и на специализираната администрация и оказва правна помощ на кмета и на административните звена, като дава мотивирани становища по правни въпроси и по проекти на нормативни актове и изготвяне на проекти на договори.

Експерт „Връзки с обществеността“ изпълнява функции за привличане на обществеността, подготвя и осъществява обществени консултации и информационно-образователни дейности, поддържа контакти с неправителствени организации.

Материално-техническо и информационно обезпечаване

Материално-техническата обезпеченост на служителите в общинската администрация с функции в областта на отпадъците е на добро равнище. Осигурени са помещения, офис оборудване и техника за работа. Изградена е вътрешна компютърна мрежа с нива на достъп съобразно дефинираните в системата права.

Основните национални документи, регламентиращи събирането на информация за отпадъците, са ЗУО (обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г., последно , изм. и доп., бр. 19 от 5.03.2021 г. и Наредба № 1 от 4 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн. ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г., последно изм. и доп. ДВ. бр.30 от 31 Март 2020 г..)

В чл. 44 Раздел I на Глава четвърта в ЗУО са регламентирани задълженията на общините във връзка с информационното обезпечаване на управлението на отпадъците.

Кметът на общината организира събирането на данни и предоставя информация на НСИ, ИАОС, съгласно изискванията на Наредбата за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. В Наредбата се определят:

- редът и образците за водене на отчетност за дейностите по отпадъците;
- редът и образците за предоставяне на информация за дейностите по отпадъците;
- редът за предоставяне на информация от лицата, които пускат на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци;
- редът за водене на публичните регистри по чл. 45, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО);
- изграждането и поддържането на информационна система за отпадъци.

Задължени лица по Наредбата са:

1. Лицата, чиято дейност е свързана с образуване на производствени и/или опасни отпадъци, с изключение на отпадъците, образувани от домакинства, търговските и административните сгради;
2. Лицата, чиято дейност е свързана със събиране и транспортиране и/или събиране и съхраняване и/или третиране на производствени и/или опасни отпадъци;
3. Лицата, чиято дейност е свързана със събиране и транспортиране и/или събиране и съхраняване и/или третиране на битови и/или строителни отпадъци;
4. Лицата, чиято дейност е свързана със събиране и транспортиране и/или събиране и съхраняване и/или третиране на масово разпространени отпадъци;
5. Лицата, които пускат на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци;
6. Организациите по оползотворяване и лицата, изпълняващи задълженията си индивидуално по наредбите съгласно чл. 13, ал. 1 ЗУО;
7. Регионални сдружения за управление на отпадъци;
8. Лицата, извършващи дейности като търговец и/или брокер на отпадъци.

Общините като задължени лица по Наредбата следва да предоставят информация чрез документите, определени с Наредбата, както и в наредбите по чл. 43, алинеи 3, 4, 5 и 6 от ЗУО.

Община Раднево предоставя информация съобразно изискванията на ЗУО и Наредбата като член на Регионално сдружение „Регионален център за управление на отпадъците Стара Загора“

Информационното обезпечаване на управлението на отпадъците в общината е на добро равнище. Общината е въвела база данни относно количествата отпадъци по видове. Документооборотът и обменът на информация се осъществяват по два начина – по електронен път и по-рядко на хартиен носител. Основните документи, в това число планове и програми, документи във връзка с определяне на цени на такси и услуги и заплащане на такса БО, решения на Общинския съвет, договори с външни изпълнители, отчети за дейността и други са достъпни в локалната компютърна мрежа и достъп до тях имат всички служители на общината.

Общината поддържа на интернет страницата си www.radnevo.bg секция „Екология“, в която публикува систематизирана информация, включително във връзка с управление на отпадъците.

Основни изводи и препоръки

■ Възложените с нормативната уредба правомощия и задължения на кмета на общината са обезпечени чрез функциите на административните звена в общинската администрация. Разпределението на функциите е ясно и няма припокриване на функции в хоризонтален и във вертикален аспект.

■ Изпълнението на всички възложени функции е на много добро ниво. Общината има капацитет за разработване и изпълнение на нормативни и планови документи и големи инфраструктурни проекти, за осигуряване на услуги за отпадъците. Необходимо е засилване на контролната дейност по отношение нерегламентирано изхвърляне на отпадъци и санкциониране на нарушителите, като се търси съдействие от органите на МВР.

■ Квалификацията на служителите с функции за управление на отпадъците е на много добро ниво. Броят им е достатъчен за изпълнение в пълен обхват на възложените функции.

8.8. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Информирането на обществеността и бизнеса за необходимостта и ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и разделното събиране на отпадъците има ключово значение за успеха и постигане на целите на общинската политика за отпадъците в съответствие с йерархията за тяхното управление.

Предмет на този анализ е информационната политика и работата с обществеността и бизнеса по въпросите, свързани с образуване и управление на отпадъците.

Община Раднево има дългогодишен опит и устойчива практика за информиране на обществеността и провеждане на публични обсъждания и консултиране на обществеността във връзка с планиране и изпълнение на общинските политики, включително в областта на опазване на околната среда. Заседанията на Общинския съвет са отворени за гражданите, които могат да присъстват на тях и да зададат конкретни въпроси (в т.ч. такива, свързани с управлението на отпадъците) към кмета на общината. В община Раднево има утвърдена от години практика на въпроси на граждани, задавани директно на срещи с експертите и специалистите на общината.

Има работещ „телефон“ за връзка с гражданите и електронна поща, на които те имат възможност да подават сигнали и да получават информация по всички въпроси, свързани с опазване на околната среда, в т.ч. и такива, свързани с управлението на отпадъците.

Общината поддържа на интернет страницата си www.radnevo.bg секция „Екология“, в която публикува систематизирана информация, включително във връзка с управление на отпадъците. Този подход улеснява достъпа на гражданите до полезна информация за отпадъците.

В съответствие с изискванията на ЗООС и ЗУО ежегодно, до 31-ви март кметът на общината внася отчет пред Общинския съвет за изпълнение на дейностите, заложи в общинската програма за опазване на околната среда, респективно в програмата за управление на отпадъците, в качеството ѝ на секторна програма. Докладните записки с отчетите на програмата и съответните решения на Общинския съвет се оповестяват чрез сайта на общината.

Общината ежегодно участва в националната кампания за почистване. Общинската администрация разпространява информация за кампаниите в гр. Раднево и във всички села в общината. Програмата на кампаниите се публикуват на интернет страницата на общината. Общинска администрация определя площадките, нуждаещи се от почистване от отпадъци, осигурява достатъчно торби и ръкавици за включилите се доброволци, а ръководството и служителите от общинска администрация участват активно в почистването. Като положителен факт се оценява успешното привличане и на големи фирми, опериращи на територията на община Раднево, които се включват със своя техника в механизирано почистване на локални замърсявания на територията на град Раднево. Почистват се както локални сметища, така и междублокови пространства, паркове, детски площадки, Боровата гора. Кампаниите са съчетани с образователни инициативи, но те са по-скоро с епизодичен характер.

В резултат на анализа на текущото състояние относно информационната политика на община Раднево в сектор отпадъци са изведени следните **основни изводи и препоръки**:

■ Община Раднево има дългогодишен опит и устойчива практика за информиране на обществеността. Общината поддържа на интернет страницата си секция „Екология“, в която публикува разнообразна информация относно различни аспекти от управление на отпадъците. Този систематизиран подход улеснява достъпа на гражданите до полезна информация за отпадъците и тяхното управление. Общината прилага много добри практики за информиране на гражданите, като информацията обхваща всички отпадъчни потоци, за които общината предоставя услуги директно или чрез външни организации. Тази дейност обаче не е достатъчна за стимулиране на населението да съблюдава задълженията относно управлението на генерираните битови отпадъци. Липсата на целенасочени кампании за повишаване на общественото разбиране относно управлението на отпадъците пречи да се намали общата незаинтересованост и неспазване на нормативните разпоредби относно отпадъците, които се явяват проблем в общината.

■ Необходимо е общината да съчетае информационната дейност с провеждане на целенасочени разяснителни кампании и предоставяне на подходящи стимули за специфични целеви групи, с цел изграждане на екологосъобразни навици и поведение сред населението за предотвратяване, намаляване и разделно събиране на отпадъците.

9. Приложение 2. Окончателен доклад от изготвен през 2019 год. четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Раднево.
